

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Χάρης Λεμονόπουλος: από το κλασικό βιολί στο λαϊκό μπουζούκι»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ

Του φοιτητή Ευάγγελου Μπουσμαλή, ΑΕΜ: 376

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΙΤΣΙΟΣ, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΣΕΜΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας και έρευνας, θα ήθελα να ευχαριστήσω ορισμένα πρόσωπα, χωρίς την έμπρακτη βοήθεια και υποστήριξη των οποίων, η εκπόνηση της παρακάτω μελέτης δεν θα ήταν δυνατή.

Πρώτα πρώτα, επιθυμώ να ευχαριστήσω τον καθηγητή και επιβλέπων της εργασίας μου, κ. Γεώργιο Κίτσιο, επίκουρο καθηγητή του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθότι η βοήθειά του τόσο σε τυπικά όσο και σε ουσιαστικά ζητήματα της εργασίας μου ήταν πολύτιμη και πάντα απαραίτητη. Η καθοδήγησή του, η στήριξή του και οι παρατηρήσεις του είναι μέρος της όλης προσπάθειας και του τελικού αυτού αποτελέσματος.

Συνεχίζοντας, επιθυμώ να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους δύο συνεντευξιαζόμενους και στη Ρούλα Λεμονόπουλου για το υλικό που μου πρόσφεραν απλόχερα και συγκεκριμένα ευχαριστώ:

- Τον κ. Χρήστο Λεοντή, μουσικό, συνθέτη και συνεργάτη του Χάρη Λεμονόπουλου, ο οποίος με μεγάλη του χαρά δέχτηκε να με βοηθήσει και να μοιραστεί μαζί μου ό,τι πληροφορία και εμπειρία είχε με τον προαναφερθέντα μουσικό. Παρά το πέρας της ηλικίας του, ο ίδιος συζήτησε μαζί μου κάθε γεγονός που θυμόταν και σχετιζόταν με τον Λεμονόπουλο. Ήταν τιμή μου και μοναδική εμπειρία η επικοινωνία μαζί του.
- Τον κ. Παναγιώτη Λυμπανοβνό, μουσικό, μπουζουξή και συγγραφέα, που ασχολήθηκε, μελέτησε, έγραψε και κατέγραψε το έργο του Χάρη Λεμονόπουλου και με μεγάλη χαρά μοιράστηκε αυτό το υλικό μαζί μου. Οι αναλύσεις του, οι γνώσεις του και η αγάπη του για το συγκεκριμένο λαϊκό όργανο, το μπουζούκι, συμπλήρωσαν και ολοκλήρωσαν την προσπάθεια αυτή.
- Την κ. Ρούλα Λεμονόπουλου, κόρη του Χάρη Λεμονόπουλου, η οποία με μεγάλη χαρά μίλησε και μοιράστηκε εμπειρίες ζωής, αποτελώντας βασική πηγή πληροφοριών για την παρούσα εργασία. Το αρχείο του πατέρα της (κείμενα, άρθρα, βιβλία, παρτιτούρες, συνθέσεις, αυτοβιογραφία), που φυλάσσεται υπό την κατοχή της, αποτέλεσε σημαντικότερο υλικό χωρίς το οποίο θα ήταν αδύνατο να ολοκληρωθεί σωστά η προσπάθεια κι η μελέτη αυτή.

Αφήνω για το τέλος και επιθυμώ να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, για την υποστήριξη που έδειξαν στην προσπάθειά μου να ολοκληρώσω τις μουσικές σπουδές μου, να φτάσω στο τέλος το παραπάνω εγχείρημα και τελικά σήμερα να καταθέτω επιτυχώς τη διπλωματική μου εργασία. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρακάτω μελέτη έχει ως στόχο τη συλλογή στοιχείων και πληροφοριών για τον μουσικό Χάρη Λεμονόπουλο, με απώτερο σκοπό την ανάδειξη του παραπάνω συνθέτη, τη συμβολή του στον κόσμο της μουσικής και της σύνθεσης, την προσφορά του στην εξέλιξη του μπουζουκιού. Για την εργασία αυτή χρησιμοποιήθηκε υλικό από βιβλιοθήκες και αρχεία, από το διαδίκτυο και φυσικά από πληροφορίες που έδωσαν στις συνεντεύξεις τους οι δύο συνεντευξιαζόμενοι, Χρήστος Λεοντής και Παναγιώτης Λυμπανοβνός.

Ο μεν πρώτος συμμετέχων, ο Έλληνας συνθέτης Χρήστος Λεοντής, ηλικίας 82 ετών, αναφέρεται περιληπτικώς στη συνεργασία του με τον Χάρη Λεμονόπουλο, στις από κοινού εμφανίσεις τους στην Αθήνα και στην Κρήτη και στη μοναδική δεξιοτεχνία του συνεργάτη του στο μπουζούκι. Ο δεύτερος συμμετέχων, ο μουσικός, μπουζουζής και συγγραφέας Παναγιώτης Λυμπανοβνός, ηλικίας 47 ετών, μέσα από τις διεξοδικές μελέτες του γύρω από το συνθετικό έργο του Χάρη Λεμονόπουλου, μοιράζεται χαρακτηριστικά του τρόπου σύνθεσης και γραφής του, ενώ παράλληλα σκιαγραφεί τον συνθέτη έτσι όπως τον αντιλαμβάνεται μέσα από το έργο του.

Οι δικές τους εμπειρίες και πληροφορίες για τον μουσικό και συνθέτη Χάρη Λεμονόπουλο συμπληρώνονται από διάφορα κείμενα (άρθρα περιοδικών κι εφημερίδων, βιβλία, ποικίλα τεκμήρια που βρίσκονται στο αρχείο του Λεμονόπουλου), το περιεχόμενο των οποίων αναφέρεται αναλυτικώς στα επιμέρους κεφάλαια της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Λέξεις – κλειδιά: Χάρης Λεμονόπουλος, δεξιοτέχνης, συνθέτης, κοντσέρτο για μπουζούκι, καριέρα στην Αμερική

ABSTRACT

The following study aims to collect data and information about the musician Harry Lemonopoulos, with the ultimate goal of highlighting the above composer, his contribution to the world of music and composition, his contribution to the evolution of the bouzouki. For this work, material was used from libraries and archives, from the internet and of course from information given in their interviews by the two interviewees, Christos Leontis and Panagiotis Lymbanovnos.

The first participant, the Greek composer Christos Leontis, aged 82, briefly mentions his collaboration with Harry Lemonopoulos, their joint appearances in Athens and Crete and the unique skill of his partner in the bouzouki. The second participant, the musician, bouzouki player and writer Panagiotis Lymbanovnos, aged 47, through his thorough studies of the compositional work of Harris Lemonopoulos, shares characteristics of his composition and writing style, while at the same time sketching the composer as he perceives him through his work.

Their own experiences and information about the musician and composer Harry Lemonopoulos are supplemented by various texts (magazine and newspaper articles, books, various documents found in Lemonopoulos' archive), the content of which is detailed in the individual chapters of this thesis.

Keywords: Harry Lemonopoulos, virtuoso, composer, bouzouki concerto, career in America

Πίνακας περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
Κεφάλαιο 1: Χάρης Λεμονόπουλος – μουσικός, συνθέτης, σολίστ.....	13
Κεφάλαιο 1.1: Βιογραφικά στοιχεία	13
Κεφάλαιο 1.2: Θριαμβεύοντας στην Αμερική.....	16
Κεφάλαιο 1.3: Η αξία του μπουζουκιού για τον Χάρη Λεμονόπουλο	20
Κεφάλαιο 1.4: Από τον αυτοσχεδιασμό στη σύνθεση.....	23
Κεφάλαιο 2: Συνεργασίες – Ηχογραφήσεις – Εμφάνισεις.....	25
Κεφάλαιο 2.1: Στην Ελλάδα!	25
Κεφάλαιο 2.2: Στην Αμερική!	30
Κεφάλαιο 3: Το συνθετικό έργο του Χάρη Λεμονόπουλου	40
Κεφάλαιο 3.1: Κοντσέρτο για μπουζούκι σε Μι ύφεση Μείζονα	40
Κεφάλαιο 3.2: «Βουζουκι in two facets» (= «Το μπουζούκι σε δύο μορφές»)	43
Κεφάλαιο 3.3: Υπόλοιπα κομμάτια εργογραφίας.....	45
Κεφάλαιο 3.4 Διασκευές του Χάρη Λεμονόπουλου	54
Κεφάλαιο 4: Οι Χρήστος Λεοντής και Παναγιώτης Λυμπανοβνός μιλούν για τον Χάρη Λεμονόπουλο	58
Κεφάλαιο 4.1: Σύντομα βιογραφικά στοιχεία του Χρήστου Λεοντή	58
Κεφάλαιο 4.2: Σύντομα βιογραφικά στοιχεία του Παναγιώτη Λυμπανοβνού	58
Κεφάλαιο 4.3: Ανάλυση των συνεντεύξεων	58
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ	63
Βιβλιογραφία.....	65
Περιεχόμενα Παραρτημάτων.....	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	70
Α. Οι δύο απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις.....	70
Α1. Συνέντευξη με τον Χρήστο Λεοντή	70
Α2. Συνέντευξη με τον Παναγιώτη Λυμπανοβνό	74
Β. «Το ημερολόγιο της ζωής» - Δώδεκα τραγούδια σε στίχους του Πυθαγόρα	81
Γ. Φωτογραφικό υλικό από το αρχείο του Λεμονόπουλου.....	85
Γ1. Αυτοβιογραφία του Χάρη Λεμονόπουλου	85

Γ2. Λοιπές φωτογραφίες από τη ζωή και τις συνεργασίες του Χάρη Λεμονόπουλου σε Ελλάδα και Αμερική.....	86
Δ. ΠΙΝΑΚΕΣ – Δισκογραφίες στις οποίες συμμετείχε ο Χάρης Λεμονόπουλος	98
Δ1. Δισκογραφίες με συνθέσεις του ιδίου του Χάρη Λεμονόπουλου.....	98
Δ1. Δισκογραφίες με συνθέσεις άλλων καλλιτεχνών, στις οποίες συμμετείχε ο Χάρης Λεμονόπουλος.....	104

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θεοχάρης (Χάρης) Λεμονόπουλος: ένας συνθέτης, μουσικός, σολίστ και πρωτοπόρος του μπουζουκιού, για τον οποίο δυστυχώς τα διάφορα άρθρα, βιβλία και λοιπά κείμενα στερούνται υλικού και περιεχομένου, ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου οι εκάστοτε αναφορές στον παραπάνω μουσικό είναι λανθασμένες ή ελλιπείς. Ακόμη και το συνθετικό κι εργογραφικό του έργο ήταν ιδιαίτερα δυσεύρετο, καθώς οι διάφορες ιστοσελίδες άλλοτε υπήρξαν ελλιπείς, άλλοτε λανθασμένες κι άλλοτε μη ταξινομημένες. Αυτός ήταν κι ο λόγος και συνάμα η αφορμή για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, καθώς ο προαναφερθείς συνθέτης δεν έχει απασχολήσει τους διάφορους μουσικούς κύκλους και φορείς (σχολεία, ωδεία, πανεπιστήμια) όσο θα έπρεπε για τη συμβολή του και την προσφορά του στον κόσμο της μουσικής γενικά και στην εξέλιξη του μπουζουκιού ειδικά.

Ειδικότερα, το συγκεκριμένο λαϊκό έγχορδο όργανο και η ανάδειξή του μέσω του Χάρη Λεμονόπουλου, αποτέλεσε άλλον ένα λόγο για τον οποίο ξεκίνησε η παρακάτω έρευνα και συλλογή υλικού για τη ζωή του Έλληνα μπουζουξή. Το πέρασμά του από το κλασικό βιολί στο λαϊκό μπουζούκι κρύβει μέσα του μία διττή έννοια: αφενός την επιλογή του συνθέτη να εγκαταλείψει - για οικονομικούς κυρίως λόγους - κάποια στιγμή το βιολί και να επικεντρωθεί εξ' ολοκλήρου στο μπουζούκι κι αφετέρου την ικανότητά του να χρησιμοποιεί στοιχεία του βιολιού κατά τις εκτελέσεις του και τους αυτοσχεδιασμούς του στο μπουζούκι. Η δεξιοτεχνία του, το έργο του, οι συνθέσεις του, η πορεία του και κυρίως η πρωτοπορία του να ερμηνεύσει αλλά και να γράψει κλασικό ρεπερτόριο για ένα κατεχοχόν λαϊκό όργανο, όπως το μπουζούκι, υπήρξε ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον θέμα για κάθε μουσικό που εκπροσωπεί το οποιοδήποτε μουσικό είδος (κλασικό, λαϊκό, κτλ).

Παράλληλα, οι μουσικές του εμφανίσεις και στην Κατερίνη Πιερίας απ' όπου κατάγομαι κι εγώ και η συνολική προσφορά του στον συγκεκριμένο τόπο (ο οποίος λανθασμένα - λόγω της παραμονής του Χάρη Λεμονόπουλου σε αυτόν - θεωρείται και τόπος καταγωγής του) αποτέλεσαν ακόμη ένα κίνητρο για αυτή την προσπάθεια. Το γεγονός αυτό λοιπόν αποτέλεσε επίσης αιτία και αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου συνθέτη ως θέμα για τη διπλωματική μου εργασία. Ο ίδιος έζησε και πρόσφερε στην Κατερίνη, αφενός με τις μουσικές του κι αφετέρου έμπρακτα με τη συμμετοχή του στην ίδρυση της Εστίας Πιερίδων Μουσών. Προκειμένου να επιβεβαιωθεί αυτή του η προσφορά, επικοινωνήσα με την πρόεδρο του Συλλόγου, κ. Στέλλα Τζιτζιλή, η οποία αποδεικνύει και με το αντίστοιχο καταστατικό ίδρυσης το οποίο υπογράφει ο Χάρης Λεμονόπουλος, τη συμμετοχή του τελευταίου ως ιδρυτικό μέλος.

Προκειμένου να διασταυρωθούν και να επιβεβαιωθούν και περαιτέρω βιογραφικά στοιχεία για τον Χάρη Λεμονόπουλο, επικοινωνήσα με το Κρατικό Ωδείο, ώστε να γίνει έρευνα στα αρχεία τους για τη συμμετοχή του Λεμονόπουλου στην κρατική ορχήστρα το 1955, όπως αναφέρεται σε διάφορα τεκμήρια. Παρόλα αυτά, δυστυχώς το αρχείο του Ωδείου ξεκινά από το 1959-1960 κι έτσι δεν υπήρξε το αντίστοιχο χαρτί που να αποδεικνύει την

προαναφερθείσα συμμετοχή. Η έρευνα συνεχίστηκε με τον ίδιο σκοπό, αυτή τη φορά επικοινωνώντας με το Ωδείο Αθηνών και συγκεκριμένα με την κ. Στέλλα Κουρμπανά. Βέβαια, λόγω της πανδημίας του Κορονοϊού την περίοδο όπου έλαβε χώρα η έρευνα, ήταν αδύνατη η μετακίνησή μου αυτοπροσώπως στην Αθήνα. Έτσι, η επικοινωνία μας περιορίστηκε δι' αλληλογραφίας, όπου η κ. Κουρμπανά, έπειτα από έρευνα στις ετήσιες *Λεπτομερείς Εκθέσεις* του Ωδείου, επιβεβαίωσε ότι ο Χάρης Λεμονόπουλος εμφανίζεται ως εγγεγραμμένος, στην τάξη του Σκαντζουράκη, το έτος 1939, πληροφορία που ούτως ή άλλως και ο ίδιος ο Λεμονόπουλος αναφέρει στη σύντομη αυτοβιογραφία του.

Επιπλέον, σε μία ανάλογη προσπάθεια να επιβεβαιωθούν οι διάφορες συνεργασίες του με πληθώρα μουσικών, επικοινωνήσα τηλεφωνικώς με τον Γιώργο Χατζηνάσιο, ο οποίος χάριν προηγούμενης συνεργασίας μας δέχτηκε προθύμως να με βοηθήσει. Τα λεγόμενά του, επιβεβαιώνουν τόσο τη συνεργασία του με τον Χάρη Λεμονόπουλου τη δεκαετία του '50 όσο και το γεγονός ότι ο ίδιος ο Λεμονόπουλος υπήρξε αιτία να κατέβει ο Χατζηνάσιος στην πρωτεύουσα, παροτρύνοντάς τον να εργαστεί και να εξελιχθεί εκεί ως μουσικός, όπως και έγινε.

Στη συνέχεια, επικοινωνήσα με την κόρη του Χάρη Λεμονόπουλου, την κ. Ευρώπη (Ρούλα) Γούδα – Λεμονοπούλου, η οποία αποτέλεσε αναμφίβολα σημαντικότατο παράγοντα στην εκπόνηση της εργασίας μου και στη συλλογή του απαραίτητου υλικού. Συγκεκριμένα, έγιναν συνολικά τέσσερις συναντήσεις με την κ. Λεμονοπούλου, κατά τη διάρκεια των οποίων η ίδια μοιράστηκε μαζί μου ένα ολόκληρο ιδιωτικό αρχείο του πατέρα της, συζητώντας παράλληλα, εξηγώντας και διευκρινίζοντας πολλές λεπτομέρειες για τη ζωή και το έργο του Χάρη Λεμονόπουλου. Τα δικά της λεγόμενα και το περιεχόμενο του αρχείου αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία για όσα αναφέρονται στην παρακάτω εργασία, ενώ ξεκαθαρίζουν και αποσαφηνίζουν αρκετές διαστρεβλώσεις, ελλείψεις και λανθασμένες αναφορές γύρω από το πρόσωπο του παραπάνω μουσικού και συνθέτη.

Ειδικότερα, όσον αφορά το προαναφερθέν αρχείο, πρόκειται για μια εκτενή συλλογή από φωτογραφίες και προσωπικά αρχεία του ίδιου του Χάρη Λεμονόπουλου: χειρόγραφα παρτιτούρες, φωτογραφίες από προσωπικές στιγμές αλλά και εμφανίσεις, δίσκους από ηχογραφήσεις είτε δικών του έργων είτε άλλων καλλιτεχνών, ενώ φυλάσσεται και η σύντομη και ημιτελής αυτοβιογραφία του. Επιπρόσθετα, το αρχείο με την πάροδο του χρόνου εμπλουτίστηκε με πιο πρόσφατα άρθρα εφημερίδων και λοιπά τεκμήρια που γράφτηκαν ανά τον χρόνο για τον Λεμονόπουλο, ακόμη και μετά το θάνατό του. Το αρχείο βέβαια, αν και καλοδιατηρημένο σε διαφάνειες και φακέλους και ιδιαίτερα προσεγμένο, δεν είναι ταξινομημένο ούτε ανά είδος ούτε κατά χρονολογική σειρά, γεγονός που αρκετές φορές μπορεί να δημιουργήσει ασάφειες, οι οποίες όμως τελικά λύθηκαν. Ότι υλικό έχει παρθεί και χρησιμοποιηθεί από το συγκεκριμένο αρχείο, αναγράφεται κι αναφέρεται μέσα στην εργασία αλλά και στην επιμέρους βιβλιογραφία.

Η έρευνα ολοκληρώθηκε με δύο συνεντεύξεις προσώπων που είτε έζησαν και συνεργάστηκαν με τον Χάρη Λεμονόπουλο, είτε μελέτησαν διεξοδικά το έργο του

συνεχίζοντας το έργο του. Πρόκειται για τον συνθέτη Χρήστο Λεοντή και τον μουσικό και συγγραφέα, Παναγιώτη Λυμπανοβνό.

Αρχικά λοιπόν, η εργασία ξεκίνησε ως μια ποιοτική έρευνα που υποστήριζε κι αναδείκνυε την αξία του μουζουκιού μέσα από το έργο του Χάρη Λεμονόπουλου, για το οποίο μίλησαν και οι δύο συνεντευξιαζόμενοι. Ωστόσο, η δυσκολία που υπήρξε στη συλλογή υλικού λόγω έλλειψης αναφορών και κειμένων στον συγκεκριμένο μουσικό, οι διάφορες ανακρίβειες και διαστρεβλώσεις, αλλά και το γεγονός ότι δεν υπήρχε ούτε ένα συνολικό έργο για τον Λεμονόπουλο, δημιούργησε κι εμφάνισε μια νέα ανάγκη: να αναζητηθούν και να καταγραφούν σε ένα ενιαίο και συνολικό κείμενο η ζωή, η καριέρα και η εργογραφία (οι συνθέσεις) του Χάρη Λεμονόπουλου, σε μια προσπάθεια να μαθευτεί και να αναγνωριστεί η συνεισφορά ενός ιδιαίτερα σημαντικού ανθρώπου και Έλληνα μουσικού, αλλά και να φανεί παράλληλα η σύνδεση δύο εξωτερικά διαφορετικών μουσικών κόσμων · της κλασικής και της λαϊκής μουσικής.

Δεν είναι λίγες οι φορές ωστόσο, που υποστηρίζεται, ότι η βιογραφία δεν αποτελεί από μόνη της αυτοτελή εργασία, καθότι το υποκειμενικό στοιχείο του εκάστοτε συγγραφέα που συλλέγει το υλικό για τη βιογραφία, δεν μπορεί να εκλείπει, γεγονός που επηρεάζει σίγουρα την αντικειμενικότητα των όσων γράφονται (Κάβουρας 1999). Παρόλα αυτά, ένας εθνογράφος στην προσπάθειά του να υποστηρίξει μια εθνογραφική επιτόπια έρευνα, δεν μπορεί να μην εκλάβει υπόψη του τυχόν βιογραφικά στοιχεία. Ο Κάβουρας (1999, 1) υποστηρίζει την παραπάνω άποψη με τα παρακάτω λόγια, αιτιολογώντας έτσι εν μέρει και τη δική μου απόφαση για την καταγραφή της παρούσας εργασίας ως βιογραφία:

Σ' έναν από τους περίφημους αφοριστικούς στοχασμούς του, ο γάλλος μαθηματικός και φιλόσοφος Blaise Pascal έγραψε για τη μαθηματική έννοια «πιθανότητα»: «Αδύνατο να στηριχτείς σ' αυτήν, αλίμονο όμως αν την αγνοήσεις». Για τον εθνογράφο, η βιογραφία είναι κάτι ανάλογο με την «πιθανότητα» του Pascal. Δεν μπορεί να στηριχτεί σε μία μόνο βιογραφία για να κατασκευάσει μια εθνογραφία. Δεν μπορεί όμως και να την αγνοήσει.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Berteaux (1981, στο Nilsen & Brannen, 2010), το υποκειμενικό στοιχείο μέσα στη βιογραφία καθώς και η μυθοπλασία, αλληλεπιδρούν με τα πραγματικά γεγονότα, δίνοντας στο τέλος ένα αποτέλεσμα με την παρουσίαση αληθινών συμβάντων, τα οποία μπορεί να παραλληλίζονται και με προσωπικά βιώματα, στοχασμούς ή και υποθέσεις. Η βιογραφική προσέγγιση μιας εθνογραφικής έρευνας εξάλλου, δημιούργησε τη λεγόμενη εθνογραφική βιογραφία (Κάβουρας 1999), με πρωτοπόρο τον Michael Herzfeld και το έργο του «Portrait of a Greek Imagination: An Ethnographic Biography of Andreas Nenedakis» (1998), όπου η ζωή του λογοτέχνη Ανδρέα Νενεδάκη αποτελεί από μόνη της σημαντική συνεισφορά στην ελληνική εθνογραφία.

Η παρακάτω διπλωματική εργασία λοιπόν χωρίζεται σε τέσσερα κεφάλαια, εκ των οποίων τα τρία αποτελούν μέρος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, ενώ το τέταρτο κεφάλαιο

παρουσιάζει και συνοψίζει το υλικό των συνεντεύξεων, από τους Χρήστο Λεοντή και Παναγιώτη Λυμπανοβό. Ειδικότερα, το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται και περιγράφει τη ζωή του Χάρη Λεμονόπουλου, από τη γέννησή του στην Πρέβεζα, το 1923, έως και το θάνατό του, 51 χρόνια αργότερα, το 1975, στην Αμερική. Ο ίδιος από μικρός έδειξε την αγάπη του κι ένα έμφυτο ταλέντο στη μουσική, μαθαίνοντας πρώτα βιολί, μαντολίνο και κιθάρα και στη συνέχεια πιάνοντας το μπουζούκι, με το οποίο τελικά ασχολήθηκε μέχρι το τέλος της ζωής του. Σπούδασε τη μουσική, πηγαίνοντας στο Εθνικό Ωδείο Πειραιώς ήδη από την ηλικία των οχτώ ετών και στη συνέχεια κατεβαίνοντας στην Αθήνα, μετεγγράφηκε στο Εθνικό Ωδείο, με καθηγητή τον Βασίλειο Σκαντζουράκη. Η καλλιτεχνική του πορεία ξεκινά αρκετά νωρίς, παίρνοντας την πρωτοβουλία να δημιουργήσει στο στρατό ερασιτεχνική ορχήστρα, ενώ στη συνέχεια, με το ίδιο μεράκι και με συνεργάτη του τον Νίκο Αποστολίδη, δημιουργεί την «Ελαφρά Ταξιαρχία».

Ο ίδιος αποτέλεσε αιτία κι αφορμή για τη δημιουργία μουσικών συλλόγων στην Κατερίνη Πιερίας, υπήρξε ήδη από το στρατό ιδρυτικό μέλος διαφόρων ορχηστρών, ενώ δεν ήταν λίγοι οι μουσικοί με τους οποίους συνεργάστηκε ως σολίστ - όλων των προαναφερθέντων οργάνων αλλά κυρίως του μπουζουκιού - κι έκανε εμφανίσεις σε διάφορα κέντρα της Ελλάδας αλλά και του εξωτερικού. Από την Θεσσαλονίκη στην Αθήνα κι από 'κει στην Αμερική, ο Χάρης Λεμονόπουλος εμφανίζεται σε διάφορα κέντρα και ορχήστρες, αναδεικνύοντας το παρεξηγημένο μέχρι τότε μπουζούκι, το οποίο υπερασπίζεται αφενός με επιχειρήματά του κι αφετέρου με το μοναδικό δεξιοτεχνικό του παίξιμο, ερμηνεύοντας αφενός λαϊκό κι αφετέρου και κλασικό ρεπερτόριο. Συγκεκριμένα στην Αμερική, ο Λεμονόπουλος απέκτησε τη φήμη ενός σπουδαίου μπουζουξή αλλά και συνθέτη, όταν συνόδευσε ως σολίστ μπουζουκιού τη μουσική απόδοση του θεατρικού έργου «Ποτέ την Κυριακή», δηλαδή το μιούζικαλ «I'lla Darling». Η μοναδική του ικανότητα να ερμηνεύει στο μπουζούκι έργα κλασικών συνθετών, αλλά και να γράψει για το συγκεκριμένο λαϊκό όργανο, κονσέρτο, αποτελούν μερικούς από τους λόγους της μεγάλης φήμης που απέκτησε στο εξωτερικό. Σταδιακά, από τον αυτοσχεδιασμό και το ελεύθερο παίξιμο πέρασε στη σύνθεση, καθώς το πηγαίο ταλέντο του και η αγάπη του για τη σύνθεση τον οδήγησαν στη δημιουργία ενός μοναδικού κοντσέρτου για μπουζούκι και ορχήστρα.

Το σύνολο λοιπόν των συνεργασιών κι εμφανίσεων, καθώς και η εργογραφία του με ιδιαίτερη έμφαση στο προαναφερθέν κονσέρτο, αναφέρονται στο δεύτερο και τρίτο κεφάλαιο της εργασίας αντίστοιχα. Πρέβεζα, Κατερίνη, Θεσσαλονίκη, Αθήνα και στη συνέχεια Νέα Υόρκη, Σικάγο, Καλιφόρνια, Καναδάς, είναι μερικές από τις περιοχές εσωτερικού κι εξωτερικού, όπου ο Χάρης Λεμονόπουλος μοιράστηκε τις μουσικές του ικανότητες κι ανέδειξε τις δυνατότητες του μπουζουκιού. Συνεργάστηκε με Έλληνες και ξένους επιχειρηματίες, παίζοντας σε μια μεγάλη ποικιλία νυχτερινών κέντρων, ενώ το μουσικό του ταλέντο δεν άφησε αδιάφορους συνθέτες όπως ο Μάνος Χατζιδάκις κι ο Χρήστος Λεοντής, στιχουργούς όπως ο Πυθαγόρας και πολλούς ερμηνευτές και ηθοποιούς: Πόπη Λώρη, Μελίνα Μερκούρη, Νίκος Ξανθόπουλος, κα. Καθένας από αυτούς μιλά με

μοναδικούς χαρακτηρισμούς για τον Έλληνα μουσικό και συνθέτη, με την Μελίνα Μερκούρη και το σύζυγό της, την Ειρήνη Παπά και τον Μάνο Χατζιδάκι να δίνουν συνεντεύξεις και να θαυμάζουν τον Χάρη Λεμονόπουλο και το δεξιотεχνικό του παίξιμο στο μπουζούκι. Κοντά σε αυτούς, πληθώρα περιοδικών της εποχής αφιερώνει άρθρα ολόκληρα για τον προαναφερθέντα μουσικό και για την πρωτοποριακή του σκέψη να τολμήσει να παρουσιάσει γνωστά κλασικά έργα με το μπουζούκι του. Σημαντικότερη, υπήρξε η συναυλία «Bouzouki in two facets», όπου ο Λεμονόπουλος παρουσιάζει για πρώτη φορά το κοντσέρτο του για μπουζούκι και ορχήστρα, ερμηνεύοντας στον μεν πρώτο μέρος κλασικά έργα των Μπραμς, Μότσαρτ, Μπετόβεν, Ντβόρζακ και στο δεύτερο μέρος γνωστά λαϊκά τραγούδια. Όσον αφορά το κοντσέρτο, πρόκειται για μία πρωτοφανή σύνθεση, με τον τίτλο «The Progress» (= «Πρόοδος»), ένα κλασικό έργο σε Μι ύφεση Μείζονα γραμμένο για μπουζούκι και ορχήστρα.

Στη συνέχεια, το τέταρτο κεφάλαιο, συγκεντρώνει στοιχεία για κάθε μία από τις τρεις υποκατηγορίες – βιογραφικά στοιχεία, συνεργασία, εργογραφία – έτσι όπως τα έζησαν οι δύο συνεντευξιαζόμενοι, Χρήστος Λεοντής και Παναγιώτης Λυμπανοβνός, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Ειδικότερα, ο συνθέτης Χρήστος Λεοντής αναφέρεται σε αρκετές από τις συνεργασίες τους, περιγράφοντας και σκιαγραφώντας τον Χάρη Λεμονόπουλο, χαρακτηρίζοντας τον ως δεξιотέχνη, γνώστη της μουσικής και σπουδαίο μπουζουζή. Από την άλλη, ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός, έχοντας μελετήσει διεξοδικώς τον Λεμονόπουλο κι έχοντας καταγράψει σε βιβλία τις συνθέσεις του με κάθε επιπρόσθετη λεπτομέρεια και αυτοσχεδιασμό που ο συνθέτης έβαζε στις διάφορες ηχογραφήσεις του, περιγράφει και εξηγεί τις μουσικές συνθέσεις του, τον τρόπο γραφής του αλλά και τον τρόπο παιξίματος του. Οι δικές τους εμπειρίες και βιώματα συνδυάζονται με τις πληροφορίες και τα στοιχεία που μοιράστηκε η κόρη του Λεμονόπουλου, Ρούλα Λεμονόπουλου, με τον συγγραφέα της παρούσας εργασίας. Συγκεκριμένα, η ίδια προσφέρει ένα ολόκληρο αρχείο με κείμενα, τραγούδια, εφημερίδες και περιοδικά, άρθρα, βιβλία, την αυτοβιογραφία του Λεμονόπουλου και γενικότερα κάθε χρήσιμη αναφορά για τον πατέρα της.

Στόχος λοιπόν της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι ακριβώς να αναδείξει την αξία και τη συνεισφορά ενός μουσικού, για τον οποίο είναι ελάχιστες οι αναφορές σε βιβλία και κείμενα τόσο εκτός όσο και εντός του ίδιου του μουσικού πανεπιστημίου. Και ειδικότερα για τους γνώστες του μπουζουκιού, ο Χάρης Λεμονόπουλος αποτέλεσε έναν υπερασπιστή του λαϊκού αυτού οργάνου, αναδεικνύοντάς το αφενός στην ελαφρά μουσική κι αφετέρου και σε κλασικό ρεπερτόριο που ερμήνευσε αλλά και που συνέθεσε ο ίδιος για το μπουζούκι.

Συνολικά, η συλλογή του παρακάτω υλικού πραγματοποιήθηκε αφενός μέσω της προαναφερθείσας έρευνας με τις δύο βασικές συνεντεύξεις των Χρήστου Λεοντή και Παναγιώτη Λυμπανοβνού, ενώ για την καταγραφή των πρώτων κεφαλαίων χρησιμοποιήθηκαν τα εξής: το ιδιωτικό αρχείο του Χάρη Λεμονόπουλου (πιστοποιητικά και προσωπικά έγγραφα, φωτογραφίες, ανακοινώσεις συναυλιών, προσκλήσεις, επιστολές του ίδιου του συνθέτη, παρτιτούρες κ.α.) που βρίσκεται στην κατοχή της κόρης του, βιβλία

όπου περιείχαν έστω και μικρές αναφορές για τις συνεργασίες του με άλλους μουσικούς και την καριέρα του στο εξωτερικό, άρθρα σε περιοδικά και εφημερίδες με το αντίστοιχο επίσης υλικό, πληροφορίες από τα Εστιακά Σύμμεικτα, μια έκδοση του Συλλόγου Πιερίδων Μουσών, στη δημιουργία του οποίου ο Χάρης Λεμονόπουλος υπήρξε βασικός ιδρυτής.

Με την αναζήτηση και χρήση λοιπόν του παραπάνω υλικού, έγινε η παρακάτω ποιοτική – πιλοτική μελέτη για τη ζωή και την καριέρα του μουσικού Χάρη Λεμονόπουλου. Η παρουσίαση των διαφόρων ευρημάτων επιβεβαίωσε την πρωταρχική μου θέση και υποστήριξη της συμβολής του Λεμονόπουλου στη μουσική γενικότερα και στο μπουζούκι ειδικότερα, μέσω του δικού του έμφυτου μουσικού ταλέντου, μέσω της δεξιοτεχνίας του στο μπουζούκι και μέσω των μουσικών εμπειριών που μοιράστηκε στις διάφορες παραστάσεις του, αποτελώντας παράδειγμα για κάθε μουσικό και δη μπουζουξή.

Κεφάλαιο 1: Χάρης Λεμονόπουλος – μουσικός, συνθέτης, σολίστ

Κεφάλαιο 1.1: Βιογραφικά στοιχεία

Ο Χάρης (Θεοχάρης) Λεμονόπουλος, γεννήθηκε στις 5 Ιουνίου 1923, στην Πρέβεζα (και όχι στην Κατερίνη Πιερίας, όπως συχνά παρερμηνεύεται) και πέθανε στις 12 Μαΐου 1975, σε ηλικία 51 ετών, στην Αμερική (Σικάγο). Ο θάνατός του φαίνεται να προήλθε από εγκεφαλική αγγειακή αιμορραγία, έπειτα από βαρύ εγκεφαλικό επεισόδιο που υπέστη στο δωμάτιο του ξενοδοχείου του, δύο μέρες πριν την οριστική του επιστροφή στην Ελλάδα, μια απόφαση που δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει (Τσιλιγκιρίδης 1991).^{1, 2}

Πατέρας του, ο Διαμαντής Λεμονόπουλος, πρόσφυγας από την Ορντού της Μικράς Ασίας, και μητέρα του, η Ευρώπη Σιδηροπούλου, την οποία μάλιστα έχασε στην πολύ νεαρή ηλικία των έξι ετών (Λεμονόπουλου 2018). Μερικά χρόνια αργότερα, κι ενώ ο πατέρας του αφού ξαναπαντρεύτηκε, εγκαταστάθηκε στην Κατερίνη, ο Χάρης Λεμονόπουλος σε ηλικία μόλις δώδεκα ετών, βρίσκεται στον Πειραιά, δουλεύοντας ως σερβιτόρος προκειμένου να επιβιώσει, ενώ παράλληλα φοιτούσε σε νυχτερινό γυμνάσιο και συνέχιζε τις μουσικές σπουδές του, που προηγουμένως είχε ξεκινήσει στα πάτρια εδάφη (Λεμονόπουλου 2018).

Ειδικότερα, ο Λεμονόπουλος ήδη από μικρός σκάλιζε τα δύο βιολιά του πατέρα του, δείχνοντας μια έμφυτη αγάπη για τη μουσική κι ένα μοναδικό πηγαίο ταλέντο.³ Έτσι, στη Δευτέρα τάξη του δημοτικού και με τη βοήθεια ενός δημοδιδάσκालου - που πέραν των παιδαγωγικών του καθηκόντων, φρόντιζε για τη μουσική παιδεία όσων ενδιαφέρονταν - απέκτησε τα πρώτα του μουσικά βιώματα στη μουσική γενικότερα και στο μαντολίνο ειδικότερα. Σε ηλικία οχτώ ετών, γράφτηκε στο Εθνικό Ωδείο Πειραιώς στην τάξη του βιολιού, όπου μαθήτευσε κοντά στον Ιταλό βιολονίστα, κύριο Dentoni. Έπειτα πήρε μετεγγραφή για το Ωδείο Αθηνών, όπου παρακολούθησε τέσσερα χρόνια μαθήματα βιολιού με καθηγητή τον Βασίλειο Σκαντζουράκη και με μαέστρο τον Σουλτζ (Lemonopoulos 1967), παρακολουθώντας παράλληλα και τα σχετικά θεωρητικά μαθήματα με τους κυρίους Βούρτση και Γάσπαρη. Στην ηλικία των δεκαέξι ετών, έχοντας τελειώσει τη μέση τάξη και δίνοντας εξετάσεις για την ανωτέρα, οι σπουδές του διακόπηκαν με την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου 1940.

¹ Σε κάποιες πηγές, συχνά αναφέρεται ως αιτία θανάτου η κίρρωση του ήπατος (Κλειασίου 2004), μια λανθασμένη αναφορά που δεν εμφανίζεται σε άλλα τεκμήρια, ενώ αμφισβητείται και από την ίδια την κόρη του Λεμονόπουλου, Ρούλα Λεμονόπουλου, η οποία επιβεβαιώνει και με το αντίστοιχο πιστοποιητικό θανάτου την προαναφερθείσα αιτία του εγκεφαλικού.

² Ο Σάββας Τσιλιγκιρίδης ήταν φωτογράφος, μουσικός (έπαιζε ακορντεόν), φίλος και συνεργάτης του Χάρη Λεμονόπουλου, με τον οποίο μάλιστα είχαν παίξει και σε κοινού ορχήστρα. Σε αρκετές πηγές αναφέρεται με τη συντομογραφία του ονόματός του, ως «Σάτσι».

³ Το παραπάνω υλικό είναι από την αυτοβιογραφία του Χάρη Λεμονόπουλου, η οποία μαζί με άλλα σχετικά αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών της εποχής, ανήκουν στο αρχείο του Χάρη Λεμονόπουλου, ένα αρχείο που βρίσκεται στην κατοχή της κόρης του, Ρούλας Λεμονόπουλου, απ' όπου τα προμηθεύτηκε και ο συγγραφέας της παρούσας εργασίας.

Εικόνα 1: Η φωτογραφία είναι τραβηγμένη τον Ιούνιο του 1934, σε εκδρομή με το Δημοτικό Σχολείο στην Καισαριανή (βλ. εικόνα 2). Ο Χάρης Λεμονόπουλος, σε ηλικία 11 ετών, φαίνεται στα αριστερά με το μαντολίνο του. Αρχείο Λεμονόπουλου.

Εικόνα 2: Πρόκειται για την πίσω πλευρά της φωτογραφίας (βλ. εικόνα 1), όπου αναγράφεται η ακριβής ημερομηνία και ο προορισμός της εκδρομής. Αρχείο Λεμονόπουλου.

Τελειώνοντας ο πόλεμος κι έχοντας αρχίσει να ασχολείται – πέραν των προαναφερθέντων οργάνων, δηλαδή βιολί και μαντολίνο – και με την κιθάρα και δειλά δειλά με το μπουζούκι (το οποίο από το 1960 κρατά ως βασικό και μοναδικό του όργανο), αναγκάστηκε για βιοποριστικούς λόγους να ακολουθήσει κι άλλους καλλιτεχνικούς κλάδους, κάνοντας εμφανίσεις - αρχικά ερασιτεχνικά κι έπειτα και ως επαγγελματίας πλέον - σε διάφορα κέντρα, συνεχίζοντας τις επιτυχίες του από το 1960 κι έπειτα, και στο εξωτερικό.

Σε σχετική εφημερίδα της εποχής, ονόματι «Βεντέτα» (1966, 78) αναφέρονται τα εξής:⁴

Για όσους δεν τον γνωρίζουν αναφέρουμε ότι, ο Χάρης Λεμονόπουλος είναι γεννημένος μουσικός και τέλεια μορφωμένος μουσικά. Γιατί χρόνια ολόκληρα σπούδασε στο Ωδείο, πρώτα θεωρητικά και ύστερα βιολί. Από παιδάκι είχε αρχίσει να «γρατσουνάη» το μαντολίνο και σε ηλικία οκτώ ετών πήγε στο Ωδείο. Όταν ήταν έφηβος έπαιζε θαυμάσιο βιολί και για κάμποσο διάστημα διετέλεσε και διευθυντής ορχήστρας. Αργότερα όμως, επειδή κάτι τον τραβούσε προς τη λαϊκή μουσική, επιδόθηκε στο μπουζούκι, στο οποίο και διέπρεψε από τις πρώτες του εμφανίσεις. Αριστοτέχνης της διπλοπενιάς πια, ο Χάρης απεφάσισε να δείξει την τέχνη του και έξω από τα όρια της πατρίδος μας κι έφυγε για μια μεγάλη περιοδεία στο εξωτερικό, για να καταλήξει στην Αμερική, όπου έμεινε τέσσερα χρόνια.

Ως μονάκριβος γιος και προστάτης της οικογένειας, ο Χάρης υπηρετεί τη στρατιωτική του θητεία στην Κατερίνη, όπου βρισκόταν η οικογένειά του με τους λοιπούς συγγενείς του σογιού των Λεμονοπουλαίων. Ακόμη και στο στρατό, δημιούργησε ορχήστρα με τραγουδιστή τον Κώστα Προκοπίου, ενώ την ίδια εποχή, γνωρίζεται με τον τραγουδιστή και τότε ανερχόμενο αστέρι, Νίκο Αποστολίδη (Τσιλιγκιρίδης 1991). Οι δυο τους δημιουργούν γύρω στα 1950-1955, μια ορχήστρα, την «Ελαφρά Ταξιαρχία» με μαέστρο και δάσκαλο τον ίδιο το Χάρη Λεμονόπουλο, αναλαμβάνοντας και καλύπτοντας πολλές από τις εκδηλώσεις της εποχής εκείνης. Με παλιές καντάδες, ρομαντική μουσική, ευρωπαϊκά αλλά και ρεμπέτικα τραγούδια, έκαναν εμφανίσεις σε διάφορα κέντρα, σε χοροεσπερίδες, σε εκδηλώσεις.

Στην Κατερίνη επίσης, ιδρύει την «Εστία Πιερίδων Μουσών», έναν σύλλογο τέχνης, ο οποίος λειτουργεί έως και σήμερα (Λεμονόπουλου 2018, Γραίκος και Παπαγεωργίου 2008). Συγκεκριμένα, στις 12 Μαΐου 1954, ο Λεμονόπουλος μαζί με άλλους 61 πολίτες, υπογράφουν το επίσημο ιδρυτικό καταστατικό, σύμφωνα με το οποίο σκοπός του νεοσύστατου τότε Σωματείου «είναι η διά Μουσικών Συναυλιών, Επιστημονικών και Λαϊκών Διαλέξεων, Φιλολογικών και Λογοτεχνικών συναθροίσεων, θεατρικών παραστάσεων και Λαογραφικών εκδηλώσεων, Πνευματική, Ψυχική, Ηθική, Μουσική, Φιλολογική και Καλλιτεχνική εν γένει διαπαιδαγώγησις των μελών αυτού και του κοινού της Πόλεως και του Νομού, εντός πάντοτε του πλαισίου του Ελληνοχριστιανικού ιδεώδους» (Γραίκος και Παπαγεωργίου 2008, 176-177). Ο Σάτσι (1975) αναφέρει μάλιστα ότι δεν ήταν απλώς ένα από τα ιδρυτικά μέλη, αλλά στην πραγματικότητα, ο ίδιος ο Λεμονόπουλος ήταν η αιτία για να δημιουργηθεί ο σύλλογος αυτός.⁵

Στη συνέχεια, έχοντας τελειώσει τη θητεία του, ο Χάρης παντρεύεται το 1953 τη Νίκη Κατσαρού και μαζί αποκτούν μια κόρη, την Ευρώπη (Ρούλα). Την ίδια περίοδο με προτροπή

⁴ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁵ Το επίσημο καταστατικό ίδρυσης του Συλλόγου, υπάρχει στο αρχείο της Εστίας Πιερίδων Μουσών, με την υπογραφή και του ίδιου του Χάρη Λεμονόπουλου, ως ιδρυτικό μέλος.

συγγενών, παράλληλα με τις μουσικές του εμφανίσεις με κιθάρα ή μπουζούκι σε διάφορα κέντρα της Κατερίνης, ανοίγει για βιοποριστικούς λόγους ένα μαγαζί νεωτερισμών, το οποίο δύο χρόνια μετά εγκαταλείπει για να αφοσιωθεί εξ' ολοκλήρου στη μουσική του (Γεραμάνης 1997). Δεν είναι τυχαίο, που ο Σάτσι (1991, 71) χαρακτηρίζει τον Λεμονόπουλο ως «*θησαυρό ανεκτίμητο*», «*σπάνιο ταλαντούχο δάσκαλο*», «*πεταλούδα που πετά από λουλούδι σε λουλούδι, κουνά τα φτερά της ανήσυχια, κοντοστέκεται και ξαναπετά αλλού*».

Σύντομα, μόλις το 1955 βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη, όπου εργάζεται ως βιολιστής στην Κρατική ορχήστρα με μεροκάματο 70 δραχμές, ενώ παράλληλα συνεργάζεται με τον Μίμη Τσακίρη (συμπατριώτης του) κι άλλους ντόπιους μουσικούς και φίλους, δημιουργώντας το «Καρρέ των Άσων». ⁶ Πρόκειται για μια ορχήστρα που συγκεντρώνει τις φίρμες της εποχής - με ντραμς, πιάνο, στην κιθάρα τον Λεμονόπουλο και τραγουδιστή τον Κώστα Προκοπίου (Λεμονόπουλου 2018) - και θριαμβεύει στην συμπρωτεύουσα, παίζοντας στα πιο πρωτοποριακά ξενυχτάδικα (πχ «Αστέρια», στο Πανόραμα Θεσσαλονίκης). Από το 1960, συνεχίζει στην Αθήνα - με μπουζούκι πλέον - όπου εκεί συναναστρέφεται και συνεργάζεται με τον Χιώτη, τον Δημήτρη Στεργίου ή Μπέμπη, τον Τατασόπουλο κι άλλες μουσικές φίρμες της εποχής, για να καταλήξει τελικά στην Αμερική, ξετρελαίνοντας με τη δεξιοτεχνία του τόσο τους εκεί Έλληνες ομογενείς όσο και τους ξένους (Τσιλιγκιρίδης 1991). ⁷

Η κόρη του, Ρούλα Λεμονόπουλου (2018, 3) αναφέρει: «*Στην Αμερική έφυγε πρώτη φορά το 1961, γιατί του διαγνώστηκε καρκίνος στο λάρυγγα. Στην Ελλάδα τού είπαν ότι σε 2-3 μήνες θα πέθαινε. Είχε ήδη προσκλήσεις για δουλειά από την Αμερική, οπότε αποφάσισε να φύγει μόνος του. Από το 1959 είχαν ήδη φύγει κάποιοι επιφανείς μουσικοί, καθώς υπήρχε η φήμη ότι παίρνουν πολλά χρήματα εκεί*».

Κεφάλαιο 1.2: Θριαμβεύοντας στην Αμερική

Στην Αμερική, βγάζει τον πρώτο του δίσκο· έναν δίσκο 45 στροφών, με τσιγγάνικες μελωδίες κλασσικού ρεπερτορίου παιγμένες με «*μοναδική δεξιοτεχνία κι ευκινησία πάνω στις χορδές και στο μακρύ τάστο του μπουζουκιού. Ένα χάσμα ακοής και αγαλίασμα ψυχής. Ήχοι παράξενοι και μουσική αίσθηση σπάνιας ερμηνείας*» (Τσιλιγκιρίδης 1991, 71). Ο Χάρης Λεμονόπουλος αποκτά φήμη και κάνει εμφανίσεις με το μπουζούκι του στα ελληνικά

⁶ Για οικονομικές απολαβές κάνει λόγο η Ρούλα Λεμονόπουλου, κόρη του Χάρη, η οποία αναφέρει ότι ο πατέρας της έπαιρνε, 70 δραχμές ως βιολιστής, 300 δραχμές ως κιθαρίστας, ενώ με το μπουζούκι το μεροκάματο έφτανε και τις 500 δραχμές (Λεμονόπουλου 2018).

⁷ Ο Παπαϊωάννου αναφέρει χαρακτηριστικά στην εφημερίδα «Δίφωνο» (96) για τον Χιώτη και τον Λεμονόπουλο: «Ο δάσκαλος του Χιώτη είναι ο Στεφανάκης ο Σπιτάμπελος. Αυτός ήταν μάστορας στο όργανο. Ένα παίξιμο, λέμε, όλο μαγεία. Απ' αυτόνε πήρε μαθήματα ο Χιώτης. Απ' αυτόνε και ο Καλπάνης κι ο Τζουανάκος κι ο Χατζηχρήστος κι ο Λεμονόπουλος κ.α.». Πρόκειται για δισέλιδο της προαναφερθείσας εφημερίδας, όπου φυλάσσεται επίσης στο αρχείο του Λεμονόπουλου, υπό την κατοχή της κόρης του (βλ. υποσημείωση 3).

κέντρα της Νέας Υόρκης, του Σικάγο, της Καλιφόρνιας και του Καναδά (Φερμανόγλου n.d.),⁸ παρουσιάζοντας μοναδικά κοντσέρτα: στο Κάρνεγκι Χωλ (Carnegie Hall), στο Σικάγο Όρχεστρα Χωλ (Chicago Orchestra Hall), στο Μιούζικ Σέντερ Χωλ (Music Center Hall) στο Λος Άντζελες. «Ο βασιλιάς του Μπουζουκιού», «ο βιρτουόζος της πενιάς», «ο δεξιότηνης της Ελληνικής Μουσικής», ήταν μερικοί μόνο από τους χαρακτηρισμούς για τον μοναδικό αυτό Έλληνα συνθέτη και τη μουσική του καριέρα (Τσιλιγκιρίδης 1991, 61).

Ο αμερικανικός τύπος ενθουσιασμένος με τις εμφανίσεις του Έλληνα συνθέτη και σολίστα, αφιερώνει συνεχώς θαυμάσιες κριτικές, για τις συνεχόμενες παρουσιάσεις του στο θέατρο του Μπρόντγουαιη, για τις συνεργασίες με τα ονόματα της εποχής, για τις μοναδικές συνθέσεις του. Παρακάτω παρατίθεται σχετική αυτούσια συνέντευξη από την εφημερίδα «Πορτραίτο»:⁹

- *Κύριε Λεμονόπουλε, μετά τις εμφανίσεις σας στο Μπρόντγουαιη, πού εργασθήκατε;*
- *Παράλληλα με το Θέατρο, εμφανιζόμουν σε κοσμικό κέντρο της Ν. Υόρκης, όπου και συνεχίζω με δική μου ορχήστρα και τραγουδίστρια την FLERRY D' ANTONAKIS. Αυτές τις μέρες θα την αντικαταστήσει η Καίτη Μπελίντα.*
- *Υπάρχει πιθανότητα για καινούργια συνεργασία σας στο Μπρόντγουαιη;*
- *Μετά την επιτυχία που είχα ήδη ετοιμάζομαι για να παίξω μπουζούκι στον «Ζορμπά», που θ' ανεβή στις αρχές Νοεμβρίου. Συγχρόνως θα ντουμπλάρω σε καινούργιο κέντρο, το «Golden Room» ή το «Athena East».*
- *Προ μηνών με τη συναυλία που δώσατε στο «Κάρνεγκι Χωλ», είχαμε την ευκαιρία να διαβάσουμε εξαιρετικές κριτικές του Αμερικανικού Τύπου. Σκοπεύετε να δώσετε κι άλλη συναυλία;*
- *Είναι αλήθεια ότι οι όμορφες κριτικές και οι εκδηλώσεις του Κοινού, που είχε γεμίσει ασφυκτικά την αίθουσα, με έβαλαν στον πειρασμό για κάτι καινούργιο, Έτσι, έχω προγραμματίσει δύο κοντσέρτα που θα δώσω τον Σεπτέμβριο στο «Orchestra Hall» του Σικάγου. Είναι ένα θέατρο 2.566 θέσεων, παρόμοιο με το «Κάρνεγκι Χωλ». Εκτός των δικών μου λαϊκών τραγουδιών, θα ερμηνεύσω όπως και στο παρελθόν και κλασσικά κομμάτια.*
- *Λένε ότι είστε ο μοναδικός που παίζετε με μπουζούκι κλασική μουσική. Και τόσο όμορφα!*
- *Ίσως.*
- *Οι συνεχείς επιτυχίες σας στο Ν. Κόσμο, έχουν στερήσει την παρουσία σας στο ελληνικό κοινό, που τόσο σας αγαπά. Πότε υπολογίζετε να επιστρέψετε;*
- *Μήπως εμένα δεν μου έλειψε η παρουσία του θαυμάσιου Κοινού μας; Όμως ήσαν τόσο δελεαστικές οι προτάσεις για εδώ, που δύσκολα τις απορρίπτει κανείς.*

⁸ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁹ Πρόκειται για απόκομμα της εφημερίδας «Πορτραίτο» · βλέπε αρχείο Λεμονόπουλου (υποσημείωση 3).

Νοστάλησα ακόμη την θαλπωρή της οικογενείας μου. Ας ελπίζω ότι αρχές του 1969 θα έλθω στην Ελλάδα μας για να μείνω οριστικά.

- *Με την επιστροφή σας θα παρουσιάσετε νέα τραγούδια, που πιθανόν ετοιμάσατε στην Αμερική;*
- *Δουλεύω εντατικά και έχω σειρά τραγουδιών, τα οποία πιστεύω είναι απ' τα ωραιότερα που έγραψα έως τώρα. Μα κι εδώ εκυκλοφόρησαν καινούργιοι δίσκοι μου, που σημείωσαν αρκετή επιτυχία.*

Τελειώνοντας τη συνέντευξή μας, ο εξάιρετος συνθέτης μάς παρακαλεί να διαβιβάσουμε την αγάπη του σε όλους τους φίλους και θαυμαστές του, όπως και στους Έλληνες συναδέλφους του.

Ο Σάτσι (1991, 71) παραθέτει μερικές αυτούσιες περικοπές από σημειώσεις σε εξώφυλλο δίσκου του Χάρη Λεμονόπουλου:

Το γεγονός δεν είναι τυχαίο ότι ο Χάρης Λεμονόπουλος δε βρέθηκε συμπτωματικά στον Ελληνικό μουσικό χώρο. Η μαγεία της μουσικής τον δόνησε από τα πρώτα του βήματα και καλλιέργησε το μουσικό του ταλέντο με μουσικές σπουδές (...) σε διάφορα μουσικά όργανα και τελικά κατέληξε στο μπουζούκι. Αυτό το όργανο που το αγάπησε και δεν το πρόδωσε, τού άνοιξε τις μεγάλες σάλεις των κέντρων της Ευρώπης. Μ' αυτό παραβίασε τις πύλες του "Μιούζικ Χωλ" και μ' αυτό εμφανίστηκε στα μεγαλύτερα δίκτυα τηλεοράσεων του κόσμου. Με το μπουζούκι του τον κάλεσαν στην Αμερική. Μ' αυτό γνώρισε σαν "σολίστας" την πραγματική του αποθέωση, στις παραστάσεις του "Ποτέ την Κυριακή" που με τη μουσική του Μάνου Χατζιδάκη αποτέλεσε το σοβαρότερο καλλιτεχνικό γεγονός τόσο στο Μπρόντγουαιη (Broadway) της Νέας Υόρκης όσο και σε πολλές άλλες πολιτείες του Νέου Κόσμου.

Δημιουργός, συνθέτης, δεξιότηχνης, εκτελεστής και σπάνιο ταλέντο.

Το συνολικό κείμενο με αυτούσια τα λόγια, έτσι όπως είναι γραμμένα πάνω στο δίσκο, σε αγγλικά και ελληνικά, παρατίθενται παρακάτω (βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ):

(Ελληνικά)

Ο Χάρης Λεμονόπουλος επηρεάζει με τη διττή παρουσία του, σαν συνθέτης και εκτελεστής, το παρόν και το μέλλον των λαϊκών μας μοτίβων. Σαν εκτελεστής - δεξιότηχνης του μπουζουκιού ερμηνεύει με σπάνια εκφραστικότητα, χαρίζοντας ήχους παράξενους, . μια κρυστάλλινη διαύγεια χαρακτηρίζει τους μουσικούς του φθόγγους και μια καινούργια μουσική αίσθησι δημιουργείται στον ακροατή.

Το γεγονός δεν είναι τυχαίο, διότι ο Χάρης Λεμονόπουλος δεν βρέθηκε συμπτωματικά στον Ελληνικό μουσικό χώρο. Η μαγεία της μουσικής τον δόνησε από τα πρώτα του βήματα και καλλιέργησε το τάλαντό του με μουσικές σπουδές που

πραγματοποίησε στο Ωδείο Αθηνών. Εναλλάσσοντας με το ανήσυχο, δημιουργικό πνεύμα που τον διακρίνει τα διάφορα μουσικά όργανα, όπως βιολί, κιθάρα, πιάνο, κ.λ.π. αφοσιώθηκε τελικά στο παράξενο αυτό έγχορδο της λαϊκής μας μουσικής, στο μπουζούκι.

Αυτό το όργανο που το αγάπησε και δεν το πρόδωσε, τού άνοιξε τις μεγάλες σάλες των κέντρων της Ευρώπης. Μ' αυτό παραβίασε τις πύλες του "Μιούζικ Χωλ" και μ' αυτό εμφανίστηκε στα μεγαλύτερα δίκτυα τηλεοράσεως του κόσμου. Με το μπουζούκι του τον κάλεσαν στην Αμερική. Μ' αυτό γνώρισε σαν "σολίστας" την πραγματική του αποθέωσι, στις παραστάσεις του "Ποτέ την Κυριακή" που με μουσική του Μάνου Χατζιδάκι αποτέλεσε το σοβαρότερο καλλιτεχνικό γεγονός τόσο στο Μπρόντγουαιη της Νέας Υόρκης όσο και σε πολλές άλλες πολιτείες του Νέου Κόσμου.

Σ' αυτό το δίσκο μακράς διαρκείας, προβάλλει σαν σολίστας καταπληκτικώτερος από κάθε άλλη φορά. Ο ΧΑΡΗΣ ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ δεν είναι μόδα περαστική. Είναι δημιουργός. Συνθέτει και εκτελεί με δεξιοτεχνία, έμπνευσι και καρδιά αυτόν προβάλλουμε κι εμείς περήφανα σ' αυτόν το δίσκο, βέβαιοι πως θα βρη τη δικαίωσι που του ανήκει και την αναγώρισι από τους λάτρεις της πραγματικής τέχνης.

(Αγγλικά)

Harry Lemonopoulos influences the present and the future of the Greek Popular Tunes, with his double presence, as a virtuoso bouzouki interpreter and composer as well. The crystal clarity of his musical notes floods the listener with a new musical sense.

The fact is not coincidental, because HARRY LEMONOPOULOS did not appear in the Greek Music by chance. The magic of music has thrilled him since his boyhood. He cultivated his talent by serious studies in the Athens State Conservatoire, where his restless and creative spirit led him to study violin, guitar, piano ect. and finally to devote himself to that eccentric, string instrument of the Greek Popular Music: The Bouzouki.

This instrument, which he passionately loved and never betrayed, opened for him the great halls of the most important European Musical Centers. With this instrument he flung the gates of the "Music Hall", wide open and with this he appeared in the most famous TV shows all over the world. Together with his bouzouki he was invited to USA, and as a "soloist", he enjoyed a real triumph during the performance of "Never on Sunday", which with music written by Manos Hadjidakis was the most important event of art not only in Broadway of New York, but many other States of the New World as well.

In this long-playing record you will listen to an amazing “soloist”. HARRY LEMONOPOULOS is not a fashion to vanish a while. He is a creator. He composes and interprets with inspiration, skill and soul.

Hellas Music Record is very proud to present him in this recording, being sure that, he will gain the recognition he deserves, by all the worshippers of pure art.

Κεφάλαιο 1.3: Η αξία του μπουζουκιού για τον Χάρη Λεμονόπουλο

Ο Λεμονόπουλος δεν περιορίστηκε στην καριέρα του ως σολίστας, αλλά παρέδιδε ως δάσκαλος μαθήματα μπουζουκιού και κιθάρας. Παρόλα αυτά δεν θύμιζε σε τίποτα έναν απλό λαϊκό μουσικό και δάσκαλο. Εκείνος ήταν παθιασμένος με τη μουσική γενικά και με το μπουζούκι ειδικά. Ο ίδιος υπερασπίστηκε κατ' εξακολούθηση το όργανό του και την αξία του, παρουσιάζοντάς το μάλιστα πολλές φορές στις εμφανίσεις του ως ένα «*όργανο για κάθε μουσικό μοτίβο*» (Τσιλιγκιρίδης 1991, 70). Εξάλλου, απέδειξε τη θεωρία του αυτή, όντας ο πρώτος που έγραψε κοντσέρτο για μπουζούκι και ορχήστρα.¹⁰

Συγκεκριμένα, ο Λεμονόπουλος υποστήριζε πως η σωστή κίνηση μπορεί να κάνει οποιοδήποτε όργανο δημοφιλές, θεωρώντας απ' αυτή την άποψη το μπουζούκι υποτιμημένο και αδικημένο. Σε μια προσπάθεια να αποκαταστήσει την αξία του οργάνου αυτού και τις δυνατότητες που έχει, ο ίδιος δίνει μία σύντομη περιγραφή κι ανάλυση της προέλευσης και της δομής του μπουζουκιού, συνδέοντάς το με τον Τουρκικό μπαγλαμά και παρομοιάζοντάς το με κιθάρα αποτελούμενη από «*τέσσερεις χορδές που παίζουν και τέσσερεις ομοίως συντονισμένες*» (= «*four playing strings and four similarly tuned resonating strings*»)¹¹.

Παράλληλα, ο Λεμονόπουλος αναφέρεται στην έκταση του οργάνου, η οποία κινείται στις 4-5 οκτάβες, μια έκταση που εντοπίζεται και στο βιολί και στο πιάνο και γενικότερα σε σολιστικά όργανα (Λεμονόπουλος 1966).¹² Και η αναφορά του αυτή δεν είναι τυχαία, αφού υποστηρίζει ότι με το ανάλογο ύφος παιξίματος, την απαραίτητη λεπτότητα και δεξιοτεχνία μπορεί να αποδώσει κλασικό ρεπερτόριο και ακόμη να έχει μια θέση στην ορχήστρα (Λεμονόπουλος 1966).

Η Ρούλα Λεμονόπουλου (Λεμονόπουλου 2018, 5), αναφέρει ένα χαρακτηριστικό περιστατικό:

¹⁰ Το έργο του θα αναλυθεί εκτενέστερα σε επόμενο κεφάλαιο.

¹¹ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

¹² Στο αρχείο του υπάρχει η συνέντευξη με τίτλο «Το λαϊκό τραγούδι», στην οποία ο Χάρης Λεμονόπουλος επεξηγεί κι αναλύει όλα τα παραπάνω.

Ένα βράδυ, πρέπει να ήμουν 13-14 χρονών, γυρνούσαμε στο σπίτι μετά την παράσταση και του είπα: «δεν είμαι σίγουρη ότι μπορείς να παίζεις το καθετί». Μου λέει: «πες μου, τι θέλεις να ακούσεις;» Σταματάει εκεί. Ανοίγει το μπουζούκι και λέει «τι θέλεις να σου παίξω;» Του λέω «το Love Story». Ήταν το έργο που παιζόταν εκείνη την εποχή. Πολύ άνετα λοιπόν το παίζει. «Α, εντάξει» του λέω. «Θέλω να μου παίζεις από τις Τέσσερις Εποχές του Βιβάλντι, το Φθινόπωρο». Το παίζει και αυτό. «Οπότε», μου λέει «πάμε τώρα μέσα, γιατί είναι μία το βράδυ και οι άνθρωποι θα ξυπνήσουν».

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν, που τον αποκαλούσαν «Βιρτουόζο του Μπουζουκιού», «Βασιλιά του Μπουζουκιού», «Δεξιοτέχνη της ελληνικής μουσικής» (Μπικηρόπουλος 2000). Ο Πειλάρης (1967) έρχεται να συμφωνήσει με τον Λεμονόπουλο όσον αφορά την αξία του μπουζουκιού, γράφοντας σε εφημερίδα εποχής, άρθρο με τίτλο «Σοβαρά και άλλα... το “μπουζούκι” και οι “φραγμοί”» τα παρακάτω λόγια:¹³

Είναι δυνατό και το “μπουζούκι” να αποσπάζη εγκωμιαστικά σχόλια, να υπερβαίνει τους γλωσσικούς και οποιουσδήποτε άλλους “φραγμούς”, να κερδίξη “μεγάλα” διεθνή ακροατήρια, να δονή λεπτές χορδές της ανθρώπινης ψυχής, να δημιουργήση και να εμπνεύση.

Γιατί δεν πρόκειται για το μπουζούκι - πρόκειται για τον μπουζουκτσή. Δεν είναι θέμα μουσικού οργάνου – είναι θέμα εκτελεστού. Γιατί και το μπουζούκι – σαν όλα τα “πράγματα” που μπορεί να πιάσει στο χέρι του ο άνθρωπος – περιμένει να αποκτήσει “φωνή” και “χρώμα”, “χαρακτήρα” και “ζωή”, απ’ τη “φωνή” και το “χρώμα”, απ’ την καρδιά και την ψυχή του ανθρώπου – μ’ αυτόν θα γίνη ένα, απ’ αυτόν θα πάρη “ταυτότητα” (...)

Στην Αμερική λοιπόν μπόρεσε και “μίλησε” το ελληνικό μπουζούκι γιατί αυτός που τόκανε να μιλήση ήταν φαίνεται απ’ αυτούς που έχουν το χάρισμα και την δύναμι να υπερβαίνουν τους γλωσσικούς φραγμούς.

Σε συνέντευξη που έδωσε στην εφημερίδα «Πορτραίτο», ο ίδιος ο Χάρης Λεμονόπουλος εξηγεί πώς επέλεξε το λαϊκό τραγούδι έναντι της ελαφράς μουσικής που είχε σπουδάσει, αναγνωρίζοντας και κάποιους από τους αγαπημένους του συνθέτες, στιχουργούς και τραγουδιστές αυτού του είδους:¹⁴

Όταν άρχισα την καριέρα μου ως επαγγελματίας, εμφανίστηκα σαν σολίστας βιολιού σε διάφορα κέντρα της Αθήνας. Αργότερα έπαιξα κιθάρα και τελικά μπουζούκι. Εν τω μεταξύ γνώρισα καλά τη λαϊκή μουσική και την αγάπησα. Έκτοτε αφοσιώθηκα με όλη μου την ψυχή στο είδος αυτό, και επιθυμία μου είναι να δώσω στο μέλλον ό,τι καλύτερο μπορώ.

¹³ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

¹⁴ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

(...) ξεχωρίζω από τους παλαιότερους (συνθέτες) τον Τσιτσάνη, τον Μητσάκη και τον Χιώτη. Απ' την νεώτερη γενιά τον Θεοδωράκη, τον Μαρκόπουλο, τον Κατσαρό και πάνω απ' όλους τον Χατζηδάκι που είναι μια πολύ μεγάλη φυσιογνωμία στη μουσική μας.

Οπωσδήποτε ολοκληρωμένο τραγούδι χωρίς καλούς στίχους δεν μπορεί να νοηθή, γι' αυτό εκτιμώ αφάνταστα την Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου. (...) Εκτιμώ επίσης τη δουλειά των Ρίτσου, Καμπανέλη, Πυθαγόρα, Χριστοδούλου, Βίρβου και άλλων.

Από τους τόσους τραγουδιστές που θαυμάζω αναφέρω μερικούς όπως ο Καζαντζίδης, ο Γαβαλάς, ο Μπιθικώτσης, η Πόλυ Πάνου. Βεβαίως και όλους τους στενούς συνεργάτες μου.

Σε εφημερίδα της εποχής επίσης, δημοσιεύτηκε άρθρο με τίτλο «Το μπουζούκι σοβαρεύεται» αναφέροντας τα παρακάτω λόγια:¹⁵

Αφετηρία το βιολί

Πώς συνέβη να κουρντίση το μπουζούκι του στα σοβαρά; Από παιδί άρχισε με εξαιρετικήν επίδοσι σπουδές βιολιού στο Ωδείο, μα παράλληλα από δώδεκα ετών άρχισε να συνθέτη τραγουδάκια. Λίγο προτού τελειώσει τις σπουδές του, η βιοπάλη τον ανάγκασε να τις διακόψη κι άρχισε να «σκαλίζει» - όπως το λέει ο ίδιος - τότε την κιθάρα τότε το μαντολίνο και τότε το μπουζούκι. Όταν καταπιάστηκε να «σκαλίση» το μπουζούκι, μετέφερε σε αυτό όλες τις συνθέσεις που είχε μάθει στο βιολί. Και, φαινόμενο σπάνιο για ερμηνευτή μπουζουκιού, γράφει νότες την ώρα που συνθέτει!

Με σεβασμό!

Κοντός, στρογγυλοπρόσωπος, με φαλάκρα, κάτι μεταξύ δασκάλου και δημοσίου υπαλλήλου, με φωνή πολύ σιγανή, γιατί έχει κάνει μια εγχείρισι στο λαιμό, διευθύνει την ηχογράφισι των τελευταίων του συνθέσεων. Μια σειρά δίσκων σε στίχους Πυθαγόρα με γενικό τίτλο «Το ημερολόγιο της ζωής», ερμηνευτάς τη Δούκισσα, τον Τζανετή, τον Ξανθόπουλο. Με το μπουζούκι στο χέρι, δίνει το σωστό τόνο, στους τραγουδιστές που τον κοιτάζουν και τον εμπιστεύονται με το σεβασμό του μαθητού. Τραγουδάκια εντελώς ελληνικά, με καημό, κέφι κι εύκολο σκοπό.

Άθελα του όποιον τον ξέρει, θυμάται τον Χάρη σε παλιότερα χρόνια ξενοιασιάς, στα κέντρα της Θεσσαλονίκης, τούτο τον συνεσταλμένο, κοντούλη συνθέτη - ποιος θα τον φανταζόταν - ανεβασμένο πάνω σε ένα τραπέζι, να διευθύνη ολόκληρο το κέντρο που είχε έρθει στο κέφι και τραγουδούσε μαζί με την ορχήστρα. Έκανε εβδομάδες να πάη στο σπίτι του, ξεχνούσε και να κοιμηθή. Πρόφθασε έτσι να κάνει τόσους φίλους

¹⁵ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

σ' όλο τον κόσμο που καμμιά φορά θυμάται μονάχα πρόσωπα, κι ότι, «ναι, ξέρω, ήμαστε πολύ φίλοι κάποτε, αλλά πού, πώς σε λένε;».

Κατά τη δεκαετία του '60, το μπουζούκι έχει αρχίσει να γίνεται ευρέως αποδεκτό από όλες τις κοινωνικές τάξεις και μάλιστα να έχει ιδιαίτερα μεγάλη ζήτηση, έπειτα από τις επιτυχίες των «Ζορμπά» και «Ποτέ την Κυριακή» (Μανιάτης 2011). Μανώλης Χιώτης, Δημήτρης Στεργίου ή Μπέμπης, Γιάννης Σταματίου ή Σπόρος, Γιώργος Τσιμπίδης, Στέλιος Μακριδάκης, Ανέστος Αθανασίου, Γιαννάκης Αγγέλου, Γιάννης Τατασόπουλος αλλά και οι Κώστας Καπλάνης, Ηλίας Ποτοσίδης, Σταύρος Τζουανάκος, Χάρης Λεμονόπουλος, είναι μερικοί από τους αντιπροσώπους του λαϊκού αυτού οργάνου, οι οποίοι μετακινούνται και δουλεύουν σε Ελλάδα και Αμερική.

Κεφάλαιο 1.4: Από τον αυτοσχεδιασμό στη σύνθεση

Ο Χάρης Λεμονόπουλος δεν ήταν απλώς και μόνο δεξιοτέχνης στο μπουζούκι. Ήταν ο πρώτος που ερμήνευσε σε ένα κατεξοχήν λαϊκό όργανο, έργα κλασικών συνθετών, ενώνοντας με αυτό τον τρόπο λαϊκή και κλασική μουσική (Λυμπανοβνός 2021). Τη δεκαετία του '60 λοιπόν, ηχογράφησε για πρώτη φορά γνωστά κλασσικά έργα, όπως το «Hungarian Rhapsody» του Μπραμς (Brahms) και το «Humore-ske» του Ντβόρακ (Dvorak). Ο ίδιος στην πραγματικότητα εφάρμοσε στην πράξη εκείνο που ο Θεοδωράκης, χρόνια πριν, είπε για το μπουζούκι, ότι δηλαδή «είναι ένα μουσικό όργανο με μέλλον. Το έχουν παρεξηγήσει πολλοί. Δεν έχει σημασία ποιοι το χρησιμοποίησαν ως τώρα. Και το μαχαίρι είναι όργανο φονικό συχνά, αλλά χρησιμοποιείται και για να κόβουμε αντίδωρο».¹⁶

Στα δώδεκά του χρόνια, ανακάλυψε αφενός την αγάπη του κι αφετέρου το ταλέντο του στη σύνθεση, γράφοντας το πρώτο του τραγούδι – ταγκό: «Πες μου γιατί δεν πονάς». Η κόρη του Ρούλα αναφέρει χαρακτηριστικά (Τσιλιγκιρίδης 1991, 70).

Η ζωή του πατέρα μου δεν ήταν μόνο τα νυχτερινά κέντρα ή τα θέατρα. Αυτό που τον συγκινούσε ήταν η ελευθερία της σύνθεσης. Θυμάμαι ότι πάντοτε ήθελε να μου δείχνει που δουλεύει. Γι' αυτό και σε κάθε μαγαζί που πήγαινε μ' έπαιρνε μαζί του. Ήταν τρομερά ευαίσθητος και πολύ τρυφερός. Όσες φορές προσπάθησε να οργανώσει ρεσιτάλ στην Ελλάδα δεν βρήκε την ανάλογη ανταπόκριση. Κι ήθελε πραγματικά να δείξει στο κοινό της Ελλάδας ότι η μουσική μας μπορεί να προσφέρει πολύ περισσότερα πράγματα από τη διασκέδαση. Ο πατέρας μου πέθανε αφήνοντας ανεκπλήρωτα δύο όνειρα. Να γράφει τη βιογραφία του και να ανοίξει ένα μαγαζί για να παίζει τη μουσική που ήθελε. Ποτέ δεν είδε τη μουσική σαν το επάγγελμα που θα έκανε περιουσία.

¹⁶ Άρθρο της εφημερίδας «ΝΤΟΜΙΝΟ» (1966) με τίτλο, «Το λαϊκό τραγούδι». Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Ο Λεμονόπουλος είχε μια μοναδική ικανότητα να αυτοσχεδιάζει και να συνθέτει. Αυτοσχεδίαζε πάνω στις συγχορδίες, εντάσσοντας μέσα και πιο δυτικά χρώματα, επηρεασμένος από την Αμερική αλλά και τις σπουδές του στο βιολί (Βλαχογιάννης 2021). Κάποιοι τον θεωρούν κλασικό συνθέτη, μιας και οι μελωδίες του απέχουν κατά πολύ από αντίστοιχες άλλων μπουζουξήδων, όπως για παράδειγμα του Χιώτη.

Την αγάπη του για τη σύνθεση και το συνθετικό του ταλέντο ομολογεί και ο ίδιος σε σχετική απάντηση σε επιστολή κάποιας πιθανής ενδιαφερόμενης στιχουργού, που του ζητά να μελοποιήσει τους στίχους της. Παράλληλα παρατίθενται και επιβεβαιώνονται κάποια από τα προαναφερθέντα βιογραφικά στοιχεία:¹⁷

Ευχαριστώ πάρα πολύ για τα ωραία σας λόγια δεσποινίς μου, και σπεύδω να σας απαντήσω. Με το ελαφρό τραγούδι έχω ασχοληθεί από πολύ μικρός γιατί μην ξεχνάτε ότι το πρώτο μου όργανο ήταν το βιολί πλην όμως δεν εκμεταλλεύτηκα τα τραγούδια μου εμπορικά, ούτε τα έθεσα σε κυκλοφορία. Γράφω από δώδεκα χρόνων μουσική, αλλά ερασιτεχνικά. Συνθέτες του λαϊκού τραγουδιού ξεχωρίζω τον Τσιτσάνη, Μιτσάκη, Καλδάρη, Χιώτη και τον αναγεννητή και αναμορφωτή, τον μεγάλο Μάνο Χατζιδάκη. Βέβαια δεν παραλείπω και την προσφορά του Ζαμπέτα, Μαρκόπουλου, Κατσαρού και πολλών άλλων νέων που κινούνται προσδευτικά για το λαϊκό τραγούδι. Κατάγομαι από την Πρέβεζα · είμαι παντρεμένος και έχω μια κόρη 13 ετών. Συναυλία έδωσα την Τρίτη μου στη Θεσσαλονίκη στις 25.09.66 στο «Βασιλικό Θέατρο». Στίχους σας μπορείτε να μου στείλετε παρακολουθήστε όμως τι περίπου στίχους χρησιμοποιώ και γράψτε ανάλογα, πάντως με ενδιαφέρουν και τα κοινωνικά θέματα, τα χαρούμενα και αισιόδοξα, να ξεφύγουμε λίγο απ' την πένθιμη και παραπονιαρική μιζέρια.

¹⁷ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Κεφάλαιο 2: Συνεργασίες – Ηχογραφήσεις – Εμφανίσεις

Κεφάλαιο 2.1: Στην Ελλάδα!

Ήδη από πολύ μικρός και συγκεκριμένα από τις τάξεις του δημοτικού, ο Χάρης Λεμονόπουλος γίνεται μέλος σε δύο συλλόγους του Πειραιά – «Σύλλογος Απόλλων» και «Σύλλογος Ερασιτεχνών» - όπου αναλαμβάνει να γράφει τις παρτιτούρες για όλα τα όργανα, αντιγράφοντας ουσιαστικά τις ήδη υπάρχουσες έντυπες πάρτες και αποκτώντας από αυτή την εμπειρία πολλές γνώσεις μουσικής.¹⁸ Λίγα χρόνια αργότερα, στο Γυμνάσιο, ο Λεμονόπουλος, ως έφηβος ακόμη, ακολουθεί το καλοκαίρι μια ομάδα μουσικών, οι οποίοι τον παίρνουν μαζί τους σε ταξίδι στην Ύδρα, όπου πάνε για να δουλέψουν στα γλέντια των σφουγγαράδων. Και στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, οργανώνει με τους φίλους του μουσικό γκρουπ με σαντούρι, κιθάρα, κλαρίνο και βιολί (έπαιζε ο ίδιος) παίζοντας και αναλαμβάνοντας διάφορα γλέντια: γάμους, αρραβώνες, βαφτίσια.¹⁹

Η συνεχής ενασχόληση με το βιολί αποφέρει και την αντίστοιχη πρόοδο, η οποία γίνεται αντιληπτή από ένα συγκρότημα που εργάζεται στο κέντρο «Αστέρας» στην Κοκκινιά, όπου πιάνει και ο Λεμονόπουλος μόνιμη δουλειά. Εκεί γνωρίζει και συνεργάζεται με τον εξαιρετικό πιανίστα και μουσικό Λεωνίδα Παγκαλή, από τον οποίο αποκτά γνώσεις θεωρίας της μουσικής και έρχεται σε επαφή με σοβαρότερο ρεπερτόριο, βοηθώντας στην εξέλιξή του και στις μουσικές σπουδές του.²⁰

Από το 1940, υπάρχουν αναφορές, σύμφωνα με τις οποίες, ο Χάρης Λεμονόπουλος εμφανίζεται με το βιολί του στο κέντρο «Λεύκα» στο Βόλο, με τους Δημήτριο Περδικόπουλο στην κιθάρα και Γρηγόριο Ζέρβα στο σαντούρι, ενώ παράλληλα πλαισιώνονται από τις χορεύτριες Μαρίκα και Ισκούι (Καρταπάνης 2015).²¹ Με τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου το 1945, ο Χάρης Λεμονόπουλος επιστρέφει να συνεχίσει τη ζωή του και τη μουσική του, παίζοντας μαντολίνο, βιολί, κιθάρα και, δειλά δειλά, να καταπιάνεται και με το μπουζούκι. Έτσι, από το 1945, ξεκινά μικρές περιοδείες κι εμφανίσεις σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, όπως στην Καβάλα, με τους Μήτσο Ρουμελιώτη, τον Χρήστο Μίγκα και τον Μένιο στην κιθάρα (Petroπουλος 1991).

Το 1947-1948, ο Χάρης Λεμονόπουλος εμφανίζεται με το βιολί του και τον Μανώλη Χιώτη στο κοσμικό κέντρο - ταβέρνα «Πίγκαλς» («Pigal's») στο κέντρο της Αθήνας. Στο συγκεκριμένο κέντρο μάλιστα, ο Χιώτης χρησιμοποιεί για πρώτη φορά το ηλεκτρικό μπουζούκι, συνδέοντας το όργανο με ενισχυτή, επηρεασμένος από τα ακούσματα της ηλεκτρικής κιθάρας ενός γαλλικού συγκροτήματος (Αρναουτάκης 2012). Παρόλα αυτά, σε

¹⁸ Βλ. αυτοβιογραφία Χάρη Λεμονόπουλου στο αρχείο Λεμονόπουλου.

¹⁹ Βλ. αυτοβιογραφία Χάρη Λεμονόπουλου στο αρχείο Λεμονόπουλου.

²⁰ Βλ. αυτοβιογραφία Χάρη Λεμονόπουλου στο αρχείο Λεμονόπουλου.

²¹ Ο Δημήτριος Περδικόπουλος υπήρξε συνεργάτης και του Τσιτσάνη, που επίσης εκείνη την περίοδο βρίσκονταν στο Βόλο και θα έπαιζε στο ίδιο μαγαζί (Καρταπάνης 2015).

ορισμένα σημερινά άρθρα και κείμενα αναφέρουν πως στην προαναφερθείσα εμφάνιση με τον Μανώλη Χιώτη, δεν έπαιζε βιολί ο Λεμονόπουλος αλλά ο Απόστολος Χρυσούλης, κάτι που διαψεύδεται και από την ίδια την κόρη του, Ρούλα Λεμονόπουλου, η οποία ξεκάθαρα τον αναγνωρίζει στην παρακάτω εικόνα της συναυλίας.

Εικόνα 3: Ο Χάρης Λεμονόπουλος απεικονίζεται τέρμα αριστερά με το βιολί του, συνοδεύοντας τον Μανώλη Χιώτη στο κέντρο «Pigal's» στην Αθήνα. Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Το 1952, ενόσω εκπληρώνει τη στρατιωτική του θητεία στην Κατερίνη, δίνει με το βιολί του μια μουσική συναυλία στην αίθουσα του κινηματογράφου «Διονύσια», όπου ερμηνεύει κλασικά έργα (πχ «Ο Χαλίφης της Βαγδάτης» του Boieldieu) και συνοδεύει τραγούδια της Δεληγιώργη (Σάτσι 2003). Μετά το γάμο του, το 1953, εργάζεται προσωρινώς - όπως προαναφέρθηκε - για βιοποριστικούς λόγους σε δικό του μαγαζί νεωτερισμών, κάτι που δεν τον ευχαριστεί ιδιαίτερα, γι' αυτό και σύντομα καταλήγει να αφοσιωθεί αποκλειστικά στη μουσική του καριέρα. Η άνοδος του μπουζουκιού επηρεάζει και τον ίδιο κι έτσι σταδιακά εγκαταλείπει τα υπόλοιπα όργανα, για να ειδικευθεί σε αυτό και τελικά να κατακτήσει και να εντυπωσιάσει όλες τις κοινωνικές τάξεις (Φερμανόγλου n.d.).

Το 1955, ο Λεμονόπουλος δουλεύει στην Κρατική Ορχήστρα ως βιολιστής, ενώ παράλληλα με το «Καρρέ των Άσων» κάνουν εμφανίσεις σε μαγαζιά της Θεσσαλονίκης, δημιουργώντας μια καινούργια συνεργασία με την νεοανερχόμενη τότε τραγουδίστρια, Πόπη Λώρη (Λεμονόπουλου 2018). Με το Μίμη Τσακίρη στο ακορντεόν, τον Πολ Πολύβιο ή Κεφάτο στα ντραμς, τον Άγγελο Καλλιπολίτη ως κοντραμπασίστα, στο τραγούδι την Πόπη Λώρη και τον Κώστα Προκοπίου - και ιδιαίτερα στα αρχοντορεμπέτικα - και τον Λεμονόπουλο σε κιθάρα, βιολί και μπουζούκι, έπαιξαν στα πιο γνωστά κέντρα και φημισμένες ταβέρνες της περιόδου '55-'59: «Λουξεμβούργο», «Καμινίκια», «Αστέρια»,

«Πανόραμα», «Παλάς», «Όαση», «Στέκι», «Πικαντίλι», «Μέλισσα» (Λώρη n.d.)²². Μάλιστα, ήδη από το 1943, στο κέντρο «Μέλισσα», ο Λεμονόπουλος συνεργάζεται σε ένα μοναδικό ντουέτο με τον Τάκη Βλαχόπουλο, μαζεύοντας κόσμο και γεμίζοντας το μαγαζί με τις εμφανίσεις τους (Σώτος 2003).

Σταδιακά και σε ορισμένες εμφανίσεις τους, συνεργάστηκαν με τον Τόλη Χάρμα, τη Μαριάννα Χατζοπούλου και με τη Σωτηρία Μπέλλου, παίζοντας ορχηστρικά κομμάτια και τραγουδώντας από οπερέτες μέχρι ελαφρά ή/και λαϊκά τραγούδια (Λώρη n.d.). Η ίδια η Πόπη Λώρη, σε συνέντευξή της, αναφέρει χαρακτηριστικά για τον Λεμονόπουλο:²³

Να άκουγες από τον Χάρη τον Λεμονόπουλο “Καβαλερία Λετζέρα”, “Καβαλερία Ρουσικάννα”, με σόλο κιθάρα. Αυτός ο άνθρωπος κρίμα που δεν εκτίμησε το ταλέντο του.²⁴ Πήγε στην Αμερική. Παίζαμε μετά ελαφρά τραγούδια της Μπελίντα και καταλήγαμε σιγά σιγά και στη “Συννεφιασμένη Κυριακή” και στο τέλος με λαϊκά.

Επιπλέον, μέσα στη δεκαετία του '50, ο Λεμονόπουλος συνεργάζεται με τον πιανίστα κι έπειτα και συνθέτη Γιώργο Χατζηνάσιο, με τον οποίο έπαιξε τόσο βιολί όσο και μπουζούκι (Χατζηνάσιος 2018). Μάλιστα, σε συνέντευξή του ο Χατζηνάσιος αναφέρει πως ο Λεμονόπουλος, αποτέλεσε αφορμή και παρότρυνση για να εγκαταλείψει τη Θεσσαλονίκη και να κατέβει στην πρωτεύουσα, όπου συνδέθηκε με το συγκρότημα του Πάνου Γαβαλά και από 'κει κι έπειτα άρχισε να εξελίσσεται σαν μουσικός (Χατζηνάσιος 2018).

Το καλοκαίρι του 1956, ο Λεμονόπουλος παίζει ως μπουζουξής με το συγκρότημα του Στέλιου Καζαντζίδη και τραγουδίστρια μαζί τους τη Μαρινέλλα, στο κέντρο «Πλάτανος» στις Σέρρες.²⁵ Παράλληλα, έκανε τις πρώτες εμφανίσεις του και σε θεατρικά έργα, αρχίζοντας με μια μουσική κωμωδία και το θίασο της Γκέλης Μαυροπούλου, στο «Βασιλικό κήπο». Στη συνέχεια, συνεργάζεται και με τους θιάσους Ευθυμίου και Γκιωνάκη – Ρένας Βλαχοπούλου, αποκτώντας φήμη σε θέατρα αλλά και ποικίλα κοσμικά κέντρα (Φερμανόγλου n.d.). Την ίδια χρονική περίοδο, 1956-1960, γράφει τα πρώτα του τραγούδια²⁶ τα οποία ερμηνεύουν οι Πάνος Γαβαλάς και Βούλα Γκίκα στη Θεσσαλονίκη.

Το 1958, ξεκινά με την Καίτη Μπελίντα περιοδεία στην Τουρκία, ενώ επιστρέφοντας, εγκαθίσταται οικογενειακώς στην Αθήνα, το 1960, όπου εργάζεται επαγγελματικά ως σολίστας του μπουζουκιού σε μεγάλα αθηναϊκά κέντρα: «Νεράιδα» με την Μπελίντα, «Τριάνα» με τον Μπιθικώτση, «Κουλουριώτη» με Καζαντζίδη και Μαρινέλλα. Την επόμενη χρονιά, το 1961, προτού αποχαιρετήσει την Ελλάδα και φύγει για την Αμερική, όπου και θα πηγαينوέρχεται για τέσσερα συναπτά έτη (Φερμανόγλου n.d.), εμφανίζεται με το δικό του

²² Πρόκειται επίσης για απόκομμα εφημερίδας με συνέντευξη της τραγουδίστριας Πόπης Λώρη · βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

²³ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου – Συνέντευξη Πόπης Λώρη.

²⁴ Πρόκειται για τη μονόπρακτη ιταλική όπερα «Καβαλερία Ρουσικάννα» («Cavalleria Rusticana») του Πιέτρο Μασκάνι.

²⁵ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

²⁶ Οι τίτλοι των τραγουδιών θα αναφερθούν στο κεφάλαιο 3: Εργογραφία.

συγκρότημα στη Θεσσαλονίκη με τους Νίκο Ξανθόπουλο, Ρούλα Κουνάδη και Μιράντα Μόσχου. Παράλληλα, το φθινόπωρο της ίδιας χρονιάς και συγκεκριμένα από 28 Σεπτέμβρη μέχρι και 12 Οκτώβρη, ταξιδεύει με πενταμελές συγκρότημα στη Μαδαγασκάρη, όπου θα παίζουνε τέσσερα κοντσέρτα.²⁷ Το 1965-1966, επιστρέφοντας από την Αμερική και προτού αναχωρήσει και πάλι, ηχογραφεί δύο νέους δίσκους με τραγούδια λαϊκά και τραγούδια για ορχήστρα και σόλο μπουζούκι (Νέγρης 1966).²⁸

Το 1962, συμμετέχει στην πρώτη του ταινία ως μπουζουξής, με τίτλο «Δουλειές του ποδαριού», με τραγουδίστρια τη Λάουρα. Ακόμη, το 1964, συνεργάζεται με τον συνθέτη Χρήστο Λεοντή και συμμετέχει επίσης ως μπουζουξής στον πρώτο του δίσκο, με τίτλο «Καταχνιά». Την επόμενη χρονιά, η συνεργασία τους επαναλαμβάνεται, καθώς ο Λεμονόπουλος έχει τη θέση του μπουζουξή και πάλι στη λαϊκή ορχήστρα του Λεοντή κι αυτή τη φορά ταξιδεύουν όλη η ορχήστρα στο Ηράκλειο για συναυλία.²⁹ Την επόμενη χρονιά, 1965, συμμετέχει και πάλι σε μια αισθηματική ταινία αυτή τη φορά, με τίτλο «Η τιμωρία», με σεναριογράφο τον Πυθαγόρα. Τη σκηνοθεσία αναλαμβάνει ο Ανδρέας Κατσιμητσούλιας και τη μουσική σύνθεση των κομματιών ο Γιώργος Κατσαρός, με ερμηνευτές – τραγουδιστές τους Στέλιο Καζαντζίδη, Μαρινέλλα και Αλέκο Αναστασιάδη.³⁰

Το 1966, ο Χάρης Λεμονόπουλος συνεργάζεται ως μπουζουξής με το συνθέτη και πιανίστα Λίνο Κόκοτο, έπειτα από πρόσκληση του τελευταίου να συμμετέχει ο Λεμονόπουλος στην ηχογράφιση του τραγουδιού «Μικρό παιδί», με κιθαρίστα τον Μαυρουδή (Κόκοτος 2018). Ο ίδιος ο Κόκοτος (2018, 3) αναφέρει για αυτή τη συνεργασία:

...Μπουζούκι έπαιζε ένας ηλικιωμένος άνθρωπος με βαλβίδα στο φάρυγγα. Δεν ήξερα τι πενιά θα έβγαζε. Μετά έμαθα ότι ήταν ο Χάρης Λεμονόπουλος και σκεφτόμουν «Να μην το ξέρω νωρίτερα, να του φιλήσω τα χέρια». Μάλιστα, μια κατέντζα από μπουζούκι που ακούγεται στο τέλος του κομματιού, είναι δικός του αυτοσχεδιασμός.

Την ίδια χρονιά, συνεργάζεται με τον Γιάννη Μαρκόπουλο, ως σολίστας μπουζουκιού και πάλι, στη μουσική που έγραψε για την ταινία «Διχασμός» του Ερρίκου Ανδρέου. Τα τραγούδια της ταινίας ηχογραφούνται στη συνέχεια και σε δίσκο με τον ίδιο τίτλο. Τη διετία 1966-1967, ο Χάρης Λεμονόπουλος συμμετέχει σε μια σειρά από διάφορες ταινίες.³¹

- ✓ «Ο Κατατρεγμένος» (1966), κοινωνική ταινία σε σενάριο Νίκου Φώσκολου και σκηνοθεσία Απόστολου Τεγόπουλου, όπου τραγουδούν οι Γρηγόρης Μπιθικώτσης, Φούλης Δημητρίου, Σπύρος Δημητρίου και ο Νίκος Ξανθόπουλος.

²⁷ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

²⁸ Οι δύο δίσκοι θα αναλυθούν ως προς το περιεχόμενό τους στο κεφάλαιο της εργογραφίας (βλ. υποσημείωση 4).

²⁹ Περισσότερα για τη συνεργασία Λεοντή – Λεμονόπουλου, αναφέρονται στο κεφάλαιο 4, όπου αναλύεται η συνέντευξη του Χρήστου Λεοντή στο συγγραφέα της παρούσας εργασίας.

³⁰ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

³¹ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

- ✓ «Τώρα που φεύγω απ’ τη ζωή» (1966), μια δραματική ταινία με μουσική και τραγούδια του Χρήστου Λεοντή, σενάριο του Άκη Φαρά και σκηνοθεσία Οδυσσέα Κωστελέτο.
- ✓ «Έχω δικαίωμα να σ’ αγαπώ» (1966), επίσης δραματική ταινία με τραγουδιστές τους Νίκος Ξανθόπουλο, Φούλη Δημητρίου και Στέλιο Καζαντζίδη. Τη σκηνοθεσία ανέλαβε ο Απόστολος Τεγόπουλος, σε σενάριο που επιμελήθηκε ο Γιώργος Ολύμπιος, ενώ τη μουσική σύνθεση ανέλαβε ο Απόστολος Καλδάρης.
- ✓ «Άγρια Πάθη», κοινωνική ταινία του 1967, με σεναριογράφο τον Θεόδωρο Τέμπο και σκηνοθέτη τον Στέλιο Τατασόπουλο, σε μουσική του Γιάννη Βέλλα και τραγουδίστρια τη Μιμή Μαριά.
- ✓ «Οι θαλασσιές οι χάντρες» (1967), με μουσική γραμμένη από τον Μίμη Πλέσσα. Στη συγκεκριμένη ταινία, ο Λεμονόπουλος συμμετέχει ως μπουζουξής στο τραγούδι «Βρέχει πάλι απόψε», όπου εκτελεί ορχηστρικά το παραπάνω κομμάτι.

Παράλληλα, την ίδια χρονική περίοδο, παρουσιάζει το έργο του «Το Μπουζούκι σε δύο μορφές» (= «Bouzouki in two facets»), ένα έργο που στη συνέχεια θα επαναλάβει στην Αμερική το 1967 (Λεμονόπουλου 2018).³² Στο έργο αυτό, συνεργάζεται και με τους ερμηνευτές Δούκισσα, Πάνο Τζανετή, Ν. Ξανθόπουλο, Γ. Βογιατζή, Μιράντα Μόσχου και Βούλα Κουνάδη (Φερμανόγλου n.d.). Ειδικότερα, με τον Νίκο Ξανθόπουλο συνεργάζονται αρκετές φορές και για άλλες εμφανίσεις σε διάφορα ελληνικά κέντρα, με τον Λεμονόπουλο να τον συνοδεύει ως σολίστ μπουζουκιού σε στίχους του Πυθαγόρα, “ντυμένους” και μελοποιημένους με τη δική του μουσική.

Τέλος, δεν είναι λίγες οι αναφορές σε διαδικτυακές σελίδες και αρχεία, όπου καταγράφεται συνεργασία και συμμετοχή του Χάρη Λεμονόπουλου σε πολλές ηχογραφήσεις και δίσκους των Στράτου Παγιουμτζή και Μάρκου Βαμβακάρη (Τζανίδης 2020, Τζανίδης 2021). Ωστόσο, οι πληροφορίες αυτές δεν δύναται να διασταυρωθούν πλήρως και για αυτό καταγράφονται με επιφύλαξη. Παρόλα αυτά, τα έργα στα οποία ο Λεμονόπουλος αναφέρεται με το μπουζούκι του ως μέλος της ορχήστρας μαζί με τον Παγιουμτζή είναι τα εξής (Τζανίδης, 2021):

- «Αγάπησα και μίσησα» (1960), ένα τραγούδι του συνθέτη Πετσά Παναγιώτη και με στιχουργό τον Κοφινιώτη Κώστα,
- «Δε δίνεις τ’ αγγέλου σου νερό» (1966), ένα έργο του ίδιου του Παγιουμτζή, στο οποίο μάλιστα ο Λεμονόπουλος αναγράφεται να έχει τη διεύθυνση της ορχήστρας,
- «Ο εργένης» (1966), σύνθεση του Στράτου Παγιουμτζή όπου και πάλι αναφέρεται ο Χάρης Λεμονόπουλος πέραν από μέλος της ορχήστρας και ως υπεύθυνος αυτής.

³² Το συνολικό πρόγραμμα της παράστασης και η ανάλυση των έργων θα αναλυθεί στο κεφάλαιο 3, στα πλαίσια της εργογραφίας.

Ακόμη, όσον αφορά τη συνεργασία του με τον Μάρκο Βαμβακάρη, ο Λεμονόπουλος αναφέρεται ως μπουζουξής στο έργο «Αυτούς τους αναστεναγμούς», ένα τραγούδι του 1960, με συνθέτη και στιχουργό τον ίδιο τον Μάρκο Βαμβακάρη (Τζανίδης 2020).

Κεφάλαιο 2.2: Στην Αμερική!

Το 1961, ταξιδεύει για πρώτη φορά στην Αμερική, στο Χόλυγουντ (Hollywood), όπου ηχογραφεί για την εταιρεία «Reprise Records», διάσημα ελληνικά λαϊκά τραγούδια. Δύο χρόνια αργότερα, το 1963, μεταφέρεται στο Σικάγο (Chicago) όπου πρωτοπορεί, ηχογραφώντας κλασικά κομμάτια των Μπραμς (Brahms), Ντβόρακ (Dvorak) και Τσαϊκόφσκι (Tchaikowsky), διασκευασμένα και παιγμένα με μία μοναδική δεξιότητα στο μπουζούκι (Λεμονόπουλος 1967). Παράλληλα, την ίδια χρονική περίοδο, συνεργάζεται με τον τραγουδιστή Απόστολο Νικολαΐδη, κάνοντας διάφορες εμφανίσεις σε κέντρα τόσο των ΗΠΑ όσο και του Καναδά.³³

Το 1967, ακολουθεί τον Χατζιδάκη στη Νέα Υόρκη, έπειτα από πρόσκληση του συνθέτη, να αναλάβει ο Λεμονόπουλος τη θέση του σολίστα στην ορχήστρα που απαρτίζει το μιούζικαλ «Illya Darling» (Λεμονόπουλου 2018). Πρόκειται, για τη μουσική εκδοχή της κινηματογραφικής ρομαντικής κωμικής ταινίας «Ποτέ την Κυριακή», σε σκηνοθεσία και σενάριο του Ζυλ Ντασέν και με πρωταγωνίστρια τη Μελίνα Μερκούρη. Το έργο παρουσιάζεται στο Μπρόντγουαιη (Broadway), στο θέατρο Μαρκ Χέλιτζερ (Λεμονόπουλου 2018). Οι παραστάσεις του «Illya Darling» κράτησαν περίπου ένα χρόνο και συγκεκριμένα από τον Απρίλιο του 1967 μέχρι και τον Ιανουάριο του 1968.

Ο Χατζιδάκης εντυπωσιασμένος από τον Έλληνα δεξιότηχνη αναφέρει: «είναι ο μόνος λαϊκός μουσικός που μπορεί να παίξει και Μότσαρτ» (Κλειασίου 2004, 13), χαρακτηρίζοντάς τον «σπάνιο μουσικό ταλέντο» και «αξεπέραστο δεξιότηχνη του μπουζουκιού», αντάξιο των Χιώτη και Ζαμπέτα (Γεραμάνης 1997).³⁴ Η πρωταγωνίστρια Μελίνα Μερκούρη, επίσης ενθουσιασμένη με τη δεξιότητα του Έλληνα συνθέτη και μπουζουξή, τον ονομάζει «Αυτοκράτορα του μπουζουκιού» και δηλώνει τον ενθουσιασμό της ως εξής:³⁵

«Χάρη απόψε ένας άγγελος κατέβηκε και φίλησε τα μαγικά σου δάχτυλα».

Μελίνα Μερκούρη
(Broadway, Illya Darling, 1967)³⁶

³³ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

³⁴ Το συγκεκριμένο περιοδικό βρίσκεται στο αρχείο του Λεμονόπουλου και δεν αναγράφονται οι ακριβείς σελίδες του άρθρου.

³⁵ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

³⁶ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Εικόνα 4: Μελίνα Μερκούρη – Χάρης Λεμονόπουλος, στο μιούζικαλ «Illya Darling». Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου

Μάλιστα, τόσο η ίδια όσο και ο σύζυγός της Jules Dassin δεν κρύβουν την εκτίμησή τους για τον μοναδικό αυτό Έλληνα συνθέτη και μουζουξή, αναφέροντας σε επιστολή τους (σε άγνωστο παραλήπτη) τα παρακάτω λόγια:³⁷

Gentlemen,

My wife and I have known Mr. Harry Lemonopoulos for some 10 years. Even before that we had heard some of his compositions and I was struck by Mr. Lemonopoulos' talent and originality as a composer.

In my opinion, and this is an opinion shared by many, Mr. Lemonopoulos is the finest bouzoukee player alive. When I directed ILLYA DARLING in New York, a show based in Greek music. I could not conceive of anyone to play the bouzoukee except Mr. Lemonopoulos residence in the United States, I am convinced that he can make a most interesting cultural and musical contribution to our citizens.

Whereas I have a high personal esteem for Mr. Lemonopoulos, I assure you that this is no way affects my judgment of him as an Artist.

Most respectfully yours,

Jules Dassin

Melina Mercouri (Mrs. Jules Dassin)

³⁷ Το κείμενο παρατίθεται αυτούσιο, από την επιστολή που βρίσκεται στο αρχείο του Λεμονόπουλου.

(ΕΛΛΗΝΙΚΑ – μετάφραση)

Κύριοι,

Με τη γυναίκα μου γνωρίζουμε τον κ. Χάρη Λεμονόπουλο εδώ και 10 χρόνια. Πριν από αυτό είχαμε ακούσει κάποιες από τις συνθέσεις του και με εντυπωσίασε το ταλέντο και η πρωτοτυπία του κ. Λεμονόπουλου ως συνθέτη.

Κατά τη γνώμη μου, και αυτή είναι μια άποψη που συμμερίζονται πολλοί, ο κύριος Λεμονόπουλος είναι ο καλύτερος εν ζωή μπουζουξής. Όταν σκηνοθέτησα το *ILLYA DARLING* στη Νέα Υόρκη, μια παράσταση βασισμένη στην ελληνική μουσική, δεν μπορούσα να φανταστώ κανέναν να παίζει μπουζούκι εκτός από τον κ. Λεμονόπουλο που διαμένει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Είμαι πεπεισμένος ότι μπορεί να προσφέρει μια πολύ ενδιαφέρουσα πολιτιστική και μουσική προσφορά στους πολίτες μας.

Ενώ έχω μεγάλη προσωπική εκτίμηση για τον κ. Λεμονόπουλο, σας διαβεβαιώνω ότι αυτό δεν επηρεάζει καθόλου την κρίση μου για αυτόν ως Καλλιτέχνη.

Με εκτίμηση,

Ζυλ Ντασέν

Μελίνα Μερκούρη (κυρία Ζυλ Ντασέν)

Παρακάτω παρατίθενται επίσης αυτούσια λόγια (στα αγγλικά και μεταφρασμένα στα ελληνικά) από περιοδικό της εποχής ονόματι «Cue» (Lewis 1967)³⁸, σχετικά με το περιεχόμενο του μιούζικαλ αλλά και τη συμμετοχή του Λεμονόπουλου σε αυτό:

The prostitute with the golden heart has been a surefire theatre staple since the start of the Industrial Revolution, and she does not fail in this musical version of the hit film "Never on Sunday". The choice reason of the theme's success this time is Greece's Melina Mercouri. A long, lanky blonde with flashing eyes, a wide mouth, and expressive open arms, Melina Mercouri is the epitome of uninhibited and generous (the fees for her services are practically nil if she likes you) sex. Illy (Miss Mercouri) really enjoys her work. She is vibrant, happy and cannot be rehabilitated by a prim American tourist (Orson Bean) who tries to remake her and the inhabitants of Piraeus into his own image of Ancient Greece in all its classic glory. Simple theme, yes, but Mercouri, by her special Greek magic, turns it into enchantment.

There are other charms. First come the bouzouki musicians, with their lovely flowing rhythms which make you long to dance in the aisles. Bouzouki soloist Harry

³⁸ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Lemonopoulos rates raves. Manos Hadjidakis' compositions are most felicitous. Onna White, she of "Half a Sixpence" and "Mame", has choreographed some stunning Greek-styled dances for the men. They should be preserved for somebody's dance company. Add mummies Titos Vandis, Nikos Kourkoulos and Despo, and you have a number of good reasons for visiting the Mark Hellinger. By and large, this musical is at its most bewitching when it is being a little more Greek and a little less Broadway.

(ΕΛΛΗΝΙΚΑ - μετάφραση)

Η πόρνη με τη χρυσή καρδιά είναι μια σίγουρη βάση του θεάτρου από την αρχή της Βιομηχανικής Επανάστασης και δεν αποτυγχάνει σε αυτή τη μουσική εκδοχή της επιτυχημένης ταινίας «Ποτέ την Κυριακή». Ο βασικός λόγος της επιτυχίας του θέματος αυτή τη φορά είναι η Ελληνίδα Μελίνα Μερκούρη. Μια ψηλή, ξανθιά με μάτια που αναβοσβήνουν, ανοιχτό στόμα και εκφραστικά ανοιχτά χέρια, η Μελίνα Μερκούρη είναι η επιτομή του ανεμπόδιστου και γενναιόδωρου (οι αμοιβές για τις υπηρεσίες της είναι σχεδόν μηδενικές αν της αρέσει) σεξ. Η Illy (Μις Μερκούρη) απολαμβάνει πολύ τη δουλειά της. Είναι ζωντανή, χαρούμενη και δεν μπορεί να αποκατασταθεί από έναν πρωταρχικό Αμερικανό τουρίστα (Orson Bean) που προσπαθεί να μεταμορφώσει εκείνη και τους κατοίκους του Πειραιά στη δική του εικόνα της Αρχαίας Ελλάδας σε όλο της το κλασικό μεγαλείο. Απλό θέμα, ναι, αλλά η Μερκούρη με την ιδιαίτερη ελληνική μαγεία της το μετατρέπει σε γοητεία.

Υπάρχουν και άλλα γούρια. Πρώτα έρχονται οι μουσικοί του μπουζουκιού, με τους υπέροχους ρέοντες ρυθμούς τους που σε κάνουν να λαχταράς να χορέψεις στους διαδρόμους. Ο σολίστας του μπουζουκιού Χάρης Λεμονόπουλος βαθμολογεί τα ρέματα. Οι συνθέσεις του Μάνου Χατζιδάκι είναι πολύ ευχάριστες. Η Onna White, αυτή των "Half a Sixpence" και "Mame", έχει χορογραφήσει μερικούς εκπληκτικούς ελληνικούς χορούς για τους άνδρες. Θα πρέπει να διατηρηθούν για τη χορευτική παρέα κάποιου. Προσθέστε τους Τίτο Βανδή, Νίκο Κούρκουλο και Δέσπω και θα έχετε πολλούς καλούς λόγους για να επισκεφτείτε το Mark Hellinger. Σε γενικές γραμμές, αυτό το μιούζικαλ είναι το πιο μαγευτικό του όταν είναι λίγο πιο ελληνικό και λίγο λιγότερο στο Broadway.

Σύντομα, τα τραγούδια του «Ίλυα Ντάρλινγκ» κυκλοφορούν σε δίσκους, με τραγουδίστρια φυσικά τη Μελίνα Μερκούρη, συνοδευόμενη από τη χορωδία και τους ηθοποιούς του θιάσου, ενώ παίζουν ο Λεμονόπουλος και η ορχήστρα του θεάτρου (Λιμπερόπουλος 1967).³⁹ Πρώτος δίσκος – «λονγκ πλέϊ» που κυκλοφορεί, διάρκειας 42 λεπτών, είναι το «Ορίτζιναλ Καστ Άλμπουμ» («Original Cast Album») της «Γιουνάϊτεντ Άρτιστ» («United Artists»).

³⁹ Απόκομμα εφημερίδας – βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Ο Χάρης Λεμονόπουλος μαζί με τη Μερκούρη αναγκάζονται να παραμείνουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στη Νέα Υόρκη, καθότι την ίδια χρονική περίοδο έχει ξεκινήσει στην Ελλάδα η Δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967. Οι δυο τους κάνουν τις δικές τους αγωνιστικές προσπάθειες κατά της Χούντας, δίνοντας έναν καλλιτεχνικό αντιδικτατορικό αγώνα, συμμετέχοντας σε μουσικά σύνολα και συναυλίες που οργάνωνε ο Μίκης Θεοδωράκης στο εξωτερικό. Η κόρη του, Ρούλα Λεμονόπουλου αναφέρει σε σχετική συνέντευξη στο Θανάση Ρότσκο (Λεμονόπουλου 2018, 4):

Τότε '67-'68 είχαμε δικτατορία. Εκεί (στην Αμερική) νιώθαμε πολύ ωραία, γιατί υπήρχε η ελευθερία έκφρασης. Είχαμε πάρει τον δίσκο «Ρωμιοσύνη», έγραφε τις παρτιτούρες ακούγοντας το έργο, ώστε να γραφτούνε οι στίχοι στα Αγγλικά, για να γίνει γνωστό στην Αμερική και σ' όλο τον κόσμο. Ο Θεοδωράκης είχε μεν τις πρωτότυπες παρτιτούρες, αλλά ήταν κρατούμενος στη Γυάρο.... Πού να τον βρεις τον Θεοδωράκη (γέλια και από τους δύο). Για εμένα ήταν πολύ συγκινητικό, γιατί παράλληλα με τη μουσική γινόταν και ένας αγώνας για την ελευθερία της Ελλάδας.

Οι κινηματογραφικές του επιτυχίες δεν σταματάνε εδώ, αφού ο Χάρης Λεμονόπουλος εμφανίζεται ως σολίστ στην ταινία «Το όνειρο του βασιλιά», με πρωταγωνιστές τον Άντονου Κουήν και την Ειρήνη Παπά. Η ίδια δηλώνει επίσης την τεράστια εκτίμησή της για το πρόσωπο του Έλληνα συνθέτη και βεβαιώνει τα παρακάτω (Παπά 1968):⁴⁰

Με τον Χάρη Λεμονόπουλο, γνωρίζομεθα από την Ελλάδα προ 15ετίας. Γνωρίζω ότι είναι ένας Άριστος Μουσικός, Εξάίρετος Συνθέτης, Περίφημος Άνθρωπος και , ότι προσφέρει εις την Μουσική προ 30ετίας πλείστας και πολύτιμους υπηρεσίες. Πάντα ήταν ένας από τους πρώτους. Τελευταίως δε, γνώρισε πολλές επιτυχίες στο Μπρόντγουαιη, όπου εργαζότανε, καθώς και εις το Κάρνεγκυ Χωλ όπου έδωσε Κοντσέρτο. Γνωρίζω τουλάχιστον, εκατόν (100) δικά του τραγούδια, καθώς επίσης και το τελευταίο του έργο, το Πρώτο Κοντσέρτο για Μπουζούκι και Ορχήστρα με τον τίτλο «Η Πρόοδος»⁴¹.

Ευχαρίστως βεβαιώ όλα τα ανωτέρω, και μπορεί να τα χρησιμοποιήση, οπουδήποτε του χρειαστούν.

*Μετά Τιμής
Ειρήνη Παπά*

⁴⁰ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁴¹ Το έργο του θα αναφερθεί και θα αναλυθεί εκτενώς σε επόμενο κεφάλαιο.

Εικόνα 5: Άντονου Κουήν – Χάρης Λεμονόπουλος στην ταινία «Το όνειρο του βασιλιά», στην Αμερική (1968-1969).
Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Την ίδια περίοδο, ο Λεμονόπουλος ηχογραφεί - ως σολίστας αλλά και συνθέτης - για την εταιρεία «NINA RECORD CO., INC.», στη Νέα Υόρκη. Οι ηχογραφήσεις του κυκλοφορούν με μεγάλη επιτυχία και σύντομα κερδίζει την εκτίμηση των απλών πολιτών αλλά και πολλών άλλων εταιρειών⁴². Έτσι, το Σεπτέμβριο του '67, ο Χάρης Λεμονόπουλος συνεχίζει τις μουσικές του επιτυχίες, ηχογραφώντας και πάλι στη Νέα Υόρκη για την εταιρεία «United Artists Records», με τον πρόεδρο της εταιρείας, Michael Stewart (1967), να εκφράζεται ως εξής:⁴³

To Whom It May Concern:

Harry Lemonopoulos is a very talented musician and composer, and a virtuoso on the bouzouki. In my opinion, he is the greatest bouzouki player in the world today; therefore, his services are unique and extraordinary.

We have contracted with Mr. Lemonopoulos to record for United Artists Records (a copy of the contract is attached herewith). Any courtesy or kindness extended to Mr. Lemonopoulos would be greatly appreciated by United Artists Records as there is no way of replacing him for the recordings we have planned.

Yours very truly
Michael Stewart President

⁴² Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁴³ Πρόκειται για αυτούσια λόγια του Michael Stewart, ο οποίος αναγνωρίζει σε ανακοίνωσή του, το μοναδικό ταλέντο του Έλληνα μπουζουξή και συνθέτη. Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

(ΕΛΛΗΝΙΚΑ – μετάφραση)

Προς κάθε ενδιαφερόμενο:

Ο Χάρης Λεμονόπουλος είναι ένας πολύ ταλαντούχος μουσικός και συνθέτης, και βιρτουόζος στο μπουζούκι. Κατά τη γνώμη μου, είναι ο μεγαλύτερος μπουζουξής στον κόσμο σήμερα. Ως εκ τούτου, οι υπηρεσίες του είναι μοναδικές και εξαιρετικές.

Έχουμε συνάψει σύμβαση με τον κ. Λεμονόπουλο για ηχογράφιση για την United Artists Records (αντίγραφο του συμβολαίου επισυνάπτεται). Οποιαδήποτε ευγένεια ή καλοσύνη προς τον κ. Λεμονόπουλο θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα από την United Artists Records καθώς δεν υπάρχει τρόπος να τον αντικαταστήσουμε για τις ηχογραφήσεις που έχουμε σχεδιάσει.

*Αληθινά δικός σου
Michael Stewart Πρόεδρος*

Παράλληλα, ο Χάρης Λεμονόπουλος δίνει μεγάλα ρεσιτάλ ως μπουζουξής, παίζοντας την ίδια χρονιά (1967) στο Κάρνεγκυ Χωλ (Carnegie Hall) στην Νέα Υόρκη, ενώ συνεχίζει τις ηχογραφήσεις, αυτή τη φορά για το «Fiesta Record Co., Inc.» στο Broadway. Ο πρόεδρος της εταιρείας Jose Morand (1967), επιβεβαιώνει:⁴⁴

To Whom It May Concern:

Mr. Harry Lemonopoulos, the world famous composer, arranger and Bouzoukee soloist has recorded a long playing record for Fiesta Record Co., Inc.; at 1619 Broadway; New York, N.Y.

We are very happy with the way this recording has worked out and we are sure it will be a very good seller for us. We would be desirous of making more recordings with Mr. Lemonopoulos.

*Very truly yours,
Jose Morand, President*

(ΕΛΛΗΝΙΚΑ – μετάφραση)

Προς κάθε ενδιαφερόμενο:

Ο κ. Χάρης Λεμονόπουλος, ο παγκοσμίου φήμης συνθέτης, ενορχηστρωτής και σολίστ του μπουζουκιού, έχει ηχογραφήσει έναν μεγάλο δίσκο για τη Fiesta Record Co., Inc.: στο 1619 Broadway, στη Νέα Υόρκη, N.Y.

⁴⁴ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Είμαστε πολύ ευχαριστημένοι με τον τρόπο που λειτούργησε αυτή η ηχογράφιση και είμαστε σίγουροι ότι θα είναι πολύ καλός πωλητής για εμάς. Θα θέλαμε να κάνουμε περισσότερες ηχογραφήσεις με τον κ. Λεμονόπουλο.

Αληθινά δικός σου,

Jose Morand, Πρόεδρος

Επιπλέον, σε εφημερίδα της εποχής (της οποίας απόκομμα φυλάσσεται στο αρχείο του Λεμονόπουλου) αναφέρονται τα εξής:

Με ιδιαίτερη χαρά πληροφορούμεθα ότι ο θαυμάσιος συνθέτης και σολίστας Χάρης Λεμονόπουλος γνωρίζει στην Αμερική επιτυχία άνευ προηγουμένου. Εδώ κι ένα χρόνο περίπου εμφανίζεται κάθε βράδυ σε θέατρο στο Μπρόντγουαιη και παράλληλα, με δικό του συγκρότημα, στο αριστοκρατικό κέντρο της Ν. Υόρκης «Athena East». Έχει εξάλλου εμφανιστεί σε 8 προγράμματα τηλεοράεως του περίφημου Τζώννου Γκάρσον. Τρεις δίσκοι λογκ – πλαίη με δικές του συνθέσεις κυκλοφορούν σε όλη την Αμερική. Και μια αποκλειστική μεγάλη είδηση: Στις 10 Δεκεμβρίου, ο συνθέτης θα δώσει συναυλία στο περίφημο «Carnegie Hall»! Σ' ένα πλούσιο πρόγραμμα με τίτλο «Βουζουκί in two facets», θα λάβουν μέρος οι Έλληνες καλλιτέχναι: «Τρίο Μπελκάντο», Εύα Στυλ, Λάουρα, Μάρκος Μποσινάκης, Καίτη Ντένις, Λάμπρος Νικολαΐδης, Πέννυ Ήθανς, Λουκάς Σκιπίταρης.

Όντως, μια από τις σημαντικότερες στιγμές της καριέρας του ήταν στο Κάρνεγκυ Χωλ («Carnegie Hall»), στις 10 Δεκέμβρη του 1967, όταν παρουσίασε για πρώτη φορά το κοντσέρτο του σε Μι ύφεση μείζονα, για μπουζούκι και ορχήστρα (Μανιάτης 2011).⁴⁵ Η παράσταση συνολικά, με τίτλο «Βουζουκί in two facets» («Το μπουζούκι σε δύο μορφές»), με κλασικό και λαϊκό ρεπερτόριο, επαναλήφθηκε και παρουσιάστηκε και στο Σικάγο, ενώ είχε προηγηθεί παρόμοια παράσταση στην Ελλάδα, στο ξενοδοχείο Χίλτον και το Βασιλικό Θέατρο.⁴⁶ Ωστόσο, οι δύο παραστάσεις στην Ελλάδα δεν περιελάμβαναν στο πρόγραμμα την παρουσίαση του κοντσέρτου.

Το 1970, δουλεύει στο Athens Restaurant στο Σικάγο, ενώ επίσης την ίδια χρονιά εμφανίζεται και στο Grand Hall (Σικάγο), όπου ερμηνεύει μουσική και έργα των Θεοδωράκη, Χατζιδάκη και Ξαρχάκου, αλλά και δικά του έργα, καθώς επίσης και σύγχρονα κομμάτια της τότε μουσικής εποχής (Λεμονόπουλου 2018).⁴⁷ Η σχετική πρόσκληση – ανακοίνωση της εποχής αναφέρει τα παρακάτω:⁴⁸

⁴⁵ Το παραπάνω έργο θα αναλυθεί εκτενώς σε επόμενο κεφάλαιο με θέμα την εργογραφία του Χάρη Λεμονόπουλου.

⁴⁶ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁴⁷ Βλ. κεφάλαιο 3 για εργογραφία.

⁴⁸ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

HARRY LEMONOPOULO'S TESTIMONIAL NIGHT will be long remembered in the Theatrical World of the Greek American, interpreting in his own way the Music of Theodorakis, Hatzidakis, Xarhakos, Lemonopoulos and the New Mood of Modern Music of our day.

The program of entertainment will be enriched with the presence of the Greatest Greek Stars in All America, graciously offered to appear on behalf of Harry Lemonopoulos.

Two Famous Orchestras will accompany the selected program and will also play for your dancing pleasure.

A prestigious program, dance, Song and True Greek Entertainment will be yours at the TESTIMONIAL NIGHT OF HARRY LEMONOPOULOS.

(ΕΛΛΗΝΙΚΑ – μετάφραση)

Η ΜΑΡΤΥΡΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ ΤΟΥ ΧΑΡΗ ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΥ θα μείνει αξέχαστη στον Θεατρικό Ελληνοαμερικανικό Κόσμο, ερμηνεύοντας με τον δικό του τρόπο τη Μουσική των Θεοδωράκη, Χατζηδάκη, Ξαρχάκου, Λεμονόπουλου και τη Νέα Διάθεση της Μοντέρνας Μουσικής των ημερών μας.

Το ψυχαγωγικό πρόγραμμα θα εμπλουτιστεί με την παρουσία των Μεγαλύτερων Ελλήνων Αστέρων σε Όλη την Αμερική, που προσφέρθηκαν ευγενικά να εμφανιστούν για λογαριασμό του Χάρη Λεμονόπουλου.

Δύο διάσημες ορχήστρες θα συνοδεύσουν το επιλεγμένο πρόγραμμα και θα παίξουν επίσης για τη χορευτική σας απόλαυση.

Ένα αριστοκρατικό πρόγραμμα, χορός, τραγούδι και αληθινή ελληνική ψυχαγωγία θα είναι δικά σας στη ΜΑΡΤΥΡΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ ΤΟΥ ΧΑΡΗ ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΥ.

Εικόνα 6: Ο Χάρης Λεμονόπουλος μοιράζει αυτόγραφα μετά από συναυλία. Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Συνολικά, ο Χάρης Λεμονόπουλος εργάζεται στα μεγαλύτερα και πιο γνωστά κέντρα της Νέας Υόρκης, του Σικάγο, της Καλιφόρνιας και του Καναδά (Φερμανόγλου n.d.). Η κόρη του, Ρούλα Λεμονόπουλου, αναφέρει για τις εμφανίσεις του πατέρα της και το αντίστοιχο ακροατήριο (Λεμονόπουλου 2018, 5): *«Το 90% των ακροατών ήταν Αμερικανοί και το 10% Έλληνες. Το ακροατήριο ήταν όρθιοι ένα δεκάλεπτο και τον χειροκροτούσαν. Αυτό γινόταν όπου και αν έπαιζε: να σηκώνονται όρθιοι, να χειροκροτούνε και να θέλουνε κι άλλο κι άλλο».*

Ο Έλληνας συνθέτης παίρνει τις καλύτερες κριτικές από τον αμερικανικό τύπο, με τους «Τάϊμς» της Νέας Υόρκης, ενθουσιασμένοι να γράφουν:⁴⁹ *«Έτσι όπως έπαιζε το μπουζούκι του, γράφει το σχόλιο, ήταν σαν να μας παρουσίαζε την Ελλάδα. Και το ρεπερτόριο, που διάλεξε για να μας παίξει, ήταν τόσο εντυπωσιακό, ώστε δεν υπάρχουν λόγια, για να το σχολιάσουν».*

Επιπλέον, στον Καναδά, θα ηχογραφήσει και θα κυκλοφορήσει δίσκους – «λογκ-πλέϊ», οι οποίοι περιλαμβάνουν ημικλασικές συνθέσεις μπουζουκιού αλλά και τσιγγάνικα τραγούδια. Παρά τη δύσκολη και απαιτητική εγχείρηση που αναγκάζεται να κάνει λόγω της υγείας του στην Αμερική, ο Χάρης Λεμονόπουλος δεν καθησυχάζεται, γνωρίζοντας πολλές επιτυχίες σε Ελλάδα και Αμερική (Φερμανόγλου n.d.).

⁴⁹ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Κεφάλαιο 3: Το συνθετικό έργο του Χάρη Λεμονόπουλου

Όπως προαναφέρθηκε και στα προηγούμενα κεφάλαια, ο Χάρης Λεμονόπουλος δεν υπήρξε απλά ένας μουσικός και σολίστ, αλλά η αγάπη του για τη σύνθεση και το μοναδικό συνθετικό του ταλέντο είναι εμφανή στην ποικιλία της εργογραφίας του και κυρίως στην πρωτοποριακή του σκέψη και πράξη να γράψει κοντσέρτο για ορχήστρα και μπουζούκι, ένα κατά τ' άλλα λαϊκό μουσικό όργανο. Σ' αυτό το κεφάλαιο λοιπόν θα γίνει αναφορά στα έργα του επιγραμματικά, δίνοντας περισσότερη έμφαση στο κοντσέρτο αλλά και επισημαίνοντας τυχόν πληροφορίες και για κάθε ένα από τα υπόλοιπα έργα.

Κεφάλαιο 3.1: Κοντσέρτο για μπουζούκι σε Μι ύφεση Μείζονα

Το κοντσέρτο του Λεμονόπουλου για μπουζούκι και ορχήστρα σε Μι ύφεση Μείζονα είναι το πρώτο κλασσικό έργο που συντέθηκε για μπουζούκι και που παρουσιάστηκε στις 10 Δεκεμβρίου 1967, στο Carnegie Hall στη Νέα Υόρκη, στα πλαίσια της συναυλίας «Βουζουκί in two facets» (= «Το μπουζούκι σε δύο μορφές»). Το έργο αυτό ονομάστηκε από τον συνθέτη του «The progress» (= «Πρόοδος»), περιγράφοντας ακριβώς αυτή του την πρωτοπορία, αφού ποτέ πριν δεν είχε γραφτεί κάτι αντίστοιχο για το συγκεκριμένο λαϊκό όργανο (Λεμονόπουλος 1967).⁵⁰ Κι αυτός ήταν ο λόγος που ο Χάρης Λεμονόπουλος θέλησε να τολμήσει κάτι τέτοιο - καθότι θεωρούσε άδικη την απόκλιση του μπουζουκιού από τις κλασσικές συνθέσεις - προχωρώντας στη σύνθεση του κοντσέρτου, με απώτερο σκοπό την ανάδειξη των δυνατοτήτων του οργάνου.

Με αυτό το έργο, ο συνθέτης “ανεβάζει” το μπουζούκι και το “τοποθετεί” στον κόσμο της κλασικής μουσικής αναδεικνύοντας δυνατότητες που αμφισβητούνταν τα προηγούμενα χρόνια. Το έργο συνοδεύεται από ορχήστρα, υπό την ενορχήστρωση του Τζέρρυ Γιαννάτου.⁵¹ Ο ενθουσιασμός είναι μεγάλος και τα χειροκροτήματα πολλά!

Ο ίδιος ο Χάρης Λεμονόπουλος (1967) αναφέρει παρακάτω μερικά λόγια για το έργο του:⁵²

I would like to tell you a few words about my concert for bouzouki and orchestra in E flat. I named it “The Progress”, mainly because it is first concert of its kind ever written. Never before has the bouzouki been used as an instrument for symphonic composition and I always thought that this was quite unjustified. I loved this instrument for this authenticity in sound, for its wide range but also for its special place in the Greek popular song with which I am so closely associated.

I thought that what the instrument has to offer has never been explored to its full extend. That’s why I decided to plunge into writing this concert for bouzouki; To give

⁵⁰ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁵¹ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁵² Τα λόγια παρατίθενται αυτούσια έτσι όπως είναι γραμμένα στο πρόγραμμα της συναυλίας που έγινε στο Carnegie Hall. Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

the instrument its proper place in the symphonic world. I tried to use the same theme in the various rhythmic patterns that are predominant in the Greek musical dance.

Fond of my daughter as I am, I'd like to dedicate this concert to her, and I sincerely hope that this effort will be the beginning of a new era for this instrument.

HARRY LEMOPOULOS

(ΕΛΛΗΝΙΚΑ – μετάφραση)

Θα ήθελα να σας πω λίγα λόγια για τη συναυλία μου για μπουζούκι και ορχήστρα στη Μι ύφεση Μείζονα. Το ονόμασα “Η Πρόοδος”, κυρίως γιατί είναι η πρώτη συναυλία στο είδος της που γράφτηκε ποτέ. Ποτέ άλλοτε το μπουζούκι δεν είχε χρησιμοποιηθεί ως όργανο συμφωνικής σύνθεσης και πάντα πίστευα ότι αυτό ήταν εντελώς αδικαιολόγητο. Το όργανο αυτό το λάτρεψα για αυτή την αυθεντικότητα στον ήχο, για το ευρύ φάσμα του αλλά και για την ιδιαίτερη θέση του στο ελληνικό λαϊκό τραγούδι με το οποίο είμαι τόσο στενά συνδεδεμένος.

Σκέφτηκα ότι αυτό που έχει να προσφέρει το όργανο δεν έχει διερευνηθεί ποτέ στο έπακρο. Γι' αυτό αποφάσισα να γράψω αυτή τη συναυλία για μπουζούκι. Να δώσει στο όργανο τη θέση του στον συμφωνικό κόσμο. Προσπάθησα να χρησιμοποιήσω το ίδιο θέμα στα διάφορα ρυθμικά μοτίβα που κυριαρχούν στον ελληνικό μουσικό χορό.

Καθώς λατρεύω την κόρη μου, θα ήθελα να της αφιερώσω αυτή τη συναυλία και ελπίζω ειλικρινά ότι αυτή η προσπάθεια θα είναι η αρχή μιας νέας εποχής για αυτό το όργανο.

ΧΑΡΗΣ ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ίδιος και πάλι υποστηρίζει αυτή του την προσπάθεια και εν μέρει τη δικαιολογεί λέγοντας, ότι όπως το κόρνι θεωρούνταν παλαιότερα ένα βάρβαρο όργανο ενώ τώρα έχει μια θέση στην ορχήστρα, έτσι και το μπουζούκι έχει μια εξέλιξη μέσα στο χρόνο (πχ από τρίχορδο ΡΕ – ΛΑ – ΡΕ έγινε πλέον τετράχορδο ΡΕ – ΛΑ – ΦΑ – ΝΤΟ)· μια εξέλιξη που ανέδειξε νέες δυνατότητες στο συγκεκριμένο όργανο, τις οποίες ο συνθέτης εκμεταλλεύτηκε για τη δημιουργία του κοντσέρτου (Λεμονόπουλου 1968).⁵³ Εξάλλου, δεν είναι λίγες οι φορές που ο ίδιος υποστήριξε πως το μπουζούκι είναι ένα όργανο κατάλληλο για κάθε είδος μουσικής, αρκεί να χρησιμοποιηθεί από τα κατάλληλα χέρια.

Το κοντσέρτο δεν ηχογραφήθηκε ποτέ, τουλάχιστον επαγγελματικά (Κίκα 2016). Μερικά χρόνια αργότερα, το έργο ερμηνεύεται από τον επίσης δεξιοτέχνη μπουζουκιού, Νίκο Τατασόπουλο, γιο του Γιάννη Τατασόπουλου, φίλου και συνεργάτη του Χάρη

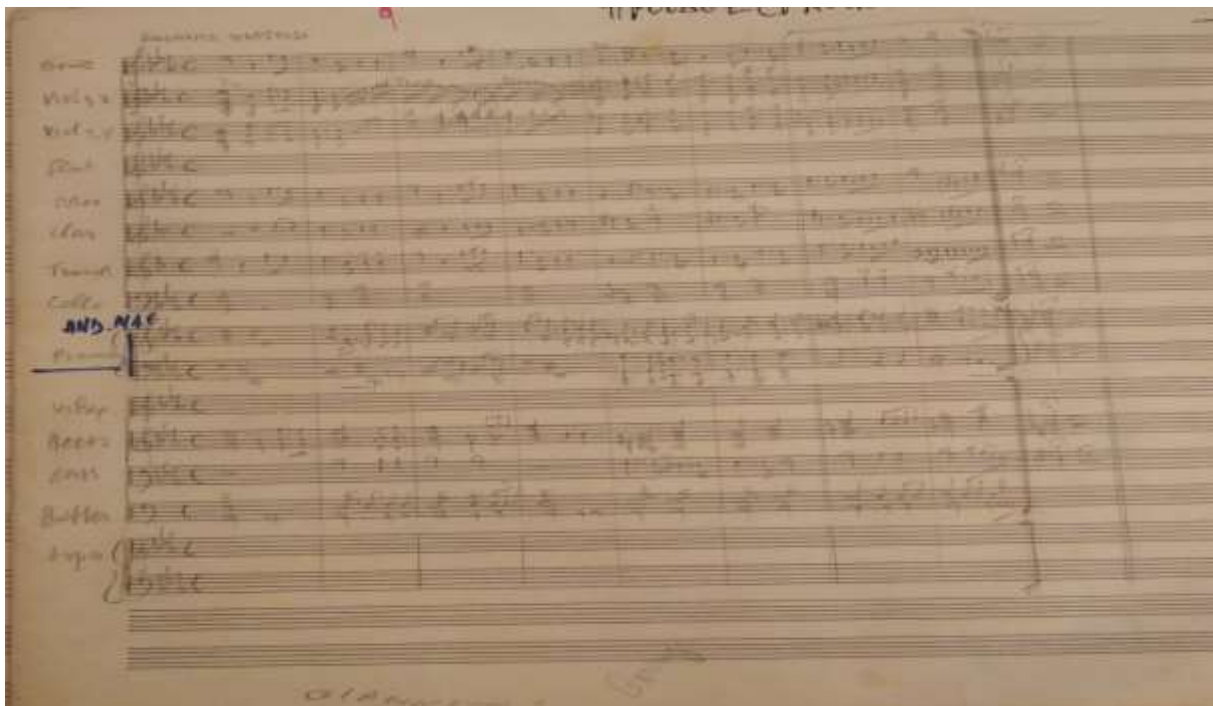
⁵³ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Λεμονόπουλου. Ο ίδιος ο Νίκος Τατασόπουλος αναφέρει χαρακτηριστικά επίσης για τη βραδιά της συναυλίας (Κίκα 2016, 1):

Το ξεχωριστό γεγονός, όχι μόνο της εκείνης βραδιάς, αλλά και της ιστορίας της Ελληνικής μουσικής, ήταν η παρουσίαση του πρώτου κοντσέρτου αμιγώς για μπουζούκι σ' αυτή τη συναυλία. Έργο του ίδιου του Χάρη Λεμονόπουλου, με τίτλο «The progress in Eb major» (Η εξέλιξη σε Μι ύφεση μείζονα), το οποίο, ενώ έχει εμφανέστατες επιρροές από την κλασική του παιδεία, κάνει περάσματα από παραδοσιακούς Ελληνικούς ρυθμούς.

Δυστυχώς, δεν ηχογραφήθηκε ποτέ επίσημα σε στούντιο και ο ίδιος ο συνθέτης αρνήθηκε την ηχογράφιση της συναυλίας από το συνεργείο του Carnegie.

Για καλή τύχη όλων όμως, κάποιος, ίσως ο ίδιος, ηχογράφησε αυτό το ιστορικό γεγονός, το οποίο έφτασε στα χέρια μου πριν από δώδεκα χρόνια. Οι προσωπικές μου ακροάσεις είναι αμέτρητες, μιας και κάθε άκουσμα αποκαλύπτει κάτι καινούργιο και διαφορετικό. Αυτό όμως ποτέ δεν μου αρκούσε... Το έργο αυτό έπρεπε να ακουστεί παγκοσμίως.

Εικόνα 7: Χειρόγραφο απόσπασμα από το κοντσέρτο για μπουζούκι σε Μι ύφεση Μείζονα. Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Η παραπάνω εικόνα, αφορά σε ένα απόσπασμα μόνο από το περίφημο έργο του Χάρη Λεμονόπουλου, όπου φαίνεται η ικανότητα και η άνεση του συνθέτη να γράφει σε ποικιλία οργάνων και κλειδιών, έχοντας τις απαραίτητες γνώσεις μουσικής ώστε να προσαρμόζει τη μελωδία στις δυνατότητες των εκάστοτε οργάνων, να κάνει τις απαραίτητες μετατροπές

και τονικές μεταφορές για τα αντίστοιχα όργανα μεταφοράς και να αποδίδει τελικώς ένα άρτιο μουσικό αποτέλεσμα.

Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και στην προαναφερθείσα εικόνα, ο συνθέτης γράφει για δεκατρία συνολικά όργανα με πρώτο το μπουζούκι και συνακόλουθα τα εξής: βιολί 1 και 2, φλάουτο, όμποε, κλαρινέτο, τρομπέτα, τσέλο, πιάνο, κιθάρα, ακορντεόν και μπάσο. Η επιλογή των παραπάνω οργάνων όμως, σήμαινε τη σύνθεση της μελωδίας τόσο σε κλειδί σολ όσο και σε κλειδί φα (για τα όργανα τσέλο, πιάνο και μπάσο), ενώ ήταν απαραίτητη και η μεταφορά της μελωδίας για χάριν της τρομπέτας και του κλαρινέτου, στην κλίμακα Φα Μείζονα.

Το τελικό αποτέλεσμα τόσο γραπτώς όσο και ακουστικώς αποδεικνύει ότι ο Χάρης Λεμονόπουλος ήταν γνώστης στοιχείων μουσικής θεωρίας και πράξης, αφού διάβαζε αλλά και έγραφε σε παρτιτούρα, σπάνιο γεγονός ειδικά για τους μπουζουξήδες της εποχής εκείνης. Τέλος, ακόμη και ο τρόπος γραφής του δείχνει για άλλη μια φορά τις γνώσεις του, καθώς πέραν των κλειδιών, των φθόγγων και των φθογγόσημων που χρησιμοποιεί με άνεση, ο ίδιος κατέχει και περαιτέρω μουσικολογικούς όρους, όπως το «Andante Maestoso» (= αργό παίξιμο) που αναγράφεται στην αρχή του πενταγράμμου της πρώτης σελίδας.

Κεφάλαιο 3.2: «Bouzouki in two facets» (= «Το μπουζούκι σε δύο μορφές»)

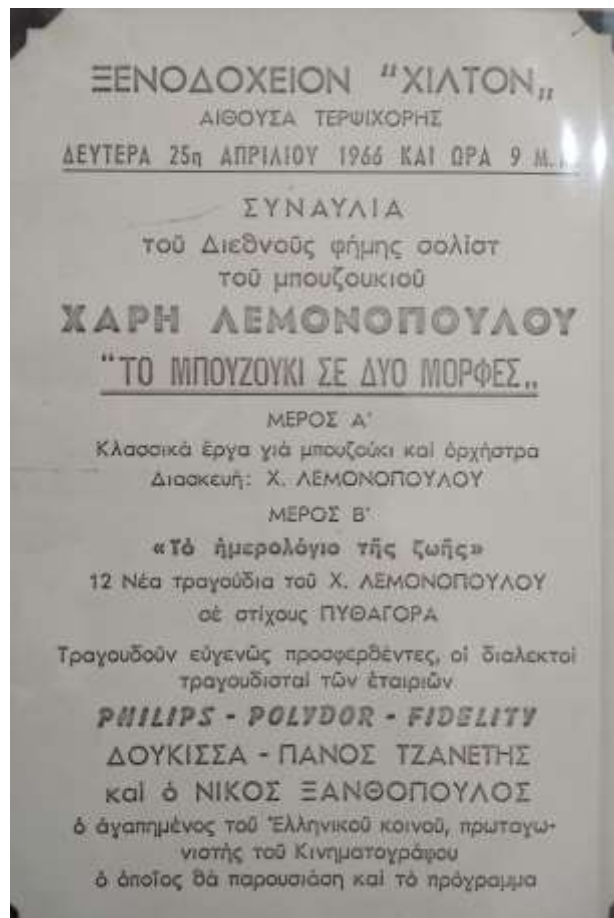
Η παραπάνω συναυλία υπό τη διεύθυνση του Χάρη Λεμονόπουλου παρουσιάστηκε συνολικά πέντε φορές, σε τέσσερις διαφορετικούς χώρους Ελλάδας και εξωτερικού: στο ξενοδοχείο Χίλτον (1 φορά) στη Θεσσαλονίκη το 1966, στο Βασιλικό Θέατρο (2 φορές) επίσης στη Θεσσαλονίκη την ίδια χρονιά, στο Carnegie Hall της Νέας Υόρκης (1 φορά) το 1967 και στο Orchestra Hall του Σικάγο (1 φορά) έναν χρόνο μετά, το 1968.⁵⁴ Η συναυλία έκανε πρεμιέρα τον Απρίλιο του 1966, στην αίθουσα «Τερψιχόρη» του Χίλτον και στη συνέχεια την ίδια κιόλας χρονιά, ακολούθησαν οι υπόλοιπες 2 παραστάσεις στο Βασιλικό Θέατρο.

Όπως μαρτυρά και ο τίτλος, η συναυλία αποτελούνταν από δύο μέρη: στο μεν πρώτο μέρος ο Χάρης Λεμονόπουλος παρουσίασε κλασικά έργα των Μπραμς, Μότσαρτ, Μπετόβεν, Ντβόρζακ, διασκευασμένα για μπουζούκι και ορχήστρα ενώ στο δε δεύτερο, δώδεκα λαϊκά τραγούδια σε στίχους του Πυθαγόρα και μελοποιημένα με τη δική του μουσική, τα οποία ηχογραφήθηκαν και κυκλοφόρησαν και σε δίσκους των εταιρειών FIDELITY και POLYDOR.⁵⁵ Το δεύτερο αυτό μέρος, η συλλογή δηλαδή των δώδεκα τραγουδιών με τίτλο «Το

⁵⁴ Οι περισσότερες πληροφορίες για την παραπάνω συναυλία προέρχονται από αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών, καθώς και σημειώσεις του ίδιου του συνθέτη, όπου φυλάσσονται στο ιδιωτικό του αρχείο.

⁵⁵ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

ημερολόγιο της ζωής» ερμηνεύτηκαν στο μεν Χίλτον από τους Δούκισσα, Πάνο Τζανετή και Νίκο Ξανθόπουλο και στο Βασιλικό Θέατρο από τους Γιάννη Βογιατζή, Μιράντα Μόσχου, Ρούλα Κουνάδη και Νίκο Ξανθόπουλο.

Εικόνα 8: Ανακοίνωση της συναυλίας «Βουζουκι in two facets», που έκανε πρεμιέρα τον Απρίλιο του 1966 στο Ξενοδοχείο «Χίλτον». Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Το πρόγραμμα της συναυλίας στην Ελλάδα, έτσι όπως παρουσιάστηκε στο Βασιλικό Θέατρο και στο Χίλτον, περιελάμβανε τα παρακάτω κομμάτια:⁵⁶

Α' μέρος

- 1) Σουπέ: Ποιητής και χωρικός (Εισαγωγή)
- 2) Επιλογή από τσιγγάνικες μελωδίες
- 3) Μπραμς: Ουγγρικοί χοροί Νο 5 και Χιουμορέσκα (Ντβόρζακ)
- 4) Αποσπάσματα από οπερέτες

Β' μέρος: «Το ημερολόγιο της ζωής»

- 1) Στα πρώτα βήματα

⁵⁶ Το πρόγραμμα της συναυλίας αυτούσιο φυλάσσεται στο αρχείο του Λεμονόπουλου. Οι στίχοι των τραγουδιών του δεύτερου μέρους καταγράφονται στο κεφάλαιο με τα παραρτήματα.

- 2) Αδικημένη μου καρδιά
- 3) Τα δάκρυα του ορφανού
- 4) Το φεγγάρι το δικό μας
- 5) Ζωή κι αγάπη
- 6) Απόψε ξαναγύρισε
- 7) Αγάπη μου σ' ευχαριστώ
- 8) Πού θα πας
- 9) Η παρέα λιγοστεύει
- 10) Το καράβι της ζωής μας
- 11) Στο τέλος θα φτάσουμε
- 12) Θεσσαλονίκη μάνα μου

Αντίστοιχα, στο Σικάγο και στη Νέα Υόρκη, οι παραστάσεις περιελάμβαναν τα ίδια έργα με τη διαφορά ότι στο πρώτο μέρος της κλασικής διάστασης του μουζουκιού, ο συνθέτης Χάρης Λεμονόπουλος παρουσίασε σε παγκόσμια πρώτη πρεμιέρα, το κοντσέρτο του σε Μι ύφεση Μείζονα με τίτλο «The progress» (= « Η πρόοδος»), για μουζούκι και ορχήστρα, ένα έργο που στην Ελλάδα δε φαίνεται να παρουσιάστηκε, καθώς εκλείπει απ' όλα τα προγράμματα.

Στη συναυλία αυτή στο Carnegie Hall λαμβάνουν μέρος μαζί του κι άλλοι Έλληνες καλλιτέχνες και συγκεκριμένα οι: «Τρίο Μπελκάντο», Εύα Στυλ, Λάουρα, Μάκρος Μποσινάκης, Καίτη Ντένις, Λάμπρος Νικολαΐδης, Πέννυ Ήβανς, Λουκάς Σκιπίταρης.⁵⁷ Δεν είναι λίγες οι εξαιρετικές κριτικές για την παράσταση συνολικά αλλά και για τον κάθε συμμετέχοντα χωριστά, με το «Τρίο Μπελκάντο» να εισπράττει τα περισσότερα χειροκροτήματα σε σχέση με τους υπόλοιπους συνεργάτες. Παρόλα αυτά, και η νεοεμφανιζόμενη τότε Πέννυ Ήβανς, δεν άφησε αδιάφορο το κοινό, επιβεβαιώνοντας την επιλογή του Χάρη Λεμονόπουλου, όταν πρώτος εκείνος συνεργάστηκε μαζί της και της έδωσε την ευκαιρία να εμφανιστεί μπροστά στο κοινό.

Κεφάλαιο 3.3: Υπόλοιπα κομμάτια εργογραφίας

Δεν είναι λίγες οι συνθέσεις του Χάρη Λεμονόπουλου για το μουζούκι – πέραν του προαναφερθέντος κοντσέρτου – όπου ηχογραφήθηκαν και σε δίσκους σε Ελλάδα και Αμερική, αφήνοντας πλούσιο υλικό και ρεπερτόριο στις επόμενες γενιές.

⁵⁷ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Ειδικότερα, σε διάφορες δισκογραφίες αναφέρονται τα παρακάτω ορχηστρικά έργα:⁵⁸

- Allegro Solo Bouzouki
- Rhythmico Taxim Minore
- Camelieriko, για μπουζούκι και ορχήστρα
- Karsilamas
- Σόλο αργό & γρήγορο
- Σόλο για μπουζούκι allegro, στο οποίο ο Λεμονόπουλος πρωτοπορεί εναλλάσσοντας το θέμα μεταξύ ματζόρε και μινόρε.
- Συρτάκι Allegro, ένα ορχηστρικό το οποίο έχει ακουστεί και σε εισαγωγές ελληνικών ταινιών, με το βασικό του θέμα να ακούγεται σε τρεις διαφορετικές ταχύτητες.
- Χασάπικο Βαρύ
- Τσιφτετέλι για μπουζούκι, στο μέσο του οποίου ο Λεμονόπουλος αυτοσχεδιάζει ελεύθερα στο μπουζούκι του.
- Πολίτικο Χασαποσέρβικο, σε λαϊκό ύφος, όπου ο συνθέτης αυτοσχεδιάζει και πάλι ελεύθερα στον κατά τ' άλλα χασαποσέρβικο ρυθμό του κομματιού.
- Ζειμπέκικο Χορευτικό
- Μελωδία σε ρυθμό 5/8, ένα έργο που έπειτα επανεκτελέστηκε προς τιμήν του Χάρη Λεμονόπουλου, από το κουαρτέτο μπουζουκιών «Ραστ».
- Ρούμπα, με έντονες επιρροές από την Αμερικανική μουσική του 1960. Όπως και το παραπάνω έργο, έτσι κι αυτό επανεκτελέστηκε από τους «Ραστ» στη μνήμη του συνθέτη.

Τα συγκεκριμένα έργα ηχογραφούνται πρώτα στην Ελλάδα και στη συνέχεια κυκλοφορούν σε δίσκους της Nina Record Company και στην Αμερική.

Εικόνα 9: Ενδεικτικό δείγμα δίσκου της Nina Record Company στη Νέα Υόρκη, με το έργο «Allegro Solo Bouzouki» του Χάρη Λεμονόπουλου, ηχογραφημένο στην Ελλάδα. Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁵⁸ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Τα ίδια τραγούδια επανακυκλοφορούν στην Ελλάδα το 2002, αυτή τη φορά γραμμένα σε CD με τίτλο «Οι μεγάλοι Δεξιοτέχνες του μπουζουκιού» και με την προσθήκη δύο ακόμη συνθέσεων – ηχογραφήσεων του Χάρη Λεμονόπουλου: «Ρούμπα σε λαϊκό μοτίβο» και ένα ακόμη «Σόλο για μπουζούκι». Συνολικά, όλα τα κομμάτια συμπεριλήφθηκαν σε διάφορους δίσκους και στη συνέχεια από το 2000 κι έπειτα και σε CD, με διάφορους συνδυασμούς αυτών, όπως για παράδειγμα: δίσκος του 1990 με Α' μέρος τον «Καρσιλαμά» και στο Β' μέρος «Χασάπικο αργό και γρήγορο» ή άλλος δίσκος με Α' μέρος «Αργό Χασάπικο» και στο Β' μέρος «Συρτάκι Αλέγκρο».⁵⁹

Σε άλλο δίσκο, ο συνθέτης ηχογραφεί τα είκοσι παρακάτω τραγούδια, δικές του λαϊκές συνθέσεις για μπουζούκι. Ερμηνεύουν ατομικά ή σε ντουέτα οι: Πάνος Τζανετής, Μαρία Μπογιοπούλου, Νίκος Ξανθόπουλος, Ρούλα Κουνάδη, Δούκισσα, Μιμικά Καζαντζή, Μιράντα Μόσχου. Όπως και οι προηγούμενες συνθέσεις, έτσι και σε αυτή την περίπτωση, κατά καιρούς τα διάφορα κομμάτια επανακυκλοφορούν σε δίσκους μικρότερης χρονικής διάρκειας, όπου συμπεριλαμβάνονται ορισμένα μόνο εξ' αυτών.⁶⁰

1	Πάνος Τζανετής & Μαρία Μπογιοπούλου	Κλαις-Κλαις
2	Νίκος Ξανθόπουλος	Άνθρωποι-Άνθρωποι
3	Δούκισσα	Όσα Γράμματα Κι Αν Μάθεις
4	Νίκος Ξανθόπουλος & Ρούλα Κουνάδη	Χωρίς Τον Ξενοδόχο Λογαριάζαμε
5	Δούκισσα	Στα Πρώτα Βήματα
6	Νίκος Ξανθόπουλος & Μαρία Μπογιοπούλου	Η Παρέα Λιγαστεύει
7	Δούκισσα	Απόψε Ξαναγύρισε
8	Μιμικά Καζαντζή	Γιατί Να Βασανίζομαι
9	Νίκος Ξανθόπουλος	Σάββατο Δειλινό
10	Δούκισσα	Αδικημένη Μου Καρδιά
11	Πάνος Τζανετής	Κάθε Σπίτι Κι Ένα Δράμα
12	Μιμικά Καζαντζή	Όπου Κι Αν Πας Θα' ρθω Κι Εγώ
13	Νίκος Ξανθόπουλος & Μαρία Μπογιοπούλου	Στο Τέρμα Μας Θα Φτάσουμε

⁵⁹ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁶⁰ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

14	Πάνος Τζανετής & Μαρία Μπογιοπούλου	Σήμερα Έκλαψα Κι Εγώ
15	Δούκισσα	Ρώτησα Τη Συνείδηση Μου
16	Νίκος Ξανθόπουλος & Ρούλα Κουνάδη	Θεσσαλονίκη Μάνα Μου
17	Πάνος Τζανετής & Μαρία Μπογιοπούλου	Το Σπίτι Μας Ερήμωσε
18	Νίκος Ξανθόπουλος	Στο Λιοπύρι Λιώνω Φως Μου
19	Δούκισσα	Αγάπη Και Εγωισμός
20	Νίκος Ξανθόπουλος & Μιράντα Μόσχου	Το Καράβι Της Ζωής

Το 1962, στην Αμερική, ο Έλληνας συνθέτης γράφει μουσική για επιπλέον δώδεκα τραγούδια, τα οποία τραγουδά η Ρούλα Πίκκη και ηχογραφούνται στην εταιρεία «Arvan Records Ltd.» και στη συνέχεια επανακυκλοφορούν και από την εταιρεία «World Pacific Studios». Τα τραγούδια αυτά είναι τα παρακάτω:

- Erimo Dendri
- Fevgi To Sinefo
- O Aetos
- Mexicana
- Greek Twist
- Varkoula
- Ορου Κι' An Pas
- Diplos Kaimos
- O Amarantos
- Sta Katamavra Mallia Sou
- O Anamartitos
- Kapia Mera Tha Skontapsis

Εικόνα 10: Η Ρούλα Πίκκη ερμηνεύει τραγούδια με μουσική του Χάρη Λεμονόπουλου και ηχογραφούνται από την εταιρεία «Arvan Records Ltd.», το 1962. Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Παράλληλα, ο Λεμονόπουλος συνθέτει για μπουζούκι και ορχήστρα, έργο με τίτλο «Bouzouki Rhapsody» χωρισμένο σε πρώτο και δεύτερο μέρος και ηχογραφημένο από την εταιρεία «Athens Recording Company» σε δίσκο 45 στροφών, με τη συμμετοχή της «Athens Cafe Orchestra». ⁶¹ Στο μεν πρώτο μέρος, ο Χάρης Λεμονόπουλος αυτοσχεδιάζει ελεύθερα για έξι συνεχόμενα λεπτά, βγάζοντας έναν μοναδικό ηλεκτρικό ήχο στο μπουζούκι, δυνατότητα που προσφέρονταν στην Αμερική λόγω των εξελιγμένων μηχανημάτων που διέθεταν. Στο δε δεύτερο μέρος, ο συνθέτης αυτοσχεδιάζει και πάλι για έξι λεπτά συνδυάζοντας στοιχεία κλασικής και λαϊκής μουσικής. Αργότερα, το allegro και το δεύτερο μέρος του ορχηστρικού ηχογραφήθηκαν στην Αμερική, με τίτλο «Λαβύρινθος» και συμπεριλήφθηκαν στον δίσκο «The bouzouki of Harry Lemonopoulos».

Εικόνα 11: Το πρώτο μέρος του δίσκου με τίτλο «Bouzouki Rhapsody». Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά το δίσκο «The bouzouki of Harry Lemonopoulos», πρόκειται για σύνολο δώδεκα συνθέσεων του Χάρη Λεμονόπουλου, εκ των οποίων και τέσσερα ορχηστρικά, που κυκλοφορεί από την εταιρεία «Grecophon», με ερμηνεύτρια την Εύα Στυλ. Τα έργα είναι τα εξής:

⁶¹ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

A' Μέρος:

1. Αγάπη μου σ' ευχαριστώ
2. Έλα παρέα κάνε μου
3. Το συρτάκι της χαράς
(ορχηστρικό)
4. Αναμνήσεις
5. Που θα πας
6. Belly dance (ορχηστρικό)

B' Μέρος:

1. Αδικημένη μου καρδιά
2. Όσα γράμματα κι αν μάθεις
3. Πενιές του Χάρη (ορχηστρικό)
4. Δεν είναι αυτή ζωή που ζούμε
5. Έλα παιδί μου όμορφο
6. Λαβύρινθος (ορχηστρικό)

Παρόμοιος δίσκος επίσης μεγάλης διάρκειας, είναι ο «The golden fingers of Harry Lemonopoulos», ο οποίος περιλαμβάνει επτά ορχηστρικά έργα και συνθέσεις αφενός του Λεμονόπουλου κι αφετέρου και των Θεοδωράκη και Χατζιδάκη και κυκλοφορεί για πρώτη φορά από τη δισκογραφική εταιρεία «TZINA». Ωστόσο, καθένα από τα έργα έχει προηγουμένως ηχογραφηθεί σε δίσκους 45 στροφών από την «Hellas Music Records», στον Καναδά. Πρόκειται για τα παρακάτω κομμάτια:

A' Μέρος:

1. Zorba's dance, μια διαφορετική εκτέλεση του χορού του Ζορμπά, όπου ο Λεμονόπουλος παρουσιάζει μια δική του σύνθεση με τρίλιες και ελεύθερους αυτοσχεδιασμούς, μεταφέροντας στον ακροατή μια άλλη εικόνα του μπουζουκιού.

2. Klassiko Zeibekiko

3. Selections from gypsy melodies (Tsitsornia), ένα έργο το οποίο αποτελούσε για τον ίδιο τον Χάρη Λεμονόπουλο μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του, διάρκειας δέκα λεπτών, η οποία έχει ηχογραφηθεί συνολικά δύο φορές. Η εισαγωγή του έργου είναι ουσιαστικά μια διασκευή του ρώσικου «Tsitsornia», ενώ επίσης το δεύτερο μέρος είναι διασκευή του ορχηστρικού έργου «Hora».

B' Μέρος:

1. Never on Sunday, ένα έργο του Μάνου Χατζιδάκη, το οποίο ο Λεμονόπουλος πρωτογνώρισε στη συνεργασία του με τον συνθέτη στο μιούζικαλ «Ilyia Darling». Η ικανότητά του και η μοναδική δεξιότητά του στον ελεύθερο αυτοσχεδιασμό γίνεται εμφανής και στη συγκεκριμένη εκτέλεση.

2. Taxim Kamilieriko – Usak, πρόκειται για διασκευή του έργου «Γκιουζέλ Ταξίμ», στην οποία ο Λεμονόπουλος αυτοσχεδιάζει και πάλι ελεύθερα πάνω στους υπάρχοντες

ρυθμούς, δημιουργώντας στην εισαγωγή ένα μεγάλης διάρκειας ταξίμι και προχωρώντας έτσι στο δεύτερο μέρος, το «Καμηλιέρικο», εκτελεσμένο σε δύο ταχύτητες.

3. Solo bouzouki no 3 – Part I, ορχηστρικό κομμάτι με επιρροές και στοιχεία κλασικής μουσικής, που επιβεβαιώνουν τις μουσικές σπουδές του Χάρη Λεμονόπουλου.

4. Solo bouzouki no 3 – Part II, η συνέχεια του παραπάνω έργου.

Επιπρόσθετα, δεν είναι λίγα τα κομμάτια, όπου ο Χάρης Λεμονόπουλος υπήρξε πέραν από συνθέτης, και στιχουργός, όπως στα δύο λαϊκά τραγούδια με τίτλο «Χωρίς τον ξενοδόχο λογαριάζαμε» (ζεϊμπέκικο) και «Αν ξαναγύριζες κοντά μου» (τσιφτετέλι), με μουσική και στίχους γραμμένους από τον ίδιο τον Χάρη Λεμονόπουλο και ερμηνευτές τους Πάνο Γαβαλά και Βούλα Γκίκα. Τα τραγούδια αυτά ηχογραφούνται το 1959, από τη δισκογραφική εταιρεία «Odeon» και επανακυκλοφορούν στη συνέχεια και από την εταιρεία «Parlophone».⁶²

Ακόμη, τόσο συνθέτης όσο και στιχουργός, ο Λεμονόπουλος υπήρξε στα παρακάτω τραγούδια:⁶³

- «Γλέντα ρε Ντουινιά» (Χασάπικος), ένα τραγούδι που ηχογραφήθηκε από τη δισκογραφική εταιρεία «His Master's Voice», με ερμηνεύτρια τη Λίντα Έφη (Ευμορφία Τσαούση) και μουσικούς τους Κοινούση Γιώργο στο ακορντεόν, Καραμπεσίνης Γιάννης και Λεμονόπουλος Χάρης στα μπουζούκια, Πορτοκάλης Μηνάς στο πιάνο.
- «Κανένα δεν περιφρονώ», ζεϊμπέκικο με την ίδια ορχήστρα και τραγουδιστή τον Στράτο Διονυσίου, ηχογραφημένο επίσης από την προαναφερθείσα εταιρεία, «His Master's Voice».
- «Ρώτησα τη συνείδησή μου», ένα τραγούδι με ερμηνεύτρια τη Δούκισσα, το οποίο κυκλοφορεί το 1966, από τη δισκογραφική εταιρεία «Fidelity».
- «Το χρήμα μέσα στη ζωή», ζεϊμπέκικο που ερμηνεύει ο Φώσκολος Παναγιώτης και κυκλοφορεί επίσης το 1966, σε δίσκο 45 στροφών από την εταιρεία «Decca». Η ίδια εταιρεία την ίδια χρονιά, κυκλοφορεί κι άλλα τραγούδια σε στίχους και μουσική του Λεμονόπουλου, με τραγουδιστή και πάλι τον Φώσκολο Παναγιώτη. Τα τραγούδια αυτά είναι: «Φεύγει το σύννεφο» (καλαματιανός), «Έρημο Δεντρί» (συρτοτσιφτετέλι) και «Ομορφόπαιδο».
- «Γιατί να βασανίζομαι», τραγούδι ερμηνευμένο από την Καζαντζή Μιμικά, το οποίο κυκλοφορεί ομοίως το 1966, σε δίσκο 45 στροφών, από την εταιρεία «Philips».

⁶² Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

⁶³ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

- «Το καράβι της ζωής μας», κυκλοφορεί το 1966 από την «Polydor» με τραγουδιστές τους Ξανθόπουλο Νίκο και Μιράντα Μόσχου, ενώ την ίδια χρονιά, η ίδια εταιρεία ηχογραφεί σε δίσκο 45 στροφών το τραγούδι «Στο λιοπύρι λιώνω φως μου», ερμηνευμένο από τον Νίκο Ξανθόπουλο.

Επιπλέον, το 1966, έπειτα από την προαναφερθείσα συναυλία «Βουζουκι in two facets», ηχογραφούνται σε δίσκο από την εταιρεία «Polydor», δύο συνθέσεις – τραγούδια του Λεμονόπουλου, σε στίχους του Πυθαγόρα και ερμηνευμένα από τους Νίκο Ξανθόπουλο και Μαρία Μπογιοπούλου: «Η παρέα λιγοστεύει», τραγούδι που είχε ακουστεί στο δεύτερο μέρος τη συναυλίας και το «Σάββατο Δειλινό».⁶⁴

Την ίδια χρονιά (1966), ο Χάρης Λεμονόπουλος γράφει επίσης τη μουσική για τα παρακάτω τραγούδια:

- «Απόψε ξαναγύρισε», ένα τραγούδι σε στίχους Μιχαλάτου Φώτη και με τραγουδίστρια τη Δούκισσα, το οποίο κυκλοφορεί ηχογραφημένο από τη δισκογραφική εταιρεία «Fidelity».
- «Όσα γράμματα κι αν μάθεις» (Χασαποσέρβικο), του στιχουργού Πυθαγόρα. Το τραγούδι ηχογραφείται και πάλι από τη «Fidelity» με τραγουδίστρια τη Δούκισσα.
- «Αγάπη και εγωισμός» και «Αδικημένη μου καρδιά», ένα ζεϊμπέκικο και χασαποζεϊμπέκικο αντίστοιχα, από τη συλλογή «Το ημερολόγιο της ζωής», σε στίχους του Πυθαγόρα, ερμηνευμένα από τη Δούκισσα. Τα τραγούδια αυτά καθώς και ολόκληρη η συλλογή των δώδεκα τραγουδιών που προαναφέρθηκαν, κυκλοφορούν επίσης το 1966, από τη «Fidelity».

Την επόμενη χρονιά, 1967, ο Λεμονόπουλος γράφει μουσική για μια σειρά από τραγούδια του Πυθαγόρα και συγκεκριμένα:

- για το λαϊκό τραγούδι «Δεν σε συγχωρώ», το οποίο ερμήνευσε ο Μουστάκας Αντώνης και ηχογραφήθηκε σε δίσκο 45 στροφών από τη «Nina Record Company».
- «Έλα παρεά κάνε μου» και «Έλα παιδί μου όμορφο», τα οποία κυκλοφορούν σε δίσκους 45 στροφών από τη δισκογραφική εταιρεία «Philips», με τραγουδίστρια τη Δούκισσα.
- «Ζωή κι αγάπη» και «Ο Βρεγμένος τη βροχή δεν τη φοβάται», δύο τραγούδια που ερμηνεύει η Μιράντα Μόσχου και κυκλοφορούν επίσης σε δίσκους 45 στροφών από τη «Philips».

⁶⁴ Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Παράλληλα, μετά τη συναυλία «Βουζουκι in two facets», η εταιρεία Recor κυκλοφορεί δίσκο με ομώνυμο τίτλο, που περιλαμβάνει την επανέκδοση δώδεκα ορχηστρικών κομματιών του ίδιου του συνθέτη Χάρη Λεμονόπουλου που προηγουμένως έχουν ηχογραφηθεί στην Ελλάδα και έχουν πρωτοκυκλοφορήσει στην Αμερική από τη Nina Record Company. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τα παρακάτω έργα χωρισμένα σε δύο μέρη:

Α' Μέρος:

1. Συρτάκι Αλέγκρο
2. Αργό Χασάπικο
3. Ζεϊμπέκικο
4. Μελωδία σε ρυθμό 5/8
5. Τσιφτετέλι
6. Πολίτικο Χασαποσέρβικο

Β' Μέρος:

1. Σόλο Μπουζούκι Αλέγκρο
2. Ταξίμι Μινόρε (ρυθμικό)
3. Καμηλιέριο
4. Ρούμπα
5. Καρσιλαμάς
6. Σόλο αργό & γρήγορο

Ακόμη, αρκετές συνθέσεις του Λεμονόπουλου κυκλοφορούν και ηχογραφούνται στην Κύπρο, από την εταιρεία Keranophone. Τέτοιες συνθέσεις είναι οι παρακάτω:

- Σόλο πενιάς (ορχηστρικό)
- Ρυθμός Σέρβικος (ορχηστρικό)
- Νταλκά Ταξίμ (ορχηστρικό)
- Χασαποσέρβικο (ορχηστρικό)

Κεφάλαιο 3.4 Διασκευές του Χάρη Λεμονόπουλου

Ο Χάρης Λεμονόπουλος, πέραν των παραπάνω έργων που συνέθεσε ο ίδιος, έκανε και αρκετές διασκευές ήδη υπάρχοντων κλασικών έργων αλλά και λαϊκών τραγουδιών, καθώς επίσης και διασκευές και επανεκτελέσεις δικών του κομματιών σε νέους δίσκους.⁶⁵

Ειδικότερα, ένας τέτοιος δίσκος 45 στροφών, είναι ο δίσκος με τίτλο «Choice Selections from Gypsy Melodies», ο οποίος περιλαμβάνει ένα ορχηστρικό εννιάμιση (9,5) λεπτών, το οποίο αποτέλεσε μάλιστα μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του συνθέτη. Τον δίσκο ανέλαβε να εκδώσει η δισκογραφική εταιρεία «Athens Recording Company», με τη συμμετοχή και της Athens Cafe Orchestra, ενώ αργότερα το ίδιο ορχηστρικό επανεκτελείται και συμπεριλαμβάνεται αυτή τη φορά στο δίσκο «The golden fingers», με νέο τίτλο: «Selections from Gypsy Melodies (Tsitsornia)».

Ο δίσκος αποτελείται από δύο μέρη: στο μεν πρώτο, στην εισαγωγή, υπάρχει η διασκευή του ρώσικου τραγουδιού «Tsitsornia», όπου σε συνδυασμό με τους ποικίλους ελεύθερους αυτοσχεδιασμούς του Χάρη Λεμονόπουλου στον ηλεκτρικό ήχο του μπουζουκιού, προκύπτει ένα μοναδικό ηχητικό αποτέλεσμα. Στο δεύτερο allegro μέρος του δίσκου, συμβαίνει η διασκευή του «Hora», όπου και πάλι αφενός με αυτοσχεδιασμούς κι αφετέρου αυτή τη φορά διανθισμένο από τον συνθέτη και με τρίλιες, δημιουργείται ένα νέο αποτέλεσμα.

⁶⁵ Βλ. ιστοσελίδα «Harry Lemonopoulos – Google Sites».

Εικόνα 12: Το πρώτο μέρος του δίσκου με τίτλο «Choice selections from gypsy melodies Part I». Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Εικόνα 13: Το δεύτερο μέρος του δίσκου με τίτλο «Choice selections from gypsy melodies Part II». Βλ. αρχείο Λεμονόπουλου.

Παρόμοιος δίσκος, επίσης 45 στροφών με διασκευές κλασικών έργων των Μπραμς (Brahms) και Ντβόρακ (Dvorak), τις οποίες επιμελήθηκε και πάλι ο Χάρης Λεμονόπουλος, κυκλοφορεί επίσης από την «Athens Recording Company» με τη συμμετοχή και πάλι της Athens Cafe Orchestra. Ειδικότερα, τα έργα που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο δίσκο είναι το «Hungarian Dance no 5», του Brahms και το «Humoresque» του Dvorak.

Πέραν των κλασικών έργων, σημαντικές ήταν κι οι διασκευές λαϊκών κομματιών που επεξεργάστηκε ο Λεμονόπουλος, όπως τα τραγούδια «Σαν πεθάνω στο καράβι» και «Ποιος θα με πληροφορήσει», των Μπάμπη Μπακάλη και Απόστολου Καλδάρα αντίστοιχα και σε στίχους της Ευτυχίας Παπαγιανοπούλου. Τα τραγούδια ηχογραφούνται στην εταιρεία

«Hellas Music Records» στον Καναδά (Τορόντο), με τραγουδιστή τον Απόστολο Νικολαΐδη και με ορισμένες προσθήκες και ταξίμια στο μπουζούκι, αυτοσχεδιασμένα από τον Χάρη Λεμονόπουλο.

Τέλος, ο δίσκος «Duo Acropoli» που ηχογραφήθηκε στην Αμερική, από τη δισκογραφική Nina Records, περιλαμβάνει ορισμένες διασκευές ορχηστρικών και λαϊκών κομματιών διαφόρων συνθετών αλλά και του ίδιου του Λεμονόπουλου. Τα έργα είναι τα παρακάτω:

Α' Μέρος:

1. Χωρίς τον Ξενοδόχο λογαριάζαμε, ένα κομμάτι του ίδιου του Λεμονόπουλου, με πρώτη εκτέλεση από τον Πάνο Γαβαλά.

2. Μίλησέ μου

3. Ο Σταμούλης ο Λοχίας

4. Τα χειμωνιάτικα τα βράδια

5. Οι μαχαλάδες

6. Σόλο Μπουζούκι Νο. 1, ένας συνδυασμός διαφόρων συνθέσεων του Λεμονόπουλου, με διάχυτα στοιχεία ελεύθερων αυτοσχεδιασμών, με ταξίμια και ποικίλες εναλλαγές των ρυθμών.

Β' Μέρος:

1. Άγιε Δημήτρη μου

2. Μυτιληνιά

3. Ρωμιός αγάπησε Ρωμιά

4. Νοσταλγία, σύνθεση του Λεμονόπουλου, προσαρμοσμένη σε ρυθμό χασάπικο.

5. Ζωγραφισμένα στο χαρτί

6. Σόλο Μπουζούκι Νο. 2

DUO ACROPOL

SINGS GREEK SONGS

Featuring **HARRY LEMONOPOULOS**
and His Compositions

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
ΚΡΥΣ ΤΩΝ ΣΗΜΑΚΩΝ ΑΓΓΑΡΙΑΣ
 (Κρή Αγγαριάς)
ΜΙΑΣΕ ΜΟΥ
 (Μ. Σιτζήδου-Π. Γαλατά)
Ο ΣΤΑΜΟΥΝΕ Ο ΑΔΙΚΤΕ
 (Γ. Κωνσταντίνου-Π. Γαλατά)
ΤΑ ΧΕΙΡΜΗΛΑΤΙΚΑ ΤΑ ΒΡΑΔΙΑ
 (Κ. Αγγαριάς-Π. Γαλατά)
ΟΙ ΚΑΛΑΛΑΞΕΣ
 (Γ. Σαφίτης-Α. Θεοδοσιάδου-Π. Γαλατά)
ΕΘΑΘ ΉΛΟΥΣΟΥΚΙ Νο. 1
 (Σολόν: Κ. Αγγαριάς)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΑΓΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙ ΜΟΥ
 (Θ. Τσιτσικ. Νυφών)
Η ΜΥΤΣΙΝΙΑ
 (Γ. Κωνσταντίνου-Π. Γαλατά)
ΡΩΜΟΣ ΑΓΑΠΗΣ ΡΩΜΙΑ
 (Γ. Σαφίτης)
ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ
 (Σόλων Αγγαριάς)
ΣΦΡΑΓΙΣΜΕΝΑ ΣΤΟ ΧΑΡΤΙ
 (Μ. Παλιάνου Α. Θεοδοσιάδου)
ΕΘΑΘ ΉΛΟΥΣΟΥΚΙ Νο. 2
 (Σολόν: Κ. Αγγαριάς)

Αυθόνοια: Ουζούρης: Σόλων Αγγαριάς

HARRY LEMONOPOULOS

ΜΕΡΟΣ ΟΜΕ
ΚΡΥΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΒΟΝΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣ
 (Παύλος Ψηφίτης)
ΜΕΙΣΕ ΜΟΥ
 (Talk To Me)
Ο ΣΤΑΜΟΥΝΕ Ο ΛΟΝΙΣ
 (Stamoula the Beggar)
ΤΑ ΗΜΕΜΟΝΙΑΤΑ ΒΡΑΔΙΑ
 (The Woeer Night)
Ε ΜΑΝΑΛΑΞΕΣ
 (The Neighborhood)
ΣΟΛΟ ΒΟΥΖΟΥΚΙ Νο. 1
 (Σολόν: Κ. Αγγαριάς)

ΜΕΡΟΣ ΔΥΟ
ΑΓΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙ ΜΟΥ
 (My Saint Demetrios)
Ε ΜΥΤΣΙΝΙΑ
 (The Girl from the Isle of Mytilene)
ΡΩΜΟΣ ΑΓΑΠΗΣ ΡΩΜΙΑ
 (A Greek Boy Loved A Greek Girl)
ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ
ΣΦΡΑΓΙΣΜΕΝΑ ΣΤΟ ΧΑΡΤΙ
 (Love Written on Paper)
ΣΟΛΟ ΒΟΥΖΟΥΚΙ Νο. 2
 (Σολόν: Κ. Αγγαριάς)

Ουθόνοια: Κ. Αγγαριάς

Μετά το τέλος αυτής της εργασίας θεωρούμε ότι η δουλειά είναι ολοκληρωμένη. Σας ευχαριστούμε για την βοήθεια που μας έχετε προσφέρει. Ταυτόχρονα σας ευχαριστούμε για την βοήθεια που μας έχετε προσφέρει. Ταυτόχρονα σας ευχαριστούμε για την βοήθεια που μας έχετε προσφέρει.

Εάν είναι όλα καλά η δουλειά είναι ολοκληρωμένη. Σας ευχαριστούμε για την βοήθεια που μας έχετε προσφέρει. Ταυτόχρονα σας ευχαριστούμε για την βοήθεια που μας έχετε προσφέρει. Ταυτόχρονα σας ευχαριστούμε για την βοήθεια που μας έχετε προσφέρει.

ΕΚΔΟΣΗ #1000

A work is usually evaluated after it has been completed. There we have the difficult task of evaluating an artist's piece of work. For that reason a few words are required to introduce this record.

We are very grateful for the interest, work time and stress for production. This is progress.

In this record DUO ACROPOL gave their best. They deserve our congratulations and best wishes for achieving better things in their artistic career. Congratulations are also extended to all who were instrumental in producing this record, especially to Harry Lemonopoulos who also wrote the songs, who, with the melody sounds of his bouzouki, demonstrated once again the unexcelled talent and individual style with which he won the hearts of the new generations and, in the rest of the team, especially by Mrs. DUO ACROPOL who sang the songs with unique style.

We are sure that these songs will become popular. We have the entire work in your evaluation and we are sure that the songs will be loved and appreciated. The songs of Harry Lemonopoulos are dedicated to the one who inspired them.

α ΠΡΩΤΟ

Εικόνα 14: Πρόκειται για το πίσω μέρος του δίσκου «Duo Acropol». Wikipedia.

Κεφάλαιο 4: Οι Χρήστος Λεοντής και Παναγιώτης Λυμπανοβνός μιλούν για τον Χάρη Λεμονόπουλο

Κεφάλαιο 4.1: Σύντομα βιογραφικά στοιχεία του Χρήστου Λεοντή

Ο 82χρονος πλέον Χρήστος Λεοντής, γεννηθείς το 1940 στο Ηράκλειο της Κρήτης, είναι ένας συνθέτης με ποικιλία στη δισκογραφία του αλλά και πλούσιο συνθετικό ρεπερτόριο για τον κινηματογράφο, το θέατρο και την τηλεόραση. Από πολύ νωρίς ήρθε σε επαφή με τα ακούσματα της βυζαντινής μουσικής, ενώ επηρεάστηκε αρκετά κι από τις κρητικές μελωδίες της γενέτειράς του. Σπούδασε τη μουσική, μαθαίνοντας μαντολίνο και βιολί, ενώ ολοκλήρωσε και τις θεωρητικές του σπουδές μέχρι και το πτυχίο της Φούγκας. Οι πρώτες του συνθέσεις αναφέρονται γύρω στα 1962, όπου έγραψε μουσική για δύο αρχαία δράματα: «Ιππόλυτος» του Ευριπίδη και «Επτά επί Θήβας» του Αισχύλου.

Κεφάλαιο 4.2: Σύντομα βιογραφικά στοιχεία του Παναγιώτη Λυμπανοβνού

Ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός από την Κατερίνη της Πιερίας, γεννήθηκε το 1975 και αρκετά νωρίς έδειξε την αγάπη του και την κλίση του στη μουσική, μαθαίνοντας μπουζούκι και λίγο πιάνο, παρακολουθώντας και ολοκληρώνοντας τα Ανώτερα Θεωρητικά Μαθήματα και παίρνοντας και το πτυχίο της Βυζαντινής Μουσικής. Ο ίδιος έχει ασχοληθεί εκτός της σολιστικής του καριέρας και με τη συγγραφή τεσσάρων βιβλίων, καταγράφοντας τις παρτιτούρες των συνθέσεων του Χάρη Λεμονόπουλου:

- «50+1 Σόλο για μπουζούκι»,
- «21 Σολιστικές Δημιουργίες του Χάρη Λεμονόπουλου»,
- «21 Σολιστικές δημιουργίες του Χάρη Λεμονόπουλου για τρίχορδο μπουζούκι» (ειδική έκδοση),
- «Κλίμακες και Λαϊκοί Δρόμοι» (για τρίχορδο & τετράχορδο μπουζούκι).

Κεφάλαιο 4.3: Ανάλυση των συνεντεύξεων

Στη συνέντευξη που έδωσε ο συνθέτης Χρήστος Λεοντής στο συγγραφέα της παρούσας εργασίας αναφέρεται στη συνεργασία του και συνύπαρξή του με τον μουσικό και επίσης συνθέτη Χάρη Λεμονόπουλο. Δυστυχώς, λόγω της παρέλευσης του χρόνου, ο Λεοντής αδυνατεί να θυμηθεί λεπτομέρειες και συγκεκριμένα συμβάντα σχετικά με τον Λεμονόπουλο, για αυτό και περισσότερο αναφέρεται και σκιαγραφεί περιληπτικώς τον συνεργάτη του και τις μουσικές του ικανότητες.

Ειδικότερα, οι δύο μουσικοί γνωρίστηκαν τη δεκαετία του '60 και συγκεκριμένα στη λαϊκή ορχήστρα που είχε δημιουργήσει τότε ο Λεοντής και της οποίας μέλος ήταν και ο Χάρης

Λεμονόπουλος. Ο ίδιος έπαιζε πρώτο μπουζούκι, με τον Μίμη Ξαπλαντέρη να τον συνοδεύει επίσης ως μπουζουξής, στο πιάνο ο Οικονόμου – συνεργάτης του Λεμονόπουλου από την Αμερική - στην κιθάρα ο μπάμπια Σπύρος ο Περιστέρης, στα ντραμς ο Μεθυμάκης και στο μπάσο ο Πάνος Ιατρού.

Ο Χρήστος Λεοντής αναφέρει για τον Λεμονόπουλο πως επρόκειτο για έναν χαρισματικό άνθρωπο, που παρά τις δυσκολίες που έζησε και ειδικά όσον αφορά την υγεία του (έπασχε από καρκίνο), δεν έχασε το κέφι του και το μεράκι του για τη μουσική, αλλά και το χιούμορ που τον διακατείχε και που τον χαρακτήριζε ως άνθρωπο. Ο Λεοντής συνεχίζει τονίζοντας τη δεξιοτεχνία του Χάρη Λεμονόπουλου, χαρακτηρίζοντάς τον «στόφα μουσικού» και αναγνωρίζοντας το ταλέντο του, τις γνώσεις του πάνω στη μουσική, την ικανότητά του να συνδυάζει βιολί και μπουζούκι. Ο ίδιος τολμά να τον αναγνωρίσει ακόμη και ως ισάξιο του Χιώτη, ως προς τη δεξιοτεχνία του στο μπουζούκι.

Μαζί κάνανε αρκετές συναυλίες, με τον Χρήστο Λεοντή να θυμάται και να επισημαίνει ορισμένες από αυτές που έλαβαν χώρα στο θέατρο του Λυκαβηττού, μαζί με τον Μίκη Θεοδωράκη αλλά και στο θέατρο «Κεντρικό» στην Αθήνα. Δυστυχώς, ο Λεοντής δε θυμάται περαιτέρω λεπτομέρειες από τις προαναφερθείσες ή και λοιπές συναυλίες αλλά και γενικότερα για τις υπόλοιπες συνεργασίες του με τον Λεμονόπουλο, σε δίσκους ή/και ταινίες. Αναφέρεται μόνο στο δίσκο «Καταχνιά», τον πρώτο δίσκο που έκανε ο Χρήστος Λεοντής το '64, όπου ο Χάρης Λεμονόπουλος έπαιζε μπουζούκι, όντας μέλος της ορχήστρας μαζί με τον Ζαφειρίου και τον Γιάννη Αγγέλου.

Επιπλέον, ο συνθέτης αναφέρεται και σε μία συναυλία στο Ηράκλειο, στη γενέτειρά του, το 1965, όπου και πάλι ο Λεμονόπουλος συμμετέχει ως μπουζουξής, καθώς ο τελευταίος μόνο με το τετράχορδο μπουζούκι του συνεργάστηκε με τον Χρήστο Λεοντή. Τέλος, ο συνεντευξιαζόμενος αναφέρεται στην ικανότητα του Χάρη Λεμονόπουλου να διαβάσει παρτιτούρα, γεγονός σπάνιο ειδικά για τους λαϊκούς οργανοπαίχτες της τότε εποχής αλλά και της σημερινής έστω και σε μικρότερο βαθμό.

Όσον αφορά τη συνέντευξη του Παναγιώτη Λυμπανοβνού, ο ίδιος εξαρχής αναφέρεται στην κλασική παιδεία του Χάρη Λεμονόπουλου, τονίζοντας ότι αυτές του οι γνώσεις ήταν που τον ξεχώρισαν ως μπουζουξή, αφού οι μελωδίες που έπαιζε, οι κλίμακες που κινούνταν, η ποικιλία στους αυτοσχεδιασμούς και τα διάφορα στολίδια ήταν απόρροια των κλασικών του γνώσεων και έδιναν ένα λιγότερο λαϊκότροπο χαρακτήρα στις εκτελέσεις του. Για αυτό και το παίξιμό του δε θύμιζε σε τίποτα αντίστοιχους οργανοπαίχτες της εποχής, φέρνοντας μια επανάσταση στο μπουζούκι.

Αυτό όμως που ξεχώρισε τον συγκεκριμένο μπουζουξή και για το οποίο μιλά πολύ ένθερμα και ο συνεντευξιαζόμενος, είναι η τεχνική του Λεμονόπουλου, σύμφωνα με την οποία ο ίδιος έπαιζε κάθετα και κλειστά, αποφεύγοντας το ανοιχτό παίξιμο, με αποτέλεσμα να αποδίδει αυτόν τον μοναδικό ιδιαίτερο ήχο που ακούγεται στις ηχογραφήσεις του. Και μάλιστα, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους μπουζουξήδες, η θέση αυτή με την οποία έπαιζε

δεν τον περιόριζε σε συγκεκριμένες, απλοϊκές κλίμακες με ανοιχτές χορδές, αλλά αντίθετα τόσο η επιλογή της Μι ύφεση Μείζονα στο κοντσέρτο όσο και οι διάφορες μετατροπίες που έκανε ανά τις παραστάσεις, αποδεικνύουν την άνεση που είχε πάνω στο όργανο.

Βέβαια, και πάλι το παίξιμό του σχετίζονταν με τις κλασικές του γνώσεις, αφού το γεγονός ότι χειρίζονταν άριστα τους τρόπους και τις κλίμακες, τού έδινε την απαραίτητη άνεση να κινείται πάνω στην ταστιέρα αλλάζοντας μέσα στο ίδιο κομμάτι, έως και εφτά κλίμακες. Ακόμη και η επιλογή και προσαρμογή της εκάστοτε τονικότητας δεν αποτελούσε εμπόδιο για εκείνον, παίζοντας από λα, σι, σολ, σολ#, ενώ τόλμησε να πρωτοπορήσει και να εισάγει στο μπουζούκι και τη λα ουσάκ.

Αυτή του η άνεση στο παίξιμο αποδεικνύεται επιπλέον και στην επιλογή του ρεπερτορίου που ερμήνευσε, αφού ο Λεμονόπουλος έπαιξε τόσο κλασικά έργα όσο και λαϊκά τραγούδια, από τους Ουγγαρέζικους χορούς του Μπραμς, μέχρι πιο απλοϊκά έργα του Νικολαΐδη αλλά και λαϊκά τραγούδια του Χιώτη. Ο Λυμπανοβνός ωστόσο αναφέρει, ότι ακόμη και τα πιο βαριά λαϊκά κομμάτια είχε την ικανότητα να τα κάνει λιγότερο βαριά, πιο δεξιotechνικά, κερδίζοντας τόσο πολύ τον ακροατή και προσελκύοντας την προσοχή του περισσότερο κι από τον ίδιο τον τραγουδιστή. Είχε δηλαδή την ικανότητα, να κινείται και να αυτοσχεδιάζει πάνω σε οποιαδήποτε μελωδία με τόση άνεση και ελευθερία, έχοντας τελικά σε κάθε παράσταση, διαφορετική εμφάνιση.

Αυτή ακριβώς την ελευθερία υιοθετεί και στον τρόπο σύνθεσης και γραφής του, αφού ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός, έχοντας πρόσβαση στα χειρόγραφα του και στις παρτιτούρες του, αντιλαμβάνεται ότι αυτό που έγραφε στο χαρτί σε σχέση με αυτό που τελικά έπαιζε και ηχογραφούσε ήταν πολύ διαφορετικό. Ο Χάρης Λεμονόπουλος συγκεκριμένα, κατέγραφε στο χαρτί μια στοιχειώδη μελωδία, την οποία στη συνέχεια ποίκιλλε τόσο πολύ, δημιουργώντας τελικά ένα διαφορετικό και πλήρες έργο. Έτσι, ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός, στο έργο του «21 Σολιστικές Δημιουργίες του Χάρη Λεμονόπουλου», αποδίδει ουσιαστικά το τελικό άκουσμα των ηχογραφήσεων, καταγράφοντας δηλαδή αναλυτικά αυτό που ο Λεμονόπουλος απέδωσε τελικώς, με τις προσθήκες του και τους αυτοσχεδιασμούς του.

Στο ίδιο έργο, ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός καταγράφει και την τεχνική του Λεμονόπουλου, προσπαθώντας να αποδώσει γραπτώς αυτό ακριβώς που έπαιζε ο σπουδαίος συνθέτης και μπουζουξής. Ο Λυμπανοβνός λοιπόν, υποστηρίζει ότι η περίφημη αυτή τεχνική έχει να κάνει με μία πολύ συγκεκριμένη δακτυλοθεσία, την οποία προφανώς ο Λεμονόπουλος υιοθέτησε και μετέφερε στο μπουζούκι από το βιολί, καταφέροντας να αποδώσει έργα και μελωδίες που προηγουμένως έμοιαζαν αδύνατον να παιχτούν. Καταγράφοντας επακριβώς το εκάστοτε δάχτυλο στην αντίστοιχη και συγκεκριμένη πάντα νότα, παροτρύνει όλους τους εν δυνάμει μπουζουξήδες να ακολουθήσουν την παραπάνω δεξιotechνία, καθότι μόνο με το συγκεκριμένο τρόπο μπορεί να αποδοθεί στο μέγιστο, το παίξιμο του Χάρη Λεμονόπουλου.

Συνεχίζοντας τη συνέντευξη, ο Λυμπανοβνός απαντά όσον αφορά τη χρήση των δυναμικών και συγκεκριμένα του *piano* – *forte* από τον Λεμονόπουλο. Ο συνεντευξιαζόμενος

αναφέρεται στον ηλεκτρικό ήχο με τον οποίο έπαιζε ο συνθέτης, εξηγώντας εξαρχής ότι είχε αφενός τη δυνατότητα κι αφετέρου την ευκολία να μαλακώσει ή να δυναμώσει τον ήχο, ανάλογα με τις επιθυμίες του. Το τελικό αποτέλεσμα όμως δεν είχε τρομερές διαφορές από εκείνο των πιο παλιών μπουζουξήδων, που προκειμένου να ακουστούν στα διάφορα στέκια και ταβέρνας, αναγκάζονταν να παίξουν συνεχόμενα αρκετά δυνατά.

Ειδικότερα, ο Λυμπανοβνός υποστηρίζει, ότι ο Λεμονόπουλος δεν εισήγαγε το *piano – forte* από ανάγκη να πλησιάσει κι άλλο τα ακούσματα της κλασικής μουσικής. Περισσότερο, οι δυναμικές του προέκυψαν μέσα στα κομμάτια, δημιουργώντας μεν ένα πιο ωραίο ηχητικό αποτέλεσμα, χωρίς όμως έντονες διαφορές με τα προηγούμενα αντίστοιχα λαϊκά ακούσματα. Σίγουρα, ο Λεμονόπουλος χρησιμοποιούσε και χρωματισμούς και *pizzicato*, αλλά σε μικρό βαθμό, σχεδόν αμελητέο, καθιστώντας μη απαραίτητο και υποχρεωτικό το συγκεκριμένο παίξιμο, όσο απαραίτητη είναι για παράδειγμα η τεχνική του προκειμένου να αποδοθεί το εκάστοτε σόλο.

Τέλος, ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός, ρωτήθηκε και κλήθηκε να συγκρίνει τους συνθέτες Μανώλη Χιώτη και Χάρη Λεμονόπουλο, όχι τόσο ως προς το συνθετικό τους ταλέντο αλλά περισσότερο ως προς τις εκτελέσεις κι ερμηνείες τους και ειδικά όσον αφορά την ταχύτητα με την οποία έπαιζαν. Ο συνεντευξιαζόμενος ωστόσο, δήλωσε ξεκάθαρα ότι αδυνατεί να συγκρίνει ανόμοια πράγματα, αφού ο μεν πρώτος συνθέτης έγραψε τραγούδια, σε αντίθεση με τον δεύτερο, όπου γίνεται λόγος για σολιστικά κομμάτια. Η επιλογή του ρεπερτορίου και του έργου λοιπόν, επιβάλλει και την αντίστοιχη ταχύτητα, καθώς στα μεν τραγούδια η ταχύτητα είναι μέτρια και δεν υπάρχει πολύ γρήγορο παίξιμο, κάτι που συναντάται έντονα στο είδος των σολιστικών έργων.

Επομένως, ο Λυμπανοβνός αναφέρει μεν ότι όντως δεν έχει ακούσει και δει και μελετήσει τόσο γρήγορα κι απαιτητικά κομμάτια του Χιώτη όσο του Λεμονόπουλου, αλλά αποδίδει τη συγκεκριμένη διαφορά τους στο ρεπερτόριο που εκτελούν και όχι στο ταλέντο τους αυτό καθαυτό. Και προκειμένου να αιτιολογήσει και να υποστηρίξει περαιτέρω την άποψή του, τολμά μια επιπλέον με έναν άλλον τότε μπουζουξή, τον Μπέμπη. Για τον τελευταίο λοιπόν, ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός αναφέρει ότι όντως δεν είναι όμοιος των προαναφερθέντων, αφού αναμφίβολα πρόκειται για έναν πολύ καλό μπουζουξή που όμως δεν έφτασε το επίπεδο του Χιώτη ή του Λεμονόπουλου.

Συνοψίζοντας λοιπόν, ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός αναφέρεται στον Χάρη Λεμονόπουλο χαρακτηρίζοντάς τον ως «Παγκανίνι του μπουζουκιού», ταλαντούχο μουσικό και συνθέτη, με μοναδικό δεξιотεχνικό παίξιμο, το ποίο κάθε φορά απέδιδε κάτι διαφορετικό ακόμη και στο ίδιο κομμάτι. Συμπληρώνοντας μάλιστα αυτό το τελευταίο, ο συνεντευξιαζόμενος εξηγεί ότι ακόμη και το *da capo* που είχε το εκάστοτε κομμάτι, δεν ήταν τελικώς μια απλή επανάληψη, αλλά αντίθετα ο Λεμονόπουλος με το ελεύθερο αυτοσχεδιαστικό πνεύμα που τον διακατείχε, διάνθιζε τη γραμμένη μελωδία αποδίδοντας τελικώς κάτι διαφορετικό.

Όσον αφορά τη φόρμα που χρησιμοποιούσε και συγκεκριμένα ως προς το ρυθμό, σύμφωνα με τον Λυμπανοβνό, ο συνθέτης άλλοτε θα κρατούσε ένα σταθερό ρυθμό κι άλλοτε θα τολμούσε αλλαγές, όπως για παράδειγμα η εναλλαγή χασάπικου και χασαποσέρβικου ρυθμού, δίνοντας έναν άλλο χαρακτήρα κι ένα άλλο εύρος στα σόλο του. Μάλιστα, ο Λυμπανοβνός αναφέρεται στα σόλο περισσότερο ως πλήρη κι ολοκληρωμένα έργα παρά ως σκέτα σολιστικά κομμάτια! Κι όσο τυχαίες κι αν αναφέρονται οι επιλογές και οι ερμηνείες του Λεμονόπουλου, ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός μελετώντας το έργο του, αναφέρει ότι τίποτα δεν έγινε τυχαία, αλλά πάντα υπήρχε η γνώση, η έμπνευση και η δεξιοτεχνία για όσα γράφτηκαν.

Προχωρώντας και μιλώντας για τις ενορχηστρώσεις του Χάρη Λεμονόπουλου, ο Λυμπανοβνός αυτή τη φορά αναφέρει ότι στην πραγματικότητα, τα περισσότερα σόλο του προαναφερθέντος συνθέτη σε μία και μόνο μελωδία με μία απλοϊκή συνοδεία, που γράφτηκε χωρίς πολλές αναλύσεις και σκέψεις. Φυσικά, η συγκεκριμένη παρατήρηση του συνεντευξιαζόμενου, αφορά εξ ολοκλήρου στα σολιστικά κομμάτια και δεν αναφέρεται προφανώς στο κοντσέρτο για μπουζούκι και ορχήστρα, που είναι μία τελείως διαφορετική προσέγγιση του Λεμονόπουλου.

Επιπρόσθετα, αυτό για το οποίο ο Παναγιώτης Λυμπανοβνός δηλώνει εντυπωσιασμένος με τον συγκεκριμένο μουσικό και συνθέτη, είναι το γεγονός ότι έγραψε και απέδωσε μελωδίες που για την εποχή εκείνη ήταν σκέψεις μοναδικές και ασύλληπτες. Σίγουρα, στη σημερινή μουσική κοινωνία, οι διάφοροι μικροί και μεγάλοι μπουζουξήδες θεωρούν αυτονότητα όλα τα παραπάνω και αυτά διδάσκονται. Αλλά στην πραγματικότητα, το να φτάσει ο Λεμονόπουλος στο επίπεδο που έφτασε, να παίξει αλλά και να γράψει τέτοια μουσική, δεν ήταν τόσο απλοϊκό. Ούτε τα σημερινά εγχειρίδια υπήρχαν, ούτε η αντίστοιχη αναγνώριση, ούτε η ανάλογη υποδομή, γεγονός που σύμφωνα και πάλι με τον Λυμπανοβνό, τον καθιστά ακόμη πιο αξιοθαύμαστο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία είχε ως στόχο να παρουσιάσει σε ένα συνολικό κείμενο τη ζωή, την καριέρα και το συνθετικό έργο του Χάρη Λεμονόπουλου, ενός Έλληνα μουσικού, σολίστα και συνθέτη, για τον οποίο είναι λίγες οι αναφορές και οι πληροφορίες στα σημερινά άρθρα και λοιπά κείμενα, ενώ το όνομά του αρκετές φορές εκλείπει από τους δίσκους στους οποίους συμμετείχε ή από φωτογραφίες παραστάσεων όπου εμφανίστηκε ως σολίστας βιολιού ή μπουζουκιού. Απώτερος σκοπός της εργασίας λοιπόν, ήταν η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συλλογή στοιχείων και πληροφοριών για τον Χάρη Λεμονόπουλο, ώστε μέσω της καταγραφής και παρουσίασης της ζωής και του έργου του, να γίνει γνωστή η προσφορά του στον κόσμο της λαϊκής και της κλασικής μουσικής.

Περιορισμοί κατά την εκπόνηση της εργασίας

Η συλλογή υλικού λοιπόν ήταν κι ένα από τα βασικά εμπόδια για την εκπόνηση και ολοκλήρωση της συγκεκριμένης εργασίας, καθότι χρειάστηκε συνεχής κι επανειλημμένη έρευνα: για τη διασταύρωση πολλών στοιχείων και την αποφυγή παρερμηνειών και λανθασμένων συμβάντων, για την περαιτέρω διερεύνηση κάποιων γεγονότων και τελικώς για την πλήρη συλλογή πληροφοριών γύρω από το πρόσωπο του Χάρη Λεμονόπουλου. Και το γεγονός ότι, όπως προαναφέρθηκε, δεν έχουν γραφτεί ποικίλα κείμενα, ώστε να αναπαράγεται και έτσι να είναι διαθέσιμο το επιθυμητό υλικό, έκανε το ψάξιμο ακόμη πιο δύσκολο.

Παράλληλα, ελλειπείς ήταν οι αναφορές και για τις δισκογραφίες στις οποίες συμμετείχε ο Λεμονόπουλος, οι ηχογραφήσεις που έκανε τόσο δικών του συνθέσεων όσο και άλλων καλλιτεχνών, οι ενορχηστρώσεις του και γενικότερα όλη η δουλειά του πάνω στα εκάστοτε έργα. Έτσι, ακόμη και μετά από αυτή την προσπάθεια στην παρούσα εργασία, ο κατάλογος με τις συμμετοχές του Χάρη Λεμονόπουλου σε ηχογραφήσεις και δισκογραφίες παραμένει ανολοκλήρωτος, καθότι αναφέρονται και καταγράφονται μόνον στοιχεία που μπορούν να αποδειχθούν με τα μέχρι τώρα τεκμήρια και πηγές.

Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί ότι το ιδιωτικό αρχείο του Λεμονόπουλου, το οποίο βρίσκεται υπό την ιδιοκτησία της κόρης του Ρούλας Λεμονόπουλου, αποτέλεσε θησαυρό και πηγή πληροφοριών, καλύπτοντας όλα τα κενά και δίνοντας υλικό από συνεντεύξεις του ίδιου του Λεμονόπουλου, από εφημερίδες και περιοδικά της εποχής, από δίσκους και παρτιτούρες. Και φυσικά, η σχετική βοήθεια και προσφορά από τη Ρούλα Λεμονόπουλου μέσω διευκρινήσεων και λεπτομερειών που μοιράστηκε για τον πατέρα της και το αρχείο του, αποτέλεσε σημαντική ώθηση ώστε να ξεπεραστούν τυχόν δυσκολίες και διαστρεβλώσεις κατά τη συλλογή πληροφοριών για τον πατέρα της.

Επιπρόσθετα, ανασταλτικός παράγοντας εν μέρει υπήρξε και η απόφαση να αποτελέσει η εργασία τελικής βιογραφικό προϊόν, αφού συνήθως η χρήση βιογραφικών στοιχείων σε μια έρευνα γίνεται συμπληρωματικώς και δεν αποτελεί το βασικό και απώτερο σκοπό της συλλογής των δεδομένων. Στην προκειμένη περίπτωση όμως, η ανάγκη που προέκυψε για τη δημιουργία ενός κειμένου όπου θα συγκεντρώνει όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία, πληροφορίες και γεγονότα για το πρόσωπο του Χάρη Λεμονόπουλου, κάλυψε κάθε σχετικό ενδιασμό, αποτελώντας εν τέλει αυτή η εργασία μια πλήρη βιογραφία του Έλληνα συνθέτη και μουσικού, η οποία δύναται πλέον να χρησιμοποιηθεί σε περαιτέρω έρευνες.

Ανακεφαλαίωση – Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, όπως γίνεται κατανοητό, πρόκειται για έναν σπουδαίο μουσικό και γνώστη της μουσικής, αφού από πολύ νωρίς ο Χάρης Λεμονόπουλος, παρά τις αντίξοες συνθήκες που προέκυπταν κατά καιρούς (θάνατος της μητέρας του, πόλεμος, κτλ), σπούδασε τη μουσική, θεωρητικώς και πρακτικώς, μαθητεύοντας μάλιστα κοντά σε σπουδαίους δασκάλους, όπως ο Βασίλειος Σκαντζουράκης, καθηγητής του στο βιολί. Η εμπειρία και οι γνώσεις που απέκτησε περνώντας από ποικιλία οργάνων - μαντολίνο, κιθάρα και ιδιαίτερα η ενασχόλησή του με το κλασικό βιολί - τον βοήθησε ώστε να αποκτήσει εκείνη ακριβώς τη γνώση αλλά κυρίως τη δεξιότητα και τη δεξιοτεχνία, που του έδωσε στη συνέχεια τη σπουδαία φήμη ενός μοναδικού μπουζουξή.

Η επιλογή λοιπόν του συγκεκριμένου λαϊκού οργάνου ξεκίνησε όπως προαναφέρθηκε με οικονομικά κίνητρα, καθώς τα μεροκάματα των μπουζουξήδων ήταν εμφανώς καλύτερα και η ζήτησή τους αρκετά μεγαλύτερη. Αυτό όμως που διέκρινε τον Χάρη Λεμονόπουλου σε σχέση με άλλους επαγγελματίες μπουζουξήδες ήταν η μοναδική ικανότητά του να συνδέει και να φέρνει κλασικά στοιχεία του βιολιού, στο παίξιμό του σε ένα κατεξοχήν λαϊκό όργανο, στο μπουζούκι. Και η σύνδεση αυτή, κλασικής και λαϊκής μουσικής, έγινε ακόμη πιο αισθητή, στην επιλογή του συνθέτη να ερμηνεύσει τόσο τραγούδια ελαφράς μουσικής όσο και κλασικά έργα, διασκευασμένα και προσαρμοσμένα στο μπουζούκι, ενώνοντας στην κυριολεξία δύο διαφορετικούς κόσμους, δύο διαφορετικά είδη μουσικής.

Η προσπάθεια του Λεμονόπουλου να διαδώσει αυτή του την άποψη για το μπουζούκι συνεχίζεται γράφοντας κλασική μουσική και συγκεκριμένα ένα κοντσέρτο σε Μι ύφεση Μείζονα για το παραπάνω λαϊκό όργανο, αποδεικνύοντας αυτό που υποστήριζε, ότι δηλαδή όντως το μπουζούκι είναι ένα όργανο με δυνατότητες απόδοσης αφενός λαϊκού ρεπερτορίου κι αφετέρου και κλασικών έργων. Και θα μπορούσε το ίδιο όργανο να έχει μια θέση στη συμφωνική ορχήστρα, αφού το κατάλληλο παίξιμο, προσαρμοσμένο στο σωστό μουσικό ύφος και με την ανάλογη προσοχή εκ μέρους του εκτελεστή είναι αρκετό για την ερμηνεία κλασικών έργων.

Εξάλλου, αυτόν ακριβώς τον τρόπο παιξίματος διέδωσε και ο ίδιος ο Χάρης Λεμονόπουλος με τις ερμηνείες του στις διάφορες παραστάσεις και συναυλίες λαϊκής και κλασικής μουσικής. Η ευκολία με την οποία κινούνταν στην ταστιέρα του μπουζουκιού, οι αυτοσχεδιασμοί που πρόσθετε κατά τις ερμηνείες του και η άνεση με την οποία έπαιζαν τα χέρια του επάνω στο όργανο ήταν από πολλούς συνεργάτες του, αξιοθαύμαστο και αξιοσημείωτο γεγονός: Μάνος Χατζιδάκις, Μελίνα Μερκούρη, Ειρήνη Παπά, Λίνος Κόκοτος, Χρήστος Λεοντής είναι μερικοί μόνο από τους συνεργάτες του Χάρη Λεμονόπουλου, οι οποίοι εξέφρασαν το θαυμασμό τους για τον Έλληνα μπουζουξή και το ταλέντο του.

Η συνάντηση αυτή δύο διαφορετικών κόσμων, αυτών της κλασικής και της λαϊκής μουσικής, έγινε ακόμη πιο ξεκάθαρη στην πολυσυζητημένη συναυλία «Βουζουκι in two facets», σε Ελλάδα και Αμερική, όπου ο Χάρης Λεμονόπουλος έκανε ξεκάθαρα πράξη τη θεωρία του ότι το μπουζούκι μπορεί να ερμηνεύσει εξίσου καλά κλασικό και λαϊκό ρεπερτόριο. Έτσι, η συναυλία χωρίστηκε σε δύο μέρη όπου στο μεν πρώτο ακούστηκαν από το μπουζούκι έργα κλασικών συνθετών και στο δε δεύτερο μέρος μια σειρά από λαϊκά τραγούδια και μάλιστα μουσικές συνθέσεις του ίδιου του Χάρη Λεμονόπουλου. Και τα δύο μέρη παίχτηκαν εξίσου καλά δίνοντας την επιβεβαίωση στον Λεμονόπουλου αλλά κυρίως την απόδειξη στο μουσικό κοινό (της τότε αλλά και της σημερινής εποχής), ότι το μπουζούκι έχει όλες τις κατασκευαστικές δυνατότητες ώστε με το ανάλογο παίξιμο να αποδώσει έργα κλασικά και λαϊκά.

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω λοιπόν, παρουσιάζοντας τη ζωή, τη μουσική και το έργο συνολικά του Χάρη Λεμονόπουλου, προτείνεται μέσω αυτής της εργασίας η περαιτέρω ενασχόληση των μουσικών πανεπιστημίων, σχολείων αλλά και ωδείων, με έναν μουσικό, συνθέτη, σολίστα που άφησε πλούσιο ρεπερτόριο αλλά και που πρωτοπόρησε στην ιστορία της μουσικής, κάνοντας μια πρωτοφανή σύμπραξη λαϊκών και κλασικών μελωδιών.

Μάλιστα, σε μία επόμενη έρευνα θα ήταν ενδιαφέρον να εξεταστούν και να αναλυθούν μουσικολογικά τα έργα του Λεμονόπουλου, αποδεικνύοντας και με στοιχεία από τις παρτιτούρες του: α) τις μουσικές του γνώσεις, β) τον τρόπο και το μουσικό ύφος με το οποίο συνέθετε, γ) τα στοιχεία που μετέφερε και συνδύαζε από το ένα είδος μουσικής στο άλλο (λαϊκό – κλασικό).

Και ειδικότερα, το κοντσέρτο του για μπουζούκι και ορχήστρα σε Μι ύφεση Μείζονα, αποτελεί ένα έργο με πλούσιο υλικό που σε κάθε περίπτωση είναι και η μεγαλύτερη απόδειξη του πρωτοποριακού τρόπου σκέψης του συνθέτη και της προαναφερθείσας σύμπραξης: κλασική μουσική από ένα κατεξοχήν λαϊκό όργανο.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Brannen, Julia & Nilsen, Ann. «The Use of Mixed Methods in Biographical Research». January 2010.

Herzfeld, Michael. «Portrait of a Greek Imagination: An Ethnographic Biography of Andreas Nenedakis». University of Chicago Press. 1998.

Lemonopoulos, Harry. «World premiere of first concert for bouzouki and orchestra the progress». Carnegie Hall, New York (1967).

Lewis, Emori. «The theatre.» *CUE*, 22 April 1967.

Petropoulos, Elias. *REBETIKA: Songs from the Old Greek Underworld*. Athens: KEDROS, 1991.

Ελληνική

Βλαχογιάννης, Ιωάννης. «Μπουζούκι και αυτοσχεδιασμός σε ατομικά μαθήματα: μελέτη δύο περιπτώσεων μαθητών Α' τάξης του Λυκείου». Λευκωσία: Διπλωματική Εργασία, 2021.

Γεραμάνης, Πάνος. «Χάρης Λεμονόπουλος: Ο γύρος του κόσμου με μπουζούκι.» *Close up*, 4 (Αύγουστος 1997): 35-39.

Γραίκος, Νικόλαος, και Πάρις Παπαγεωργίου. *Εστιακά Σύμμεικτα*. Κατερίνη: ΕΣΤΙΑ ΠΙΕΡΙΔΩΝ ΜΟΥΣΩΝ (Εταιρεία Πιερικών Μελετών), 2008.

Κάβουρας, Πάυλος. *ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ: Έβρος, μια διεπιστημονική προσέγγιση*. Αθήνα: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, 1999.

Καρταπάνης, Γρηγόρης. «Ο Βασίλης Τσιτσάνης στο Βόλο.» *Ταχυδρόμος*, 2015.

Κλειασίου, Ιωάννα. *ΤΑΚΗΣ ΜΠΙΝΗΣ ΒΙΟΣ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟΣ - ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΟΥ ΠΑΝΤΑ ΑΠΛΩΝΕΤΑΙ ΕΝΑ ΔΙΧΤΥ*. ΝΤΕΦΙ, 2004.

Κόκοτος, Λίνος, συνέντευξη από Γιώργος Κοβός. *Ο Λίνος Κόκοτος παίζει ακόμη στο ίδιο πιάνο*. (19 04 2018).

Λεμονόπουλος, Χάρης. «Harry Lemonopoulos.» *The New York Times*, Δευτέρα, 11 Δεκέμβριος 1967.

Λεμονόπουλος, Χάρης, συνέντευξη από ΝΤΟΜΙΝΟ. *Το λαϊκό τραγούδι* (1966).

Λυμπανοβνός, Παναγιώτης. *Χάρης Λεμονόπουλος: 21 Σολιστικές Δημιουργίες με πλήρη δακτυλοθεσία για οκτάχορδο μπουζούκι*. 2021.

Λώρη, Πόπη, συνέντευξη από Γιώργος Σκαμπρδώνης. "*Πόπη Λώρη: Μια τραγουδίστρια, Μια εποχή*" (n.d.).

Μπικηρόπουλος, Θεοχάρης. «Χάρης Λεμονόπουλος: με το Μπουζούκι του από την Κατερίνη στο Μπρόντγουεϊ.» *MUST*, Φθινόπωρο 2000: 14-16.

Σάτσι (Τσιλιγκιρίδης). «Μουσική Συναυλία της Περασμένης Κυριακής.» *Η Τοπική της Πιερίας*, 2003.

Σώτος, Αλεξίου. *Ο Ξακουστός Τσιτσάνης*. ΚΟΧΛΙΑΣ, 2003.

Τσιλιγκιρίδης, Σάββας. «Χάρης Λεμονόπουλος.» *ΠΕΡΙ*, Δεκέμβριος 1991: 60-71.

Φερμανόγλου, Ι. «Χάρης Λεμονόπουλος: Ο επαναστάτης του μπουζουκιού.» *Καλλιτεχνικές επικαιρότητες*, n.d.

Κείμενα και άλλες πηγές από το διαδίκτυο

Ξενόγλωσσα

«Harry Lemonopoulos – Google Sites». Retrieved June 16, 2022.

<https://sites.google.com/site/lemonopoulosharry/>

Ελληνικά

Αρναουτάκης, Βαγγέλης. «Μανώλης Χιώτης - Στα σαλόνια, στις παράγκες.» *Όγδοο*, 09 07 2012. <https://www.ogdoo.gr/prosopa/afieromata/manolis-xiotis-sta-salonia-stis-paragkes>

Γεραμάνης, Πάνος. «*ΡΕΜΠΕΤΙΚΕΣ νύχτες στην Αμερική*». Rebetiko.gr. 22 05 1999. <https://www.rebetiko.gr/arthra.php?article=392>

Λεμονόπουλου, Ρούλα, συνέντευξη από Θανάσης Ρότσκος. "*Η ζωή του πατέρα μου*." Thessnews.gr. 131 (10 Νοέμβριος 2018). <https://www.thessnews.gr/apopseis-sunenteukseis/i-zoi-tou-patera-mou-i-roula-lemonopoulou-mila-stin-thessnews/>

Μανιάτης, Δημήτρης Ν. «Κοσμοπολίτες του μπουζουκιού.» *ΤΑ ΝΕΑ*, 2011. <https://www.tanea.gr/2011/01/22/lifearts/culture/kosmopolites-toy-mpouzoukiou/>

Τζανίδης, Γιάννης. *Δισκογραφία Στράτου Παγιουμτζή*. Ιανουάριος 2021. Rebetiko.gr <https://rembetiko.gr/t/%CE%B4%CE%B9%CF%83%CE%BA%CE%BF%CE%B3%CF%81%>

CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1-
%CF%83%CF%84%CF%81%CE%AC%CF%84%CE%BF%CF%85-
%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%85%CE%BC%CF%84%CE%B6%CE%A
E-%CF%83%CF%84%CE%BF-google-drive/41435

Τζανίδης, Γιάννης. *Πλήρης εργογραφία του Μάρκου Βαμβακάρη*. Σεπτέμβριος 2020.

Rebetiko.gr

<https://rebetiko.gr/t/%CF%80%CE%BB%CE%AE%CF%81%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%AC%CF%81%CE%BA%CE%BF%CF%85-%CE%B2%CE%B1%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CE%BA%CE%AC%CF%81%CE%B7-2%CE%B7-%CE%AD%CE%BA%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B7-%CF%83%CE%B5%CF%80%CF%84%CE%AD%CE%BC%CE%B2%CF%81%CE%B9%CE%BFCF%82-2020/40590>

Χατζηνάσιος, Γιώργος, συνέντευξη από Γιώργος Πισσαλίδης. *ΜΕ ΤΟ «ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ» ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΦΤΙΑΞΩ ΕΝΑ ΕΘΝΙΚΟ ΕΡΓΟ* (01 Ιούλιος 2018). <https://www.egrammes.gr/%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%C2%AB%CF%87%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82%CF%82%BB-%CE%AE%CE%B8%CE%B5%CE%BB%CE%B1-%CE%BD%CE%B1-%CF%86%CF%84%CE%B9%CE%AC%CE%BE%CF%89-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%AD%CF%81%CE%B3%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B3%CE%B9%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%85-%CF%87%CE%B1%CF%84%CE%B6%CE%B7%CE%BD%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82>

Αρχείο Ιδιωτικό

Αρχείο Λεμονόπουλου Θεοχάρη, υπό την κατοχή της κόρης του Ρούλα Λεμονόπουλου

Ιστότοποι και Μουσικές Βιβλιοθήκες

Greek Diskography. <https://www.greekdiskography.gr/Home.htm>

Vinyl. <https://vinyl.gr/>

Μουσική Βιβλιοθήκη "Λίλιαν Βουδούρη". <https://www.mmb.org.gr/>

Περιεχόμενα Παραρτημάτων

A. Οι δύο απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις.....	70
A1. Συνέντευξη με τον Χρήστο Λεοντή.....	70
A2. Συνέντευξη με τον Παναγιώτη Λυμπανοβό.....	74
B. Το ημερολόγιο της ζωής.....	81
Γ. Φωτογραφικό υλικό από το αρχείο.....	85
Γ1. Αυτοβιογραφία Λεμονόπουλου.....	85
Γ2. Λοιπές φωτογραφίες από τη ζωή και τις συνεργασίες του Χάρη Λεμονόπουλου σε Ελλάδα και Αμερική.....	86
Δ. ΠΙΝΑΚΕΣ – Δισκογραφίες στις οποίες συμμετείχε ο Χάρης Λεμονόπουλος.....	98
Δ1. Δισκογραφίες με συνθέσεις του ίδιου του Χάρη Λεμονόπουλου.....	98
Δ2. Δισκογραφίες με συνθέσεις άλλων καλλιτεχνών, στις οποίες συμμετείχε ο Χάρης Λεμονόπουλος.....	104

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Α. Οι δύο απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις

A1. Συνέντευξη με τον Χρήστο Λεοντή

Β.Μ: Καταρχήν, να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ για τη τιμή που μου κάνετε. Αυτό που θέλω να ρωτήσω είναι για τη σχέση σας και τη συνεργασία σας με το Χάρη Λεμονόπουλο, που είχατε σε κάποιες δισκογραφικές και σε κάποιες ταινίες και γενικά ό,τι θυμάστε από αυτές τις επαφές που είχατε.

Χ.Λ: Ωραία. Λουπόν, αρχίζουμε;

Τον Λεμονόπουλο τον γνώρισα τα παλιά χρόνια, δηλαδή την περίοδο του '65-'66, κάπου εκεί. Μάλλον το '66. Ήταν μέλος στη λαϊκή ορχήστρα που είχα δημιουργήσει τότε. Έπαιζε πρώτο μπουζούκι ο Χάρης, δεύτερο μπουζούκι ήταν ο Μίμης ο Ξαπλαντέρης, πιανίστας ήταν ένας κύριος Οικονόμου, που πρέπει να ήταν μαζί με το Χάρη στην Αμερική – έπαιζαν εκεί και είχαν έρθει μαζί, έκτοτε δεν τον ξαναείδα – κιθάρα ήταν ο μπάρμπα-Σπύρος ο Περιστέρης, ο παλιός λαϊκός συνθέτης, στα ντραμς, ένας Μεθυμάκης λεγότανε, ένας λεπτός και αδύνατος και μπάσο ο Πάνος ο Ιατρού. Αυτή ήταν η λαϊκή ορχήστρα και μάλιστα κάπου ίσως και στο διαδίκτυο – γιατί από εκεί το κατέβασα κι εγώ – υπάρχει μια φωτογραφία, που γράφει επάνω «Η πρώτη μου λαϊκή ορχήστρα» · από εφημερίδα φωτογραφημένη και περασμένη στο Ιντερνέτ. Πρέπει να είναι στο στούντιο της Columbia αυτό και υποθέτω ότι ήταν την περίοδο του '66, όπου ηχογραφήσα την «Ανάσταση Ονείρων», ένα κύκλο τραγουδιών.

Ο Χάρης ήταν ένα χαρισματικό άτομο. Βέβαια έπασχε από καρκίνο και είχε ένα σωληνάκι εδώ στο λαιμό, απ' όπου μίλαγε βραχνά. Ίσως ο ήχος έβγαινε από εκεί ή έφτυνε από εκεί · δεν ξέρω τι ακριβώς έκανε το σωληνάκι. Πάντως, το αντιμετώπισε απ' ότι θυμάμαι με αρκετή δόση χιούμορ, γιατί να το πούμε, δεν του έλειπε η διάθεση, παρά τη σοβαρή ασθένεια.

Ήτανε δεξιότεχνης, ήτανε στόφα μουσικού και απ' ότι μου 'χε πει – αν θυμάμαι καλά – έπαιζε παλιά βιολί. Κι έτσι δικαιολογείται η δεξιοτεχνία του και η ευκολία να αντιλαμβάνεται τη μουσική. Ήταν δηλαδή και γνώστης – δεν ξέρω σε ποιο βαθμό – αλλά γνώστης της μουσικής. Θα μπορούσα να τον πω ισάξιο του Χιώτη σε ό,τι αφορά τη δεξιοτεχνία · ήταν πραγματικά ένας βιρτουόζος.

Πολλά πράγματα δεν ξέρω. Θυμάμαι ότι κάναμε μερικές συναυλίες στο θέατρο του Λυκαβηττού, μαζί με το Μίκη, είχαμε κάνει μια σειρά συναυλιών, στο θέατρο «Κεντρικό» επίσης. Μάλιστα εκεί συνέβη και το εξής συγκινητικό και καταπληκτικό: αρχές του '66, στα Θεοφάνεια συγκεκριμένα, είχαν συμβεί κάτι βίαια γεγονότα στο λιμάνι του Πειραιά.

Γινόταν λοιπόν διαδήλωση εκεί κάτω, στην οποία διαδήλωση συμμετείχε και ο Μίκης, όπου επιτέθηκε η αστυνομία με γκλοπς και ξυλοδαρμούς. Κι έτσι απ' ό,τι διηγείται ο Μίκης, έγραψε τη Ρωμιούσνη. Έφυγε αμέσως, πήγε σπίτι κι έγραψε τη Ρωμιούσνη. Και κατά το μήνα Μάρτη, αν θυμάμαι καλά, κάνα δύο μήνες μετά τα Θεοφάνεια του '66, μου λέει ο Μίκης να κάνουμε μαζί τέσσερις συναυλίες, σε τέσσερις Δευτέρες, στο θέατρο «Κεντρικό» στην Αθήνα, στην παλιά Βουλή δίπλα. Τώρα το έχουσε κάνει στοά εκεί πέρα. Υπάρχει μόνο η αψίδα - αυτή που υπήρχε - κι ένα εστιατόριο που λέγεται επίσης «Κεντρικό».

Εκεί λοιπόν, υπήρχαν πάλι βιαιότητες. Είχαν απαγορευτεί οι συναυλίες και ήρθαμε σε σύγκρουση με την αστυνομία, η οποία δεν άφηνε τον κόσμο να μπει μέσα. Τέλος πάντων, με το ζόρι μπαίνανε · όσοι ήτανε θαρραλέοι. Γέμισε το θέατρο. Πήγα κι εγώ και με σταματάνε στην πόρτα και μου ζητούσανε εισιτήριο. Λέω «μα εγώ παίζω μέσα, τι εισιτήριο να σας δώσω». Τέλος πάντων, λογοφέραμε εκεί πέρα, βιαιοπραγίες από τη μια κι από την άλλη, τους παραμερίζω κάτι εφοριακούς που ήταν εκεί πέρα και μπαίνω μέσα, καταϊδρωμένος και κατακόκκινος. Όπως από το φως μπήκα μέσα στα παρασκήνια που ήταν σκοτεινά, βλέπω τον Μπάμπη τον Μαλλίδη, έναν λαϊκό κιθαρίστα που έπαιζε στην ορχήστρα με το Μίκη και μου λέει:

- «Μαέστρο θα παίζω μαζί σου σήμερα».
- «Πώς θα παίξεις μαζί μου;», λέω, «Αφού παίζει μαζί μου ο μπάρμπα-Σπύρος».
- «Όχι», μου λέει, «εγώ θα παίζω».
- «Μα ούτε πρόβες έχεις κάνει, ούτε τίποτα έχεις κάνει, πώς μου το λες αυτό;».
- «Όχι τα έμαθα. Μου τα δίδαξε ο μπάρμπα-Σπύρος. Εχθές με φώναξε και μου είπε έλα να σου μάθω τα τραγούδια, να παίξεις αύριο εσύ να μη μείνει χωρίς κιθαρίστα το παιδί»

Το παιδί ήμουνα εγώ. Ε, πράγματι, 25-26 χρονών ήμουνα. Και σταματάει εκεί. Και του λέω: «Ο μπάρμπα-Σπύρος;», μου λέει, «πέθανε». Αυτό ήταν το τέλος. Διδασκαλία ήθους, ύφους και σεβασμού ενός καλλιτέχνη προς έναν άλλον και αντίθετα. Αυτά έχω να πω, δεν έχω παραπάνω να πω. Δηλαδή εκτιμούσα πολύ, έχουσε περάσει και πολλά χρόνια και δεν μπορώ να θυμηθώ λεπτομέρειες ας πούμε από συναυλίες. Ξέρω όμως ότι ήταν ένας εκπληκτικός δεξιότηχνης, χαιρόμουνα που συνεργαζόμουνα μαζί του, γιατί κι εγώ άπειρος ήμουν και είχα ανάγκη να έχω έναν έμπειρο μουσικό, που να είναι εποικοδομητικός στη συνεργασία.

B.M: Θυμάστε σε ποιους δίσκους συμμετείχε; Ή σε ταινίες;

Χ.Λ: Δε θυμάμαι.

B.M: Από δικά σας έργα;

Χ.Λ: Δε θυμάμαι. Ειλικρινά σας λέω, ούτε στους δίσκους θυμάμαι. Θυμάμαι ας πούμε, στην «Καταχνιά», στον πρώτο δίσκο που είχα κάνει το '64, μου είπε ο Χρήστος ο Νικολόπουλος

ότι έπαιζε εκείνος. Δε θυμάμαι. Έπαιζε μαζί με τον Ζαφειρίου ήτανε, με έναν Γιάννη Αγγέλου, που κι αυτός ήταν από την Αμερική, κι αυτός επίσης πολύ καλός μπουζουξής ήτανε. Δε θυμάμαι άλλα. Δεν τα συγκρατούσαμε, έχουνε περάσει και τόσα χρόνια.

B.M: Στη λαϊκή ορχήστρα που είπατε, για το μπουζούκι γράφατε παρτιτούρα ή μαθαίνανε χωρίς παρτιτούρα τις μελωδίες;

Χ.Λ: Τη μελωδική γραμμή έγραφα και τα ακόρντα από κάτω για να υπάρχει ένας αρχηγός, για όσους ξέρανε. Ας πούμε, ο Μίμης ο Ξαπλαντέρης δεν ήξερε, αλλά άκουγε τον Χάρη τον Λεμονόπουλο. Ε, θα έπαιζα και στο πιάνο, λίγο το χαρτί λίγο το πιάνο, έτσι γίνεται. Μέχρι σήμερα δηλαδή, κάπως έτσι γίνεται γιατί οι λαϊκοί οργανοπαίχτες, σπανίως διαβάζουνε. Αν και τα σημερινά παιδιά, επειδή πάνε σε μουσικά σχολεία, μαθαίνουνε και πέντε νότες. Αλλά δεν τις χρησιμοποιούνε. Κι ευτυχώς δηλαδή γιατί τους ελευθερώνει το «απ' έξω». Τους ελευθερώνει να παίζουνε σαν άνθρωποι που είναι συνδημιουργοί – ας το πούμε έτσι – παίζουνε ελεύθερα. Δεν παίζουνε ξερές νότες. Παίζουνε από την ψυχή τους.

B.M: Ο Χάρης πάντως διάβαζε παρτιτούρα, έπαιζε με παρτιτούρα.

Χ.Λ: Ναι διάβαζε.

B.M: Με βιολί συναντηθήκατε ποτέ; Έπαιξε ποτέ βιολί;

Χ.Λ: Όχι, όχι. Γιατί δεν μου χρειάστηκε · τουλάχιστον εμένα.

B.M: Μπουζούκι μόνο.

Χ.Λ: Ναι ναι. Τετράχορδο έπαιζε κι αυτός.

B.M: Τετράχορδο, ναι. Γνώριζε κιθάρα. Κάτι άλλο: η κόρη του, μού είπε για μια μικρή περιοδεία που κάνατε στην Κρήτη. Ήταν κι αυτή μαζί. Θυμάστε κάτι με αυτό;

Χ.Λ: Ναι, στο Ηράκλειο;

B.M: Ναι στο Ηράκλειο. Κάνατε 3-4 συναυλίες στην Κρήτη. Ήτανε και η κόρη του μαζί. Ήταν μικρή τότε. 10-13 χρονών.

Χ.Λ: Ναι. Θυμάμαι στο Ηράκλειο, το '65. Έχει δίκιο. Δεν θυμάμαι την ορχήστρα. Νομίζω υπάρχει μια φωτογραφία στο αεροδρόμιο. Μόλις έχουμε κατέβει από αεροπλάνο. Πράγματι, ήταν ο Χάρης εκεί και ο Μίμης. Ναι, το θυμάμαι αυτό, μόνο του Ηρακλείου, γιατί ήταν και η πρώτη φορά που θα ερχόντουσαν και οι γονείς μου, που ζούσαν εκεί. Και πρώτη φορά θα άκουγαν μουσική μου. Γι' αυτό το θυμάμαι. Αλλά υπάρχει και κάποια φωτογραφία. Αν θυμάμαι καλά · με ένα αεροπλάνο Ντακότα (Dakota) ήτανε, της ΙΤΑΕ ήτανε τότε, πριν την Ολυμπιακή αεροπορία.

Δεν ξέρω αν θυμάται εκείνη (η Ρούλα Λεμονόπουλου) τίποτα · πιο πολύ θα θυμάται εκείνη. Θα έγραψε και στη μνήμη της σαν νέο παιδί που ήτανε. Εγώ είχα αλλού το μυαλό μου τότε.

Β.Μ: Μάλιστα, εντάξει. Περισσότερο για τη συνεργασία ήθελα να ρωτήσω και αν έχετε να σχολιάσετε κάτι για τον τρόπο παιξίματος, αν είχε κάποια ιδιαιτερότητα σε σχέση με άλλους. Για παράδειγμα, έχει σχολιαστεί ότι εισήγαγε την έννοια του forte – piano στο μπουζούκι που δεν συνηθιζόταν πολύ. Ισχύει κάτι τέτοιο; Δηλαδή, επειδή είχε και την επιρροή από το βιολί, έπαιζε αρκετά πιο δυνατά την εισαγωγή, ενώ όταν συνόδευε τη φωνή έπαιζε αρκετά πιο απαλά.

Χ.Λ: Ναι, κοίταξε. Είναι λεπτομέρειες, τότε αυτό που με ενδιέφερε εμένα ήταν να παιχτούν οι νότες. Τουλάχιστον τότε δεν πρόσεχα ούτε το forte ούτε το piano. Αυτονόητα πράγματα ήτανε: στην εισαγωγή είσαι ελεύθερος, παίζεις σε μια ορχήστρα. Στο τραγούδι, λογικό είναι να χαμηλώσεις λίγο για να ακουστεί η φωνή. Ή με τα μικρόφωνα - λογικό ήταν - εξαρτιόμασταν από τον κουμπάκια, αυτόν που χειριζότανε την κονσόλα. Έτσι είναι! Να 'ναι καλά η κόρη του κι αν μπορείς με πάρει μια μέρα, αν θυμάται τίποτα να μου το πει.

Β.Μ: Πολύ ευχαρίστως, θα σας φέρω σε επαφή. Κι αν θυμηθείτε κάτι άλλο, μπορούμε να το ξανασυζητήσουμε.

Χ.Λ: Να 'σαι καλά.

A2. Συνέντευξη με τον Παναγιώτη Λυμπανοβνό

B.M: Καλησπέρα Παναγιώτη. Βρισκόμαστε για μία συνέντευξη για τη διπλωματική στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο με θέμα τον Χάρη Λεμονόπουλου. Θα ήθελα να συζητήσουμε κάποια πράγματα για το Χάρη Λεμονόπουλου, μιας που έχεις κάνει ένα βιβλίο με παρτιτούρες, με δικά του έργα, καθώς έχεις γράψει βέβαια κι ένα βιβλίο ακόμη με σόλο μπουζούκι, το «50+1 Σόλο για μπουζούκι».

Λοιπόν, να ξεκινήσουμε και να πούμε καταρχήν, ο Θεοχάρης Λεμονόπουλος έχει ένα ιδιαίτερο στυλ στον τρόπο που παίζει; Κι αν ναι, πώς θα το ξεχωρίζαμε;

Π.Λ: Είναι εμφανές, σε σχέση με άλλους σολίστες του μπουζουκιού, η κλασική του παιδεία. Ο τρόπος που ανέπτυξε τις μελωδίες και μπορούσε μία απλή μελωδία να την περάσει από πολλές κλίμακες, με πολλά στολίδια, που είχαν χαρακτήρα όχι τόσο λαϊκότροπο. Δηλαδή, ακούς τα σόλο του Λεμονόπουλου και δε σου θυμίζει κάτι από τους παίχτες της εποχής του ή τους προγενέστερους. Ήταν κάτι διαφορετικό, έκανε ας πούμε μία επανάσταση. Κι αυτό νομίζω, κατά την άποψή μου, όσο έχω ασχοληθεί – κι έχω ασχοληθεί αρκετά – ήταν απόρροια της κλασικής μουσικής παιδείας που είχε. Γιατί ήτανε βιολιστής στην ορχήστρα στη Θεσσαλονίκη, στην Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης. Και μετά για κάποιο λόγο πήγε στο μπουζούκι. Αυτό δεν το ξέρω, δεν το ‘μαθα ποτέ, δεν ξέρω για ποιο λόγο μεταπήδησε. Ήταν κάτι που του άρεσε και άργησε να εμφανιστεί; Γιατί δεν ξεκίνησε την καριέρα του ως μπουζουξής από μικρό παιδί · μεταγενέστερα.

B.M: Μέχρι τώρα τα περισσότερα δείχνουν ότι η αλλαγή αυτή έγινε για οικονομικούς λόγους.

Π.Λ: Σεβαστό κι αυτό. Δεν ήθελα να το αποδεχτώ μάλλον (γέλια). Αν και εντάξει, όλα συμβαίνουν.

B.M: Παναγιώτη, θα μπορούσαμε να εστιάσουμε σε πιο συγκεκριμένα πράγματα; Δηλαδή για παράδειγμα, εισήγαγε - αυτά είναι πληροφορίες που έχω βρει και με σχόλια σε διάφορες πηγές - θα μπορούσαμε να πούμε για παράδειγμα ότι εισήγαγε πεντάηχο, εφτάηχο ή ότι είχε έναν ιδιαίτερο χειρισμό στην πένα ή δηλαδή κάτι πιο συγκεκριμένο που τον κάνει να είναι διαφορετικός;

Π.Λ: Αυτό που τον κάνει πολύ διαφορετικό είναι η τεχνική του καταρχάς. Ο Λεμονόπουλος είναι γνώστης του μπουζουκιού εννοείται και έπαιζε όχι σε ανοιχτό παίξιμο, έπαιζε κλειστά, έπαιζε κάθετα. Πολλές μελωδίες του θα μπορούσαν να παιχτούνε με πιο ανοιχτό τρόπο. Αυτό βέβαια έχει σχέση με τη δακτυλοθεσία, να απλωθούν οι νότες στο μεγαλύτερο μέρος της ταστιέρας. Αλλά αυτός προτιμούσε να παίζει πιο κλειστά. Και γι’ αυτό είχε αυτό τον ιδιαίτερο ήχο. Και για αυτό, επειδή ήξερε ότι στις υψηλές νότες, της φα και της ντο, των δύο πιο δυσκολότροπων χορδών, αναγκάστηκε να βγάλει τη χορδή την ψηλή και να αφήσει τις άλλες. Ήτανε δηλαδή εξάχορδο το μπουζούκι του Λεμονόπουλου, είχε δύο διπλές και δύο

μονές χορδές. Κι επειδή το ήξερε ότι στις ψηλές, στα ψηλά μέρη της τέταρτης και τρίτης χορδής, δεν μπορεί να ακουστεί τόσο καθαρά γιατί είναι η φύση του οργάνου τέτοια, τις έβγαλε. Έτσι νομίζω εγώ. Για να μπορέσουν να είναι πιο ξεκάθαρες οι νότες που έπαιζε, γιατί έπαιζε και πάρα πολλές νότες. Από κει και πέρα, όλα αυτά έχουν να κάνουν με το ότι ήταν γνώστης των τρόπων και των κλιμάκων. Μεγάλη υπόθεση. Δηλαδή, στα σόλο του υπάρχει σόλο που αλλάζει μέσα σε εφτά κλίμακες. Κι αυτό με μεγάλη ευφυΐα. Δεν ήταν κομμένο, δηλαδή, έπαιζε ένα θέμα και μετά ξαφνικά κοβόταν και συνέχιζε ένα άλλο. Τα έδενε με πολύ ωραίο (τρόπο). Αυτό ήταν θέμα της μετατροπίας και της αρμονίας που ήξερε προφανώς.

B.M: Μάλιστα. Τώρα μου εξηγείς περισσότερο για τη σύνθεση, για τον τρόπο που έγραφε.

Π.Λ: Ναι, ναι.

B.M: Αν πούμε για τον τρόπο που έπαιζε αλλωνών έργα;

Π.Λ: Ναι, τώρα πάμε στο άλλο κομμάτι. Έχει παίξει κομμάτια αλλωνών, και του Χιώτη έχει παίξει, και κλασική μουσική. Ήταν η άνεση που είχε και η φαντασία που είχε να αναπτύσσει μια μελωδία, να την κάνει με παραλλαγές, πολλές παραλλαγές. Δηλαδή από του Ουγγαρέζικους χορούς του Μπραμς, που παίζει, κι ενώ ακούς τη μελωδία βλέπεις και τον αυτοσχεδιασμό μέσα, μέχρι και πιο λιτά κομμάτια που έχει κάνει με τον Νικολαΐδη σε ένα δίσκο, στο οποίο παίζει λαϊκά κομμάτια και ξαφνικά τα πολύ βαριά λαϊκά κομμάτια γίνονται δεξιοτεχνικά και ξαφνικά δεν ακούς τον τραγουδιστή · κερδίζει το μπουζούκι. Δηλαδή επισκιάζει το μπουζούκι, το παίξιμο του μπουζουκιού, το τραγούδι, τον στίχο. Τώρα βέβαια ήταν μεγάλο επίτευγμα για να μπορέσει να το κάνει. Και με κομμάτια αλλωνών που έχουν ακουστεί διαφορετικά. Αλλά, η δεξιοτεχνία ήταν κυρίαρχο χαρακτηριστικό. Και επίσης, στο μιούζικαλ που είχαν κάνει με τη Μερκούρη, κι εκεί πάνω, ενώ παίζει μελωδία, το θέμα η ορχήστρα, αυτός βλέπεις ότι είναι τόσο ελεύθερος και αυτοσχεδιάζει που νομίζω ότι κάθε μέρα έπαιζε κάτι διαφορετικό στις λάιβ παραστάσεις. Έτσι νομίζω.

B.M: Τώρα μου δίνεις πάσα και για την επόμενη ερώτηση.

Π.Λ: Θεωρούσε πολύ φυσικό την άλλη μέρα να παίξει κάτι διαφορετικό. Όχι άσχετο, αλλά λίγο καλύτερο, λίγο πιο εξελιγμένο, λίγο πιο μπροστά.

B.M: Λες στο βιβλίο ότι απομαγνητοφώνησες ουσιαστικά και έγραψες τις παρτιτούρες από έργα του Λεμονόπουλου. Καταρχήν, ήταν από πρώτες ηχογραφήσεις ή επανεκτελέσεις;

Π.Λ: Αυτό που έγραψα στο βιβλίο... Καταρχάς να πούμε ότι είμαι ο τυχερός γιατί είχα πρόσβαση στα χειρόγραφα από την κόρη του κ. Ρούλα Λεμονόπουλου και την ευχαρίστησα και προλογίζει το βιβλίο, αλλά διαπίστωσα, αυτό που μάλλον φανταζόμουν κι όλες - ήταν λογικό να συμβαίνει - ότι έγραφε κάποιος, σκάρωνε μια μελωδία, την έγραφε προφανώς

για να μην την ξεχάσει, για να την έχει και την ώρα της ηχογράφησης ή του παιχνιδιού, όλο αυτό γινότανε ... δεν μπορώ να σου πω πόσες φορές παραπάνω. Μια απλή μελωδία γινότανε με μορφή διαφορετική. Ενώ αν έβλεπες την παρτιτούρα, που προφανώς μπορεί να έχεις δει και κάποιες παρτιτούρες, η γραφή ήταν μια απλή μελωδία, μια απλή γραφή, σε σχέση με αυτό που τελικά ηχογραφήθηκε.

B.M: Αυτό γινόταν μόνο στο σολιστικό μπουζούκι ή και τα υπόλοιπα όργανα είχαν διαφορά από τον πρωτότυπο οδηγό όπως τον είχε; Δηλαδή, αλλάζανε και οι αρμονίες όταν ηχογραφούσε;

Π.Λ: Νομίζω ότι η υπόλοιπη ορχήστρα ήτανε μία απλή συνοδεία, που εξυπηρετούσε μόνο το μπουζούκι. Τίποτα άλλο. Δηλαδή, και στις ηχογραφήσεις των δίσκων (αυτό φαίνεται). Προτίμησα τους δίσκους παρά το χειρόγραφο, γιατί πέρα από το ότι ήταν πιο ενδιαφέρον, ο κόσμος αυτό ήξερε αυτό περίμενε να μελετήσει.

B.M: Να διευκρινίσουμε εδώ ότι η κουβέντα μας γίνεται για τα 20 σόλο που έχεις γράψει. Είκοσι δεν είναι;

Π.Λ: 21 στην ουσία.

B.M: Απλά να διευκρινιστεί ότι δεν μιλάμε για παράδειγμα για το κοντσέρτο του μπουζουκιού, όπου και οι δυο ξέρουμε καλά ότι δεν έχουμε την παρτιτούρα αυτή για να μπορούμε να την κάνουμε ανάλυση.

Π.Λ: Ναι ναι.

B.Λ: Απλά το διευκρινίζω, για να μην μπερδευτούμε με το ότι εννοήστρωνε με αυτό τον τρόπο μονίμως. Μιλάμε για τα 20 σόλο.

Π.Λ: Μιλάμε για τους δίσκους με τα σόλο του Λεμονόπουλου. Ούτε για τα τραγούδια ούτε για τις διασκευές.

B.M: Ωραία, ωραία. Αυτό μόνο ήθελα να το διευκρινίσουμε. Οι οι κλίμακες που επιλέγει, γιατί αυτό το διαπίστωσα κι εγώ σε κάποια από τα τραγούδια που έχω κάνει ανάλυση, έχουν κάποια διαφορά με τα σόλο των υπόλοιπων μπουζουξήδων;

Π.Λ: Κοίταξε, ξαφνικά ο Λεμονόπουλος παίζει ουσάκ.

B.M: Αυτό βασικά που ρωτάω είναι το εξής. Συνήθως, οι μπουζουξήδες γράφανε σε κλίμακες που βόλευε, με ανοιχτές χορδές. Λα μινόρε, Ρε μινόρε.

Π.Λ: Επειδή ο Λεμονόπουλος έπαιζε κλειστά δεν ήταν πρόβλημα για αυτόν.

B.M: Όχι, εννοώ τώρα συγκριτικά και με άλλους μπουζουξήδες, φαινόταν; Είχε διαφορά; Ή ήταν κάτι που συνηθιζόταν στην εποχή γενικότερα; Να παίζει δηλαδή σε πιο δύσκολες κλίμακες;

Π.Λ: Ε όχι, νομίζω δεν είχε περιορισμό. Πέρα από το ότι αν ήθελε να παίξει ένα σόλο και να χρησιμοποιήσει ανοιχτή χορδή, ίσως το άλλαζε. Νομίζω ότι έγραφε και η κλίμακα προέκυπτε πάνω σε αυτό που ήθελε να κάνει. Η τονικότητα μάλλον, όχι η κλίμακα. Γιατί είχε παίξει κι από λα, κι από σι, κι από σολ#, κι από σολ, κι από λα ουσάκ. Αλλά βέβαια υπάρχουν και κάποια κομμάτια που δεν παίζονται από άλλες τονικότητες, γιατί πρέπει το ηχητικό αποτέλεσμα να είναι κοντά σε αυτό που γράφτηκε. Συνήθως με τα σόλο αυτό συμβαίνει. Πρέπει να παίζονται ακριβώς εκεί που έχουν γραφτεί. Όσο δύσκολη κι αν είναι η κλίμακα, όσο κι αν περίεργη είναι η θέση τους.

Ο Λεμονόπουλος είχε μία τεχνική. Αυτή τη τεχνική, εγώ προσπάθησα να την καταγράψω και σαν εκπαιδευτικός που είμαι, στους μαθητές μου, να τους μάθω να παίζουν σωστά καταρχάς τις νότες του Λεμονόπουλου και δεύτερον να μάθουν και την τεχνική του. Διότι, μου έχει τύχει πάρα πολλές φορές και σε διάφορους (άλλους), να ακούς ένα σόλο του Λεμονόπουλου και να νευριάζω. Γιατί όταν πας να παίξεις Παγκανίνι, γιατί μέσα στο βιβλίο μου γράφω ότι για 'μένα είναι ο Παγκανίνι του μπουζουκιού ο Λεμονόπουλος και τόσα χρόνια, μέσα στα ωδεία, με τους κλασικούς συναδέλφους που παίζανε, ξέρω πολύ καλά ότι άμα δεν μπορείς να παίξεις Παγκανίνι, τις νότες του Παγκανίνι, δεν παίξεις Παγκανίνι. Άρα δηλαδή, προσπάθησα να την κάνω τόσο σημαντική την ενασχόληση με το Λεμονόπουλο και τη διδασκαλία του μπουζουκιού, οπότε λέω πρέπει να παιχτούνε ακριβώς όπως γράφτηκαν ή ηχογραφήθηκαν. Και όσον αφορά τις νότες αλλά και τον τρόπο που έπαιζε, την τεχνική του.

Δηλαδή, αν συγκρίνει κάποιος τα δύο βιβλία, βλέπει ότι η διαφορά στη δακτυλοθεσία, να πω μάλλον ότι η δακτυλοθεσία είναι πάνω στις νότες, στην παρτιτούρα: σημειώνουμε ποιο δάχτυλο έχει παίξει και σε ποια χορδή έχει παίξει την κάθε νότα, ώστε να έχουμε το επιθυμητικό ηχητικό αποτέλεσμα. Έτσι, παίζοντας σωστή δακτυλοθεσία μαθαίνεις την τεχνική του Λεμονόπουλου. Έτσι, μπορεί το παιδί να ξέρει ότι με αυτό τον τρόπο παίζει Λεμονόπουλο, με αυτό τον τρόπο παίζει Τσιτσάνη, με αυτό τον τρόπο παίζει οποιονδήποτε άλλο συνθέτη. Ζαμπέτα για παράδειγμα. Αυτό είναι σημαντικό, όσον αφορά τα βιβλία.

Και αυτό, πίστεψέ με, ήμουνα πιτσιρικάς και μελετούσα συνέχεια Λεμονόπουλο. Όταν ξεκίνησα να εντρυφήσω πάνω (σ' αυτόν) και να καταγράψω, άλλαξαν όλα μέσα, ότι ήξερα. Και χρόνια μουσικός, και με παρτιτούρες · αλλά όταν έφτασα στο σημείο, στο δια ταύτα, λέω «ωπ, τόσο καιρό τι έκανα;». Και ακόμη πιο πολύ θεώρησα ότι είναι επιτακτική, όχι ανάγκη δικιά μου, αλλά χρέος μου, εφόσον μπορώ και το κάνω, να το κάνω με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Και νομίζω ότι το πέτυχα.

Β.Μ: Ένα άλλο που θέλω να σχολιάσουμε είναι το *riano - forte* στο μπουζούκι. Υπήρξε ένα σχόλιο, από ένα συνάδελφο, ότι είναι ο πρώτος που εισήγαγε το *riano - forte* στο μπουζούκι και ότι αυτό προέρχεται και πάλι από τις σπουδές του βιολιού. Θα κάνω κι εγώ ένα σχόλιο, ότι πριν τον Λεμονόπουλο δεν υπήρχαν τα ηχητικά. Έτσι, οι περισσότεροι παίχτες μάλλον αναγκαζόταν να παίζουν δυνατά μονίμως για να ακούγονται στους

χώρους που παίζανε. Υποθέσεις είναι όλα αυτά. Ένα σχόλιο αν έχεις παρατηρήσει κάτι επί αυτού;

Π.Λ: Κοίταξε, και στις ηχογραφήσεις του Λεμονόπουλου βλέπεις ότι είναι γραμμένες με ηλεκτρικό ήχο. Αυτό του έδινε μια δυνατότητα στις δυναμικές, να παίξει όσο πιο μαλακά και όσο πιο δυνατά μπορεί, αλλά δεν μπορείς να πεις ότι είναι και τόσο κραυγαλέο, με την έννοια ότι σου θυμίζει εντελώς κλασική μουσική, όπως παίζουν τα βιολιά. Δεν είναι τόσο κραυγαλέο. Βέβαια, κι όταν παίζεις ένα σόλο κι είναι στα κόκκινα – όταν λέμε στα κόκκινα, εννοούμε υψηλό βαθμό δεξιοτεχνίας – βλέπεις ότι είναι πολύ επιθετικό το παίξιμο. Χρησιμοποιεί και pizzicato και ενδεχομένως κάποιους χρωματισμούς, αλλά δεν είναι τόσο κραυγαλέο, με την έννοια ότι χρειάζεται.

Κάποτε, έκανα ένα ρεσιτάλ μπουζουκιού και μοιραία έπρεπε να γράψω και εντολές του πιάνου. Δεν θα μπορούσε να είναι απλή συνοδεία πιάνου. Ήταν ερώτηση - απάντηση με το πιάνο. Κι εκεί αναγκάστηκα να κάνω piano – forte. Γιατί; Γιατί δεν ήταν ρόλος για έναν, ήταν ρόλος για δύο όργανα. Επομένως έπρεπε να γίνει συνομιλία. Κι όταν δεν υπήρχε συνομιλία με τα άλλα όργανα.. σπάνια στα κομμάτια, πέρα από ένα δύο απαντήσεις. Όχι απαντήσεις μάλλον · να παίζουν τη μελωδία από κάτω, για να μπορεί να ακούγεται η μελωδία και να σολάρει πάνω στη μελωδία, με το πιάνο για παράδειγμα ο πιανίστας. Δεν υπήρχαν πολλά, οπότε δεν υπήρχε ανάγκη να υπάρχει το piano – forte.

Β.Μ: Ωραία, ένα τελευταίο για τις ταχύτητες. Γιατί έχουν ειπωθεί πολλά εδώ. Έχουν ρωτήσει το Χατζιδάκι, δεν ξέρω αν το γνωρίζεις, ποιον προτιμάει από τους δύο; Το Λεμονόπουλο ή το Χιώτη. Απέφυγε την απάντηση λέγοντας πως ο Λεμονόπουλος που τότε συνεργαζόταν – δηλαδή αυτή η απάντηση δόθηκε όταν συνεργαζόταν ο Χατζιδάκις με τον Λεμονόπουλο – είπε ότι ο Λεμονόπουλος μπορεί να παίξει από Μότσαρτ μέχρι τα πάντα. Αλλά βέβαια απέφυγε την απάντηση που αφορούσε την ταχύτητα. Εγώ στην έρευνα της διπλωματικής, αυτό που βλέπω είναι ότι ξεχωρίζουν τρεις: ο Μπέμπης, ο Χιώτης και ο Λεμονόπουλος. Και δεν υπάρχει κάποιο στοιχείο από κανέναν που να βάζεις κάποιον πιο πάνω από τον άλλον σε ταχύτητα. Έχουμε εδώ κάποιο σχόλιο;

Π.Λ: Καταρχάς να εξηγήσουμε ότι ο Χιώτης ήταν ένας μουσικός – θα πάμε λίγο ανάποδα – ο οποίος έγραψε πολλά κομμάτια.

Β.Μ: Τραγούδια εννοείς.

Π.Λ: Ναι ναι τραγούδια εννοώ. Το ζητούμενο δεν είναι η ταχύτητα. Όταν γράφεις σολιστικά, το ζητούμενο είναι και η ταχύτητα, εφόσον έχεις επιλέξει ένα θέμα ταχύτητας. Άρα, έτσι απ' έξω δεν μπορούμε να τους συγκρίνουμε ως συνθέτες. Τώρα, άμα ζούσαμε στην εποχή που ήταν και οι δυο και παίζαν μαζί, ή αν πηγαίναμε τη μια βραδιά στο μαγαζί που έπαιζε ο Λεμονόπουλος και την άλλη (στο Χιώτη), θα είχαμε μια άποψη. Αλλά τώρα, αυτό το θεωρητικό επίπεδο, ποιος ήταν πιο γρήγορος και οι συνθήκες που ήτανε. Βέβαια, για παράδειγμα, ο Λεμονόπουλος κάνει έναν αυτοσχεδιασμό στις «τσιγγάνικες επιλογές», ο

οποίος σε πληροφορώ ότι μελέτησα πάρα πολύ για να τον πετύχω. Πάρα πολύ. Τόσο πολύ δεν μελέτησα ποτέ το Χιώτη για παράδειγμα. Στο λέω τώρα από την πλευρά της εκτέλεσης.

B.M: Καταλαβαίνω. Πάλι συγκεκριμένη απάντηση δεν παίρνουμε.

Π.Λ: Μα δεν είναι μαύρο ή άσπρο.

B.M: Δεν είναι σωστή βέβαια και η ερώτηση, το γνωρίζω.

Π.Λ: Να σου πω. Ο Μπέμπης επίσης ήταν καλός αλλά δεν ήταν του μεγέθους του Λεμονόπουλου στην ταχύτητα. Ούτε του Χιώτη βέβαια. Ήταν ένας καλός σολίστας, που έκανε δέκα πράγματα, που μας άφησε δέκα πράγματα. Γιατί υπήρχαν και πολλοί που ίσως να ήταν και καλύτεροι αλλά δεν μας άφησαν πράγματα. Καταναλώθηκαν μόνο στο πατάρι. Αυτό είναι πολύ σημαντικό. Γιατί υπήρχανε σολίστες, κι άλλοι ονομαστοί και παίκτες, οι οποίοι δεν είχαν πρόσβαση ή δεν είχαν την ευφυΐα ή δεν είχαν την παιδεία να πάνε να κάνουν κάτι δημιουργικό. Και τους έφαγε το πατάρι που λένε. Που συμβαίνει και πολύ συχνά εδώ έτσι; Και στην εποχή μας. Γιατί και τώρα υπάρχουν πολλοί που μπορούν αλλά τους καταπίνει το πατάρι και δεν τους αφήνει ελεύθερους να πάνε, να αφήσουν κάτι για τους επόμενους. Βέβαια, δε έχουν όλοι την άποψη όπως έχω, εγώ ότι δηλαδή ξέρω να κάνω αυτά τα πράγματα στο μπουζούκι, τι θα αφήσω παρακάτω για να εξελιχθεί το όργανο. Ορισμένοι είναι πιο ατομιστές. Και δεν είναι εκπαιδευτικοί έτσι; Γιατί άλλο να είσαι εκπαιδευτικός – μουσικός κι άλλο να είσαι σολίστας.

B.M: Παναγιώτη, για να κλείσουμε, σε όλη αυτή τη διαδικασία που έκανες, κάνε μας έναν επίλογο με τα πράγματα που σου κάνανε εντύπωση, δηλαδή από αυτά που άκουγες μέχρι να φτάσεις να τα καταγράψεις, πάντα σε σχέση με το Χάρη Λεμονόπουλο.

Π.Λ: Όπως είπα και πριν, όταν ξεκίνησα να κάνω την καταγραφή του Λεμονόπουλου ήταν μια σκέψη που υπήρχε πάντα. Έπρεπε να 'ρθει το πλήρωμα του χρόνου, ήταν κι η περίοδος της καραντίνας που μου έδωσε την ευκαιρία να είμαι πολλές ώρες στο γραφείο να ασχοληθώ περισσότερο. Όταν ξεκίνησα να ξαναμαθαίνω Λεμονόπουλο, γιατί ξαναμάθαινα Λεμονόπουλο, διαπίστωνα ότι τελικά ήμουν πολύ επιφανειακός όταν έπαιζα Λεμονόπουλο. Σε ένα κομμάτι που για παράδειγμα είχε ένα θέμα και μετά έκανε ξανά da capo τη δεύτερη φορά ήταν διαφορετικό. Έπρεπε κι αυτό να το καταγράψω, έστω κι αν άλλαζαν μία νότα, δύο νότες, έστω κι αν σε κάποια κομμάτια του 'φυγε μια νότα, το έχω σε παρένθεση ότι αυτή η νότα είναι λάθος αλλά είναι αυτή η νότα που καταγράφηκε. Δηλαδή σε αυτό το βαθμό.

Η φόρμα τώρα: έχει κάποια κομμάτια με σταθερό ρυθμό, έχει άλλα που αλλάζει από χασάπικο σε χασαποσέρβικο, 7/8, 6/8. Τ' αλλάζει, έχει θέματα, τα δημιουργεί, είναι ένα έργο. Δεν είναι μόνο ένα σόλο, είναι ένα έργο. Κι αυτό είναι πάρα πολύ καλό γιατί έχει ένα άλλο εύρος. Κι αυτό που είναι πολύ εντυπωσιακό είναι ο αυτοσχεδιασμός ή/και η ανάπτυξη πάνω σε ένα θέμα. Δηλαδή, αυτό το περίφημο «Καμηλιέρικο ουσάκ» είναι πέντε σελίδες παρτιτούρα. Κι εμείς όταν παίζαμε πριν, παίζαμε μιάμιση σελίδα και κάναμε da capo. Είναι

όλο διατονικό. Αυτό είναι μεγάλη υπόθεση. Κι εκεί χρησιμοποιεί έναν δρόμο ουσάκ, ο οποίος δεν σου θυμίζει ουσάκ με τίποτα. Σε βάζει σε έναν άλλο ρυθμό και λες τώρα ξαφνικά... εκεί φαίνεται το μεγαλείο του. Έναν πολύ λαϊκό δρόμο, βαρύ, τον κάνει τόσο ανάλαφρο και δεξιοτεχνικό που λες «ωραία, εδώ δεν έγινε τυχαία». Υπήρχε έμπνευση, υπήρχε γνώση, υπήρχε μεγάλη ευκολία στη δεξιοτεχνία.

Όσον αφορά βέβαια τις ενορχηστρώσεις, δεν ήταν ενορχηστρώσεις. Ήταν μια συνοδεία δηλαδή και νομίζω ότι γράφτηκε μία κι έξω. Γιατί στις ηχογραφήσεις υπάρχουν πολλές αστάθειες ρυθμικές. Βέβαια για άλλους λόγους δεν ξαναγραφότανε. Άρα, η συνοδεία δεν ήταν κάτι που με εντυπωσίασε, που είπα «απ τι κάνει εδώ». Ήταν μια απλή συνοδεία. Δεν υπάρχει θέμα.

Νότες πολλές. Χειρισμούς απίστευτους. Καθαρότητα απίστευτη. Κι άμα συγκρίνουμε εκείνη την εποχή ήταν ασύλληπτο. Τώρα υπάρχουνε μπουζουξήδες που παίζουνε διαστημικά. Όταν λέμε διαστημικά, διαστημικά. Που αν υπήρχε παράδειγμα ένας άνθρωπος όπως ο Λεμονόπουλος, θα 'λεγε «τι έπαιζα εγώ; Δεν έπαιζα τίποτα. Αυτοί παίζουνε». Αλλά ο Λεμονόπουλος δεν είχε κάποιον να μελετήσει. Εμείς είχαμε έναν Λεμονόπουλο, αυτός ποιον να μελετήσει; Είχε να ασχοληθεί με τον Τσιτσάνη, τον Βαμβακάρη, οπότε μοιραία η εξέλιξη θα ήταν αυτή. Δεν θα μπορούσε να κάνει κάτι διαφορετικό.

Εγώ τον θεωρώ και το ξαναλέω ότι είναι ο Παγκανίνι του μπουζουκιού και για αυτό προσπάθησα και τα κατέγραψα με μεγάλη ακρίβεια τολμώ να πω, πολύ ακρίβεια και πολύ δουλειά. Και νομίζω ότι έτσι θα μπορέσει να πάει και το όργανο πιο ψηλά. Και με αφορμή και την αναγνώριση του τίτλου σπουδών του μπουζουκιού από το Υπουργείο, νομίζω ήρθε και κούμπωσε όλη η προσπάθεια με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Δεν περίμενα να το ζήσω αυτό, ότι κάποια στιγμή θα αναγνωρισθεί το μπουζούκι στα ωδεία.

B.M: Παναγιώτη, σε ευχαριστώ πολύ για την κουβέντα.

Π.Λ: Να 'σαι καλά φίλε μου Βαγγέλη και στο ξαναλέω είναι σημαντικό για 'μένα, ένας φίλος μου και μάλιστα μη μπουζουξής να ασχολείται με το έργο του Λεμονόπουλου.

B.M: Να 'σαι καλά, ευχαριστώ πολύ.

Β. «Το ημερολόγιο της ζωής» - Δώδεκα τραγούδια σε στίχους του Πυθαγόρα

1. ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ Σ' ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

Βρήκα λιμάνι στη ζωή
Βρήκα τον άνθρωπό μου
Βρήκα στον κόσμο μια ψυχή
Να νιώθει τον καημό μου.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Αγάπη μου σ' ευχαριστώ
Που μ' αγαπάς μου φτάνει
Μες την καρδιά σου θα δεθώ
Σαν πλοίο σε λιμάνι
Μαύρη φουρτούνα η ζωή
Πόσους έχει βουλιάξει
Κι αλίμονο σ' όποιον δεν βρει
Λιμάνι για ν' αράξει

2. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΜΑΝΑ ΜΟΥ

Στην Άνω Τούμπα θ' ανεβώ
Να δω την παραλία
Και για να σβήσω τον καημό
Με Μακεδόνες θα τα πιω
Που νιώθουν τη φιλία.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Θεσσαλονίκη μάνα μου
με τη χρυσή καρδιά σου
να χაίρεσαι τις νύχτες σου
και τα καλά παιδιά σου.

Αν τύχει και ξενιτευτώ
Όρκο βαρύ σου κάνω
Σ' αυτό τον τόπο που αγαπώ
Θεσσαλονίκη μου θα 'ρθω
Κοντά σου να πεθάνω.

3. ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ

Θολή και κρύα η αυγή
Ήλιος για μας πια δεν θα βγει
Τέρμα δεν έχει ο δρόμος μας
Κι αναπαμό ο πόνος μας.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Το φεγγάρι το δικό μας, το σκεπάζουν συννεφιές
Κρύος ουρανός επάνω, κάτω κρύες οι καρδιές.

Καημός μεγάλος και βαρύς
Ο σύντροφός μας της ζωής
Φεύγει η χαρά απ' τη στράτα μας
Κι απ' τα μικρά τα νιάτα μας.

4. ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΟΥ ΟΡΦΑΝΟΥ

Τον ορφανό τον άνθρωπο
Ποιος τον καταλαβαίνει
Χωρίς της μάνας τη στοργή
Περνάει μια ζωή πικρή
Ζωή βασανισμένη
Τον ορφανό τον άνθρωπο
Ποιος τον καταλαβαίνει
ΡΕΦΡΑΙΝ

Τα δάκρυα του ορφανού
Όπου κι αν στάζουν καίνε
Γι' αυτό ραγίζουν τα βουνά
Τα ορφανά σαν κλαίνε.

Τον ορφανό τον άνθρωπο
Κλαμένο σαν τον δείτε
Τι πίκρα έχει στην καρδιά
Και τι καημός τον τυραννά
Εμένα να ρωτήσετε
Τον ορφανό τον άνθρωπο
Να τον ελυπηθείτε.

5. ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΣ

Πού θα πας, ποια πόρτα θα χτυπήσεις
Ποια καρδιά θα βρεις να αγαπήσεις.
Αν τύχει αγάπη μου και δυστυχήσεις
Να ξαναρθείς, να ξαναρθείς.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Σου εύχομαι όπου πατάς
Ν' ανθίζουνε λουλούδια
Κι ας μείνω εγώ στη μοναξιά
Με τα πικρά τραγούδια.

Πού θα πας, ποιο δρόμο θα τραβήξεις
Ποια γωνιά θα βρεις να ζεσταθείς
Σ' άτυχο έρωτα αν καταλήξεις
Να ξαναρθείς, να ξαναρθείς.

6. ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Το καράβι της ζωής μας, δεν το κουμαντάραμε
Πέσαμε πάνω σε ξέρες, το φουντάραμε.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Με κανέναν δεν τα βάζουμε
Όπως στρώσαμε πλαγιάζουμε.

Τα λιμάνια ήταν κοντά μας, τα περιφρονήσαμε
Κάναμε του κεφαλιού μας, την πατήσαμε.

Στις μεγάλες μας φουρτούνες, τα φανάρια σβήσανε
Σκάρτες ήταν οι ζαριές μας, μπατηρήσαμε.

7. ΑΠΏΨΕ ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΕ

Απόψε που τα σύννεφα σκεπάσανε τ'
αστέρια
Έλα με το σκοτάδι μου
Στο κρίσιμο το βράδυ μου
Και σφίξε με αγάπη μου
Μέσα στα δυο σου χέρια.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Απόψε ξαναγύρισε για σένανε πονάω
Απόψε ξαναγύρισε μαύρη βραδιά περνάω
Γύρισ' απόψε γύρισε κι όλα στα
συγχορνάω.

Απόψε που τα μάτια μου για 'σένα
ψιχαλίζουν
Έλα που σε παρακαλώ
Έλα να δεις πως τα περνώ
Και πες σε όσους αγαπούν ποτέ να μη
χωρίζουν.

8. ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ

Αγάπη είσαι στεναγμός κι εσύ ζωή
μαρτύριο
Βοριάς πικρός ο χωρισμός
Φαρμάκι το ψωμί που τρως
Κι ο ύπνος δηλητήριο.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Ζωή κι αγάπη δυο βουνά
Κι άνθρωπος στη μέση
Ποιος έζησε δίχως καημό και δίχως να
πονέσει.

Ο κάθε άνθρωπος πονά
Και ο φτωχός και ο πλούσιος
Ο έρωτας μας τυραννά
Και μας ασπρίζει τα μαλλιά
Ο δόλιος επιούσιος.

9. ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ

Με γέλιο ήρθα στη ζωή και μ' όνειρα μεγάλα
Τον κόσμο έβλεπα καλό και προσπαθούσα ν' ανεβώ
Στης κοινωνίας της σκάλα.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Αλλά στα πρώτα βήματα τη δυστυχία βρήκα
Με χτύπησαν τα κύματα και στης ζωής τα θύματα
Από μικρός κι εγώ εμπήκα και γελασμένος βγήκα.

Ενόμιζα πως η ζωή είναι χαρές και γέλια
Πως δεν υπάρχουνε καημοί ούτε αγώνες για ψωμί
Κι ανθρώπινα κουρέλια.

10. ΑΔΙΚΗΜΕΝΗ ΜΟΥ ΚΑΡΔΙΑ

Αδικημένη μου καρδιά στον πόνο πώς
αντέχεις
Εχθρούς χιλιάδες γνώρισες φίλο καλό δεν
έχεις.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Εχθροί και φίλοι φάγανε και ήπιανε από
'σένα
Κι ευχαριστώ δεν άκουσες καρδιά μου
από κανένα.

Όλοι σε πολεμήσανε με μίσος και μανία
Και θα σε ρίξουν στο γκρεμό αν βρούνε
ευκαιρία.

12. Η ΠΑΡΕΑ ΛΙΓΟΣΤΕΥΕΙ

Σβήνουν τα χρόνια σαν κεριά
Και η ζωή μικραίνει
Και στη μανία του Βοριά
Φεύγουν τα νιάτα μια βραδιά
Και τίποτε δε μένει.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Η παρέα λιγοστεύει
Ένας – ένας χάνεται
Τυχερός είναι αδέρφια
Όποιος δεν αισθάνεται.

Είναι τα βάσανα βαριά
Τα χρόνια μετρημένα
Έρχεται ο πόνος μια βραδιά
Παίρνει τα πιο καλά παιδιά
Κόβει τα διαλεγμένα.

11. ΣΤΟ ΤΕΡΜΑ ΜΑΣ ΘΑ ΦΤΑΣΟΥΜΕ

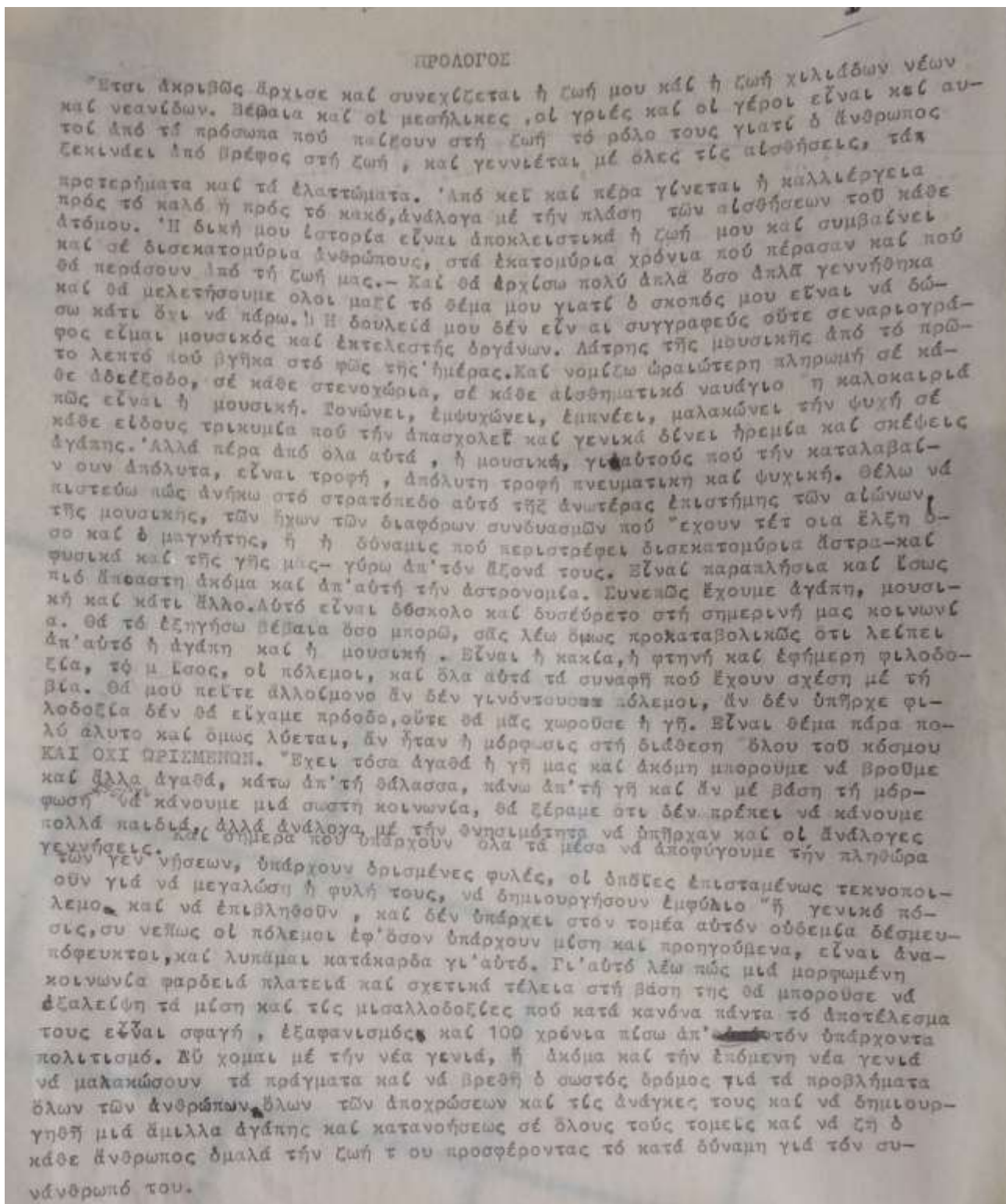
Το χέρι κράτα μου σφιχτά
Και στη ζωή προχώρα
Και εγώ θα περπατώ μπροστά
Να σε φυλάω απ' τη μπόρα.

ΡΕΦΡΑΙΝ

Ο δρόμος αγκάθια και νερά
Κι εμείς θα τον περάσουμε
Φτωχός εγώ κι εσύ φτωχιά
Με μια ψυχή με μια καρδιά
Στο τέρμα μας θα φτάσουμε.

Αν βρούμε μαύρο ποταμό
Ποτέ σου μη δειλιάσεις
Γεφύρι σου θα γίνω εγώ
Απάνω να περάσεις.

Γ1. Ενδεικτικό δείγμα από την αυτοβιογραφία του Χάρη Λεμονόπουλου

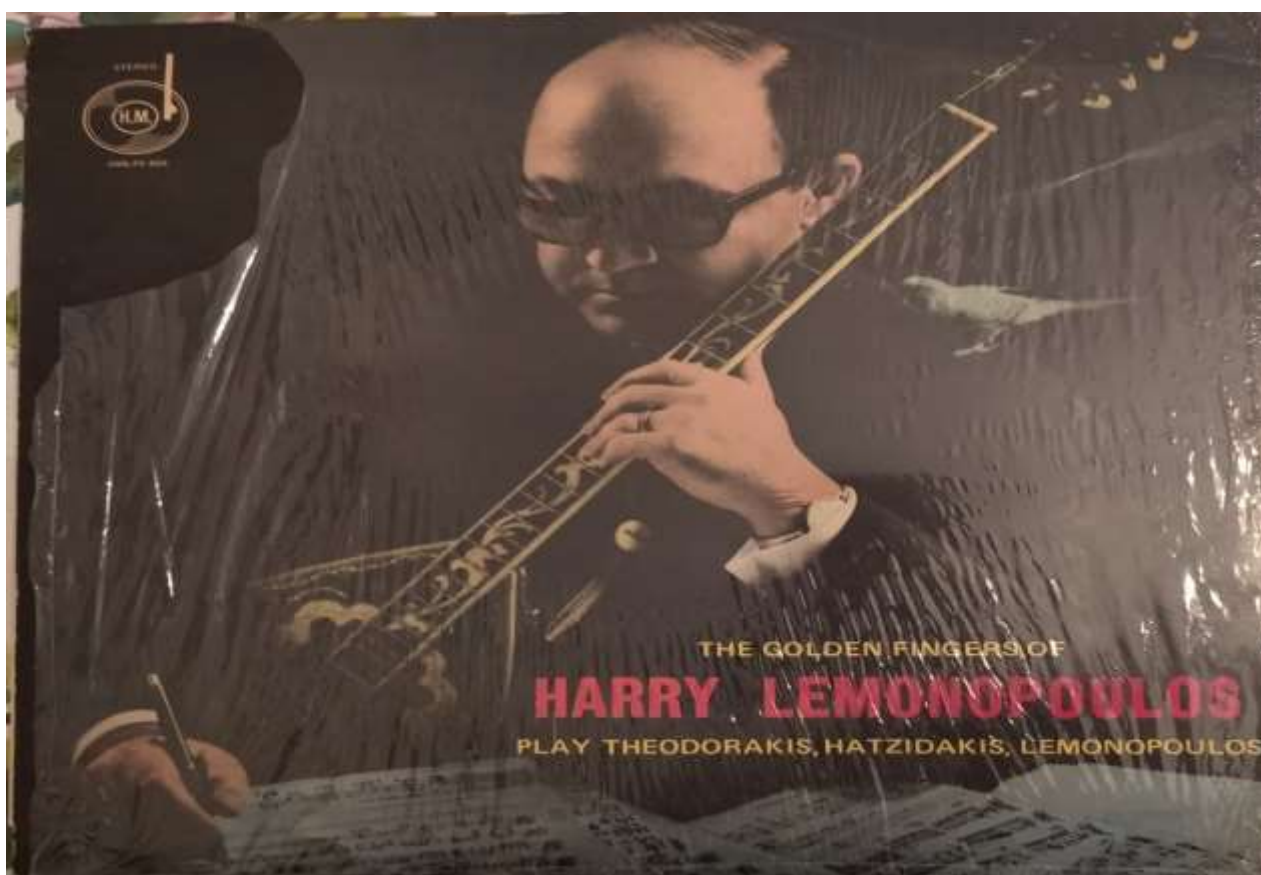
Γ2. Λοιπές φωτογραφίες από τη ζωή και τις συνεργασίες του Χάρη Λεμονόπουλου σε Ελλάδα και Αμερική

Εικόνα 1: Εξώφυλλο Περιοδικού όπου απεικονίζεται ο Χάρης Λεμονόπουλος.

Εικόνα 2: Εξώφυλλο Περιοδικού όπου απεικονίζεται ο Χάρης Λεμονόπουλος.

Εικόνα 3: Εξώφυλλο δίσκου του Χάρη Λεμονόπουλου.

Εικόνα 4: Δίσκος 45 στροφών με συνθέτη τον Χάρη Λεμονόπουλο.

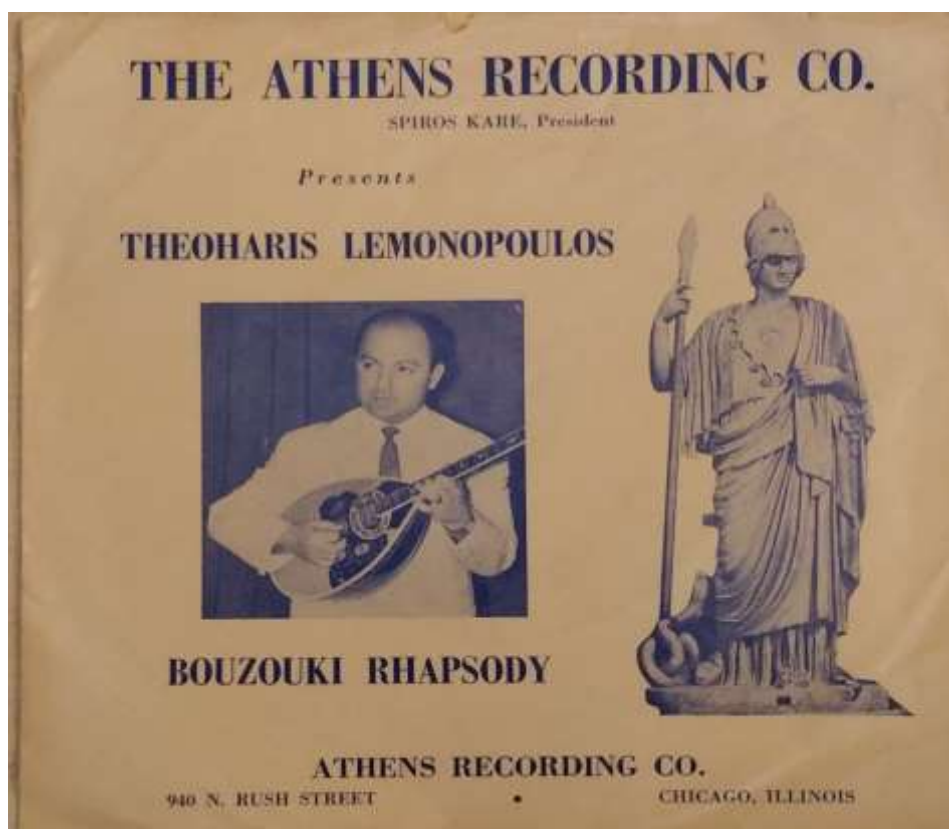
Εικόνα 5: Ο Χάρης Λεμονόπουλος με βιολί.

Εικόνα 6: Κολάζ από τον Σάτσι, όπου ο Λεμονόπουλος απεικονίζεται με βιολί, κιθάρα και μπουζούκι.

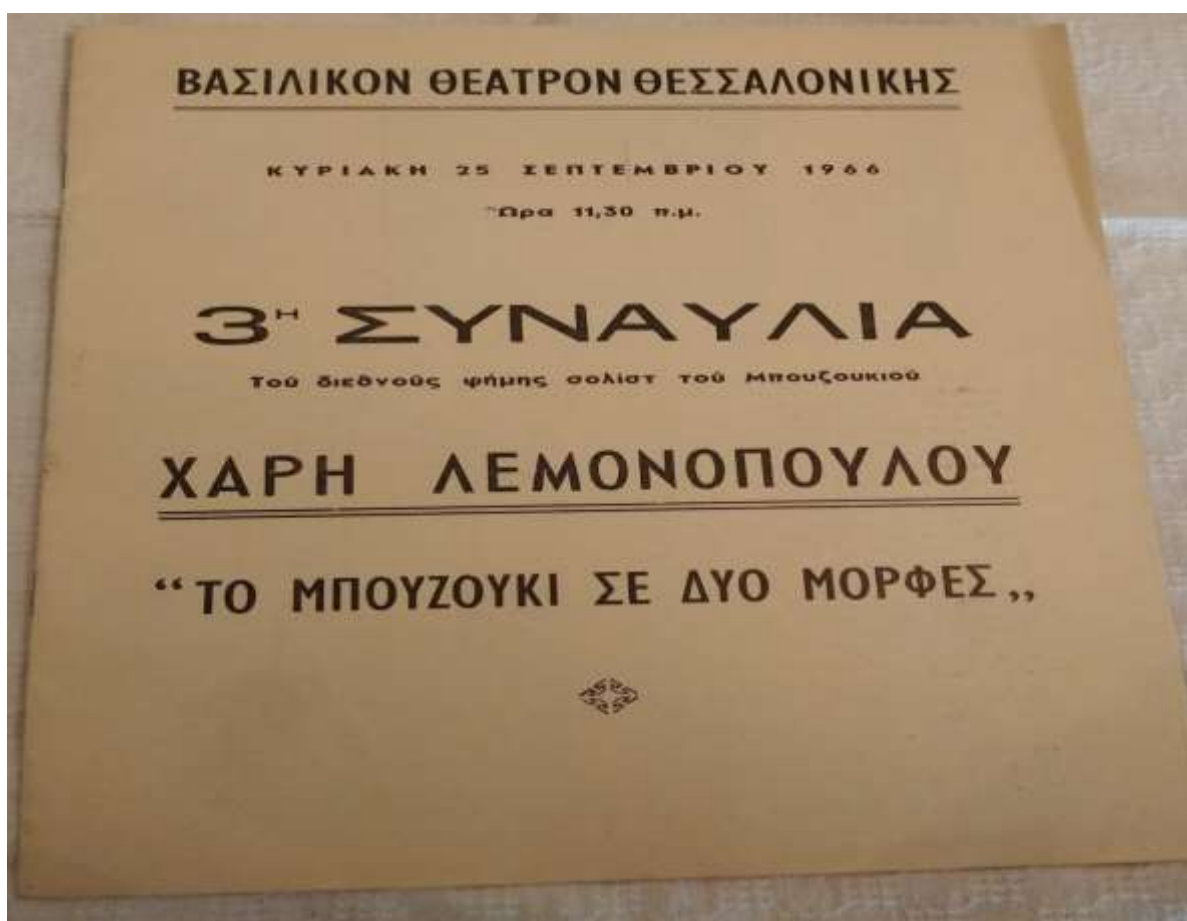
Εικόνα 7: Μαγνητοταινία από συναυλία στο Orchestra Hall.

Εικόνα 8: Δίσκος με ηχογραφημένο το έργο «Bouzouki Rhapsody».

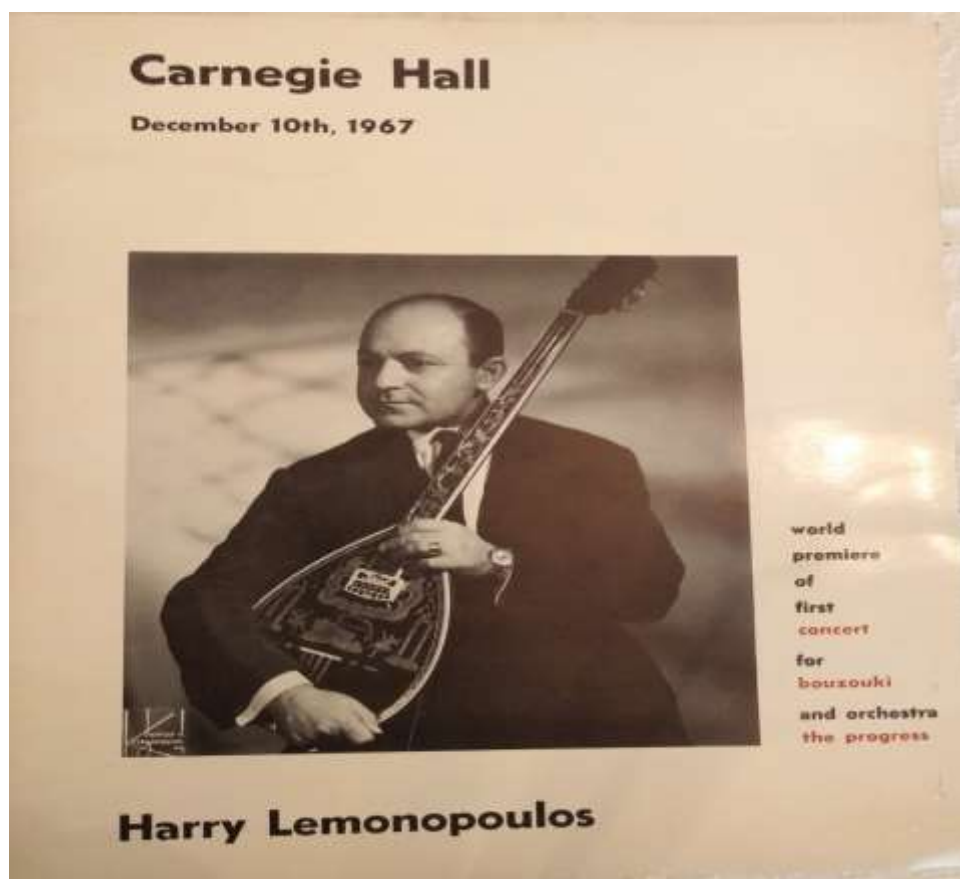
Εικόνες 9 και 10: Αφίσες για τη περίφημη συναυλία «Το μπουζούκι σε δύο μορφές» - Βασιλικό Θέατρο και Χίλτον.

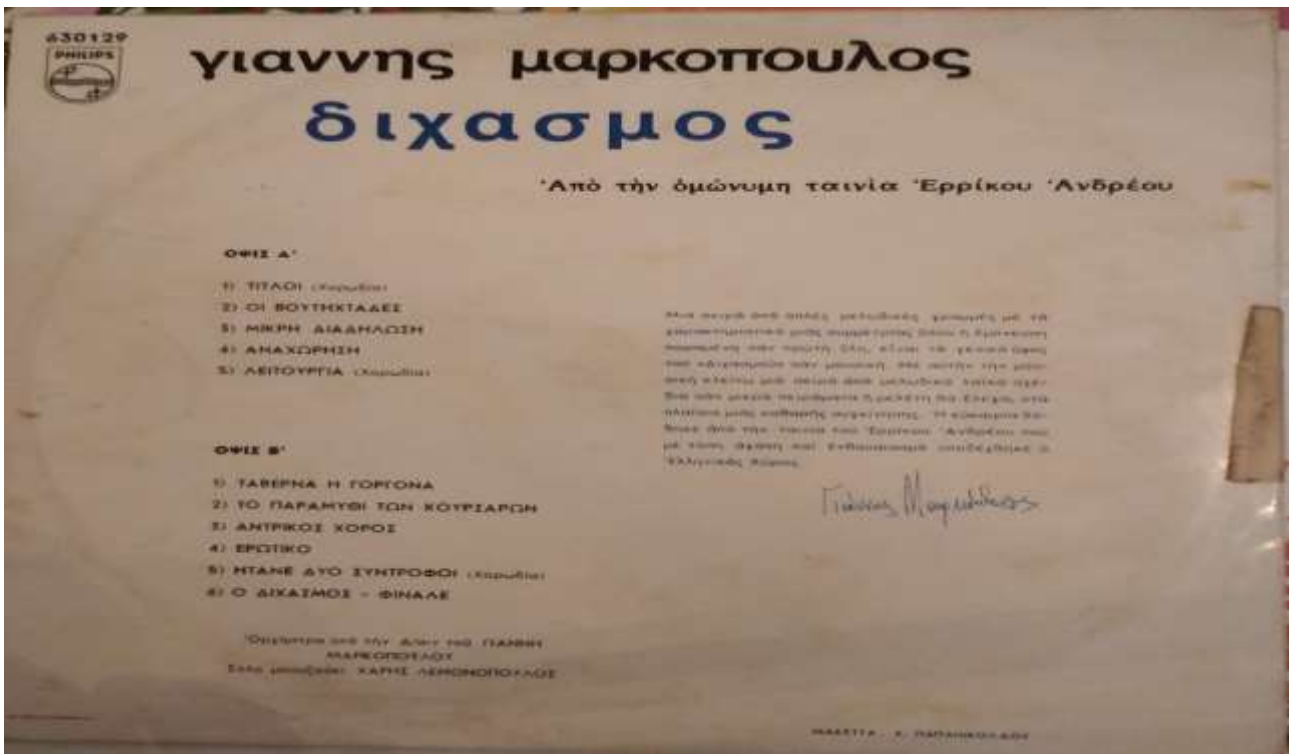
Εικόνα 11: Πρόγραμμα της προαναφερθείσας συναυλίας στο Βασιλικό Θέατρο.

Εικόνα 12: Πρόγραμμα από συναυλία στο Orchestra Hall.

Εικόνα 13: Πρόγραμμα από συναυλία στο Carnegie Hall.

Εικόνα 14: Οπισθόφυλλο του δίσκου «Διχασμός».

Εικόνα 15: Αφίσα της εποχής με το «καρέ των Άσσων».

Εικόνα 16: Φωτογραφία με το «Καρέ των Άσων».

Εικόνα 17: Φωτογραφία, όπου ο Λεμονόπουλος εμφανίζεται με μπουζούκι, περίπου το 1958.

Εικόνα 18: Ο Χάρης Λεμονόπουλος με κιθάρα.

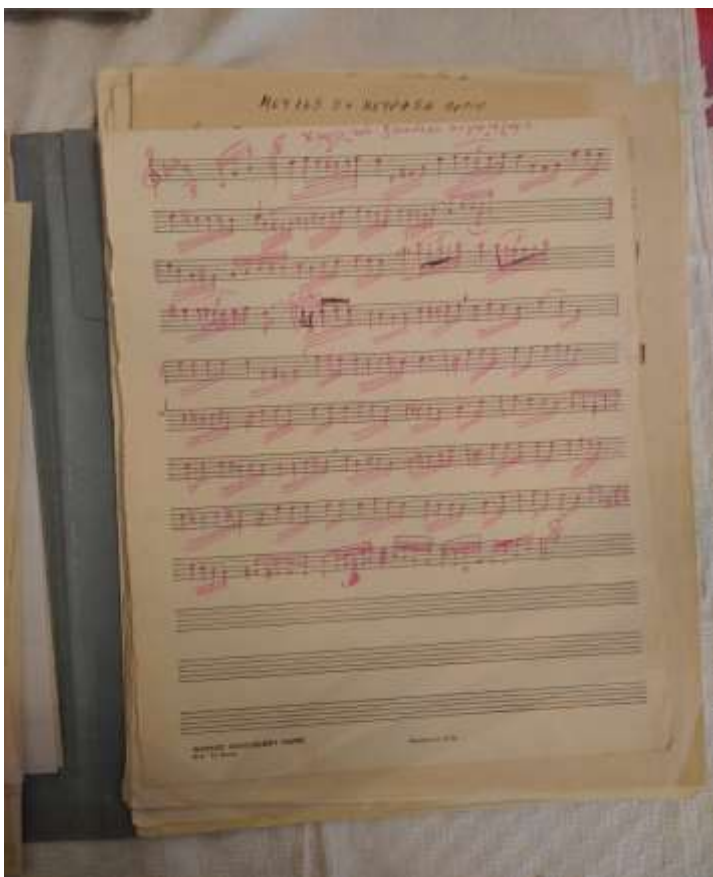
Εικόνα 19: Φωτογραφία με την Ειρήνη Παπά.

Εικόνα 20: Φωτογραφία με τον Γιάννη Βογιατζή.

Εικόνες 21 και 22: Φωτογραφίες με τον Μάνο Χατζιδάκι.

Εικόνα 23 και 24: Χειρόγραφες παρτιτούρες του Χάρη Λεμονόπουλου. Δεξιά απεικονίζεται μάλιστα το έργο του Brahms, «Ουγγρικός Χορός».

ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ

ΧΑΡΗΣ ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Από πέρυσι θριαμβεύει στην Αμερική ο Χάρης Λεμονόπουλος και συχνά ο Τύπος του αφιερώνει θαυμάσιες κριτικές. Δικαιολογημένα, αφού ένας Έλληνας συνθέτης και σολίστας έχει στο ενεργητικό του εμφανίσεις επί μήνες στο θέατρο του Μπροντγουαϊή, ρεσιτάλ με συνθέσεις του στο «Κάρνεγκυ Χώλ» κ.λ.π. Με τον θαυμάσιο καλλιτέχνη είχαμε την συνέντευξη που δημοσιεύουμε... δι' αλληλογραφίας.

— Κύριε Λεμονόπουλε, μετά τις εμφανίσεις σας στο Μπροντγουαϊή, που έργοσθήκατε;

— Παράλληλα με το θέατρο, εμφανιζόμουν σε κοσμικό κέντρο της Ν. Υόρκης, όπου και συνεχίζω, με δική μου ορχήστρα και τραγουδίστρια την **FLERRY D'ANTONAKIS**. Αυτές τις μέρες θά την αντικαταστήση η Καίτη Μπελίντα.

— Υπάρχει πιθανότης για καινούργια συνεργασία σας στο Μπροντγουαϊή;

— Μετά την έπιτυχία που είχα, ήδη ετοιμάζομαι για να παίξω μπουζούκι στον «Ζορμπά», που θ' άνεβη στις αρχές Νοεμβρίου. Συγχρόνως θά ντουμπλάρω σε καινούργιο κέντρο, το «**Golden Room**» ή το «**Athens East**».

— Πρό μηνών με την συναυλία που δώσατε στο «Κάρνεγκυ Χώλ», είχαμε την ευκαιρία να διαβάσουμε εξαιρετικές κριτικές του αμερικανικού Τύπου. Σκοπεύετε να δώσετε κι' άλλη συναυλία;

— Είναι αλήθεια ότι οι δμορφες κριτικές και οι εκδηλώσεις του Κοινού, που είχε γεμίσει άσφυκτικά την αίθουσα, με έβαλαν στον πειρασμό για κάτι καινούργιο. Έτσι, έχω προγραμ-

μάτισει δυο κοντσέρτα που θά δώσω τον Σεπτέμβριο στο «**Orchestra Hall**» του Σικάγου. Είναι ένα θέατρο 2.566 θέσεων, παρόμοιο με το «Κάρνεγκυ Χώλ». Εκτός των δικών μου λαϊκών τραγουδιών, θά έρμηνεύσω όπως και στο παρελθόν και κλασικά κομμάτια.

— Λένε ότι είσθε ο μοναδικός που παίζετε με μπουζούκι κλασική μουσική. Και τόσο δμορφα!

— Ίσως...

— Οι συνεχείς έπιτυχίες σας στον Ν. Κόσμο, έχουν στερήσει την παρουσία σας στο έλληνικό Κοινό, που τόσο σας αγαπά. Πότε ύπολογίζετε να έπιστρέψετε;

— Μήπως έμένα δέν μου έλειψε αφάνταστα η παρουσία του θαυμάσιου Κοινού μας; Όμως ήσαν τόσον δελεαστικές οι προτάσεις για έδω, που δύσκολα τις άπορρίπτει κανείς. Νοστάλγησα άκόμη την θαλπωρή της οικογενείας μου. Άς έλπιζω ότι στις αρχές του 1969 θά έλθω στην Ελλάδα μας για να μείνω όριστικά.

— Με την έπιστροφή σας θά παρουσιάσετε νέα τραγούδια, που πιθανόν έτοιμάτατε στην Αμερική;

— Δουλεύω έντατικά και έχω σειρά τραγουδιών, τα όποια πιστεύω ότι είναι άπ' τα ώραιότερα που έγραψα ως τώρα. Μά κι' έδω έκυκλοφόρησαν καινούργιοι δίσκοι μου, που σημείωσαν άρκετή έπιτυχία...

Τελειώνοντας την συνέντευξή μας, ο έξάιρετος συνθέτης μας παρακαλεί να διαδιδάσουμε την αγάπη του σε όλους τους φίλους και θαυμαστάς του, όπως και στους Έλληνες συναδέλφους του.

Εικόνα 25: Συνέντευξη του Χάρη Λεμονόπουλου στην εφημερίδα «Πορτραίτο».

ΧΑΡΗΣ ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας αληθινά εξαιρετικός μουσικός με βαθιά φήμη, εργάζεται αφοσίωτα, με οπτιμισμό, συνθέτας συνθέσεις και σολίστας από τους εκλεκτότερους που έχει να επιδείξει το λαϊκό τραγούδι.

Στις 25 Αυγούστου με την συναυλία που έδωσε στο «Χίλτον» το Κοινό είχε την ευκαιρία να θαυμάσει την δεξιοτεχνία του σε κλασικά κομμάτια του Μπαχ, του Ντσορζακ και του Σοπέν. Με τον τρόπο αυτόν έδωσε και μία αποστομωτική απάντηση σε όσους αμφισβόλλουν για τις μεγάλες δυνατότητες του κατ' εξοχήν λαϊκού οργάνου...

Ο Χάρης Λεμονόπουλος άσπασε αριστική μουσική επί δεκά χρόνια στο «Χίλτον» Αθηνών με καθύλητη των εδέρσεων βασίλη Σκαντζούρη, έφυγε το 1961 για την Αμερική όπου γνώρισε αληθινούς θιασώτες. Κατ' αρχήν έμεινε να δώσει στο Χέλλυγγου και σε διάφορα άλλα κέντρα της κινηματογραφούπολης, δέκα περίπου μήνες. Έν συνεχεία πέντε μήνες στο Κλιβελαντ, τρεις στο Μόντρεαλ, δύο μηνών χρόνια στο Σικάγο, και σε διάφορες μεγάλες πόλεις της Αμερικής. Έλαβε μέρος σε προγράμματα Τηλεόρασης, έδωσε πολλά κοντσέρτα, και γύρισε δύο στερεοφωνικούς δίσκους με 24 τραγούδια στην εταιρεία του Φρένκ Σινάτρα «RCA»... Λόγω τούτων, ελάχιστα διότι δεν μας επιτρέπει ο χώρος να επεκταθούμε. Στην Ελλάδα επέστρεψε πέρσι.

— Πως έγκαταλείφατε, κύριε Λεμονόπουλε, την ελαφρά μουσική που σπουδάσατε, για να ασχοληθείτε οριστικά με το λαϊκό τραγούδι;

— Όταν άρχισα την καριέρα μου ως επαγγελματίας, έμεινα νιστικά σαν σολίστας, δηλαδή σε διάφορα κέντρα της Αθήνας. Αργότερα έπαιξα κιθάρα, και τελικά μπουζούκι. Έν τώ μεταξύ γνώρισα καλά την λαϊκή μουσική και την αγάπησα. Έκτοτε σφοδρώθηκα με όλη μου την ψυχή στο είδος αυτό, και επιθυμία μου είναι να δώσω στο μέλλον ό,τι καλύτερο μπορώ.

— Όπως έχει σήμερα η κατάσταση στο λαϊκό τραγούδι, σας ικανοποιεί;

— Όταν αφορά την προφορά διαφόρων συνθετών και εκτελεστών, πολύ! Η εκμετάλλευση του όμιου, είναι παράλογη. Ραδιοσταθμοί, εστιαρίες δίσκων και ορισμένοι άλλοι προσφέρουν συνθέσεις στο Κοινό, να το κακο λαϊκό τραγούδι, ενώ το εσφαλμένα και φασουλικά να το γνωρίσουν στον κόσμο! Χιλιάδες τέτοια τραγούδια απαντιάζουν στις διακοδικές τους, ενώ πολλά πραγματικά καλή ποιότητας έχουν κατακλιθεί τους ραδιοσταθμούς και την αγορά. Και ασφαλώς είναι γνωστό, ότι το Κοινό μας είναι σε θέση να εκτιμήσει μία εργασία ποιότητας εν όψει των δυνατοτήτων να την γνωρίσει...

— Ποιους συνθέτες εκτιμάτε;

— Έχουμε τόσους αξιολογούς που είναι άδικο να περιοριστώ αναγκαστικά σε λίγα ονόματα. Παρ' όλα αυτά ξεχωρίζω σε τούς παλαιότερους τον Τσιτσάνη, τον Μπασιάνη και τον Χιώτη. Αν την νεότερη γενιά τον Θεόδωρο, τον Μαρκοπούλο, τον Κατσάρη και πάνω απ' όλους τον Χατζηδάκη που είναι μια πολύ μεγάλη φιλοσοφία στην μουσική μας. Υπάρχουν και οι νεότεροι νέοι συνθέτες, που δυστυχώς δεν μας έπεισαν για τα ταλέντα τους, αφού συνήθως περιορίζονται σε μια κοινή αντιγραφή των προγενέστερων.

— Επιδη έχετε ασχοληθεί με τον στιχο και ξέρουμε πόση σημασία δίνετε σ' αυτόν τον τομέα, μνησάτε να μας πητι τους στιχογράφους που θαυμάζετε;

— Οποσδήποτε ολοκληρωμένο τραγούδι, χωρίς καλούς στιχούς δεν μπορεί να νική, γι' αυτό εκτιμώ αφάνταστα την Εύθυια Παπαγιαννοπούλου. Είναι μια μεγάλη ποιήτρια που οι στιχοί της στάθηκαν μεγάλος συντελεστής τούσων και τούσων επιτυχών. Έκπληξε δυστυχώς αφανώς ήρωας, κι' ως είναι τέτοιο ταλέντο! Εκπληρω έπιασε την δουλειά των Ρίτσου, Καμπαλιέλη, Πυθαγόρα, Χρηστοδούλου, Βίρβου και άλλων.

— Κλείνοντας τον κύκλο των προτιμησών σας είπατε μου από τους τραγουδιστές ποιους προβάλλετε;

— Από τούς τούσους που θαυμάω ανεφώς μερικούς όπως ο Καζαντζίδης, ο Γαβαλάς, ο Μπιτιλιάσης, η Πόλυ Πάνου, Βεσάλιος και Βλάντσο, τούς στενούς συνεργάτες μου.

— Ας τελειώσουμε με τα μελλοντικά σας σχέδια.

— Από 3 έως 25 Σεπτεμβρίου θα εμφανισθώ με δικό μου συγκρότημα στην Θεσσαλονίκη. Θα τραγουδήσω ο Νίκος Σαχίνης και δύο νέες φωνές η Ρούλα Κουκοση και η Μιράντα Μπαχου. Από 28 Σεπτεμβρίου έως 12 Οκτωβρίου θα βρίσκομαι στην Μαδύρα-σπάρη με πενταμελές συγκρότημα για 4 κοντσέρτα. Έν συνεχεία θα επιστρέψω στην Αθήνα για να πραγματοποιήσω 30 κωνσέρτα τραγούδια μου και στις 20 Νοεμβρίου θα φύγω για την Αμερική με την Μελίνα, τον Ντσορζακ, τον Χατζηδάκη όπου θα ανεβή το «Πατέ την Κυριακή» σαν «μπαζικό» στο Μπρόντγουεϊ...

— Συμπληρωματικά ανέφερα ότι ο εκλεκτός συνθέτης ο Λαδης μέρος σαν σολίστας στο Φεστιβάλ Τραγουδιού Θεσσαλονίκης, ενώ μ' αυτή την ιδιότητα συνεργάστηκε στις ταινίες «Επιχειρήσεις Σκάρμπολντ», «Τό σκαλοπάτια και μερικές άλλες». Σε άλλου ος Σκάρμπολντ, η Αμερική θα δώσει στην Αθήνα ένα ρεσιτάλ και πριν φύγη για την Αμερική για μια νέα ελληνική ταινία. Υπενθυμίζω ότι γράφη την κωλοφασόν ήδη 12 τραγούδια του από τη «Βίλντς» με τίτλο «Το κωλοφασόν με γενικό τίτλο «Ημερολόγιο της Σούζα». ο δίσκος 45 στροφών με γενικό τίτλο «Ημερολόγιο της Σούζα».

Εικόνα 26: Απόκομμα συνέντευξης με τον Χάρη Λεμονόπουλο. Δεν υπάρχουν περισσότερα στοιχεία σχετικά με την προέλευση του συγκεκριμένου κειμένου.

Δ. ΠΙΝΑΚΕΣ - Δισκογραφίες στις οποίες συμμετείχε ο Χάρης Λεμονόπουλος

Δ1. Δισκογραφίες με συνθέσεις του ιδίου του Χάρη Λεμονόπουλου

Τίτλος έργου	Συνθέτης	Στιχουργός	Ερμηνευτές	Έτος	Δισκογραφική Εταιρεία	Ορχήστρα
1. Χωρίς τον Ξενοδόχο λογαριάζαμε	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Πάνος Γαβαλάς	1959	ΟΔΕΟΝ (ΕΛΛΑΔΟΣ) 78 ΣΤΡΟΦΕΣ & PARLOPHONE	-
2. Γλέντα ρε Ντουινιά (Χασάπικος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Λίντα Έφη (Ευμορφία Τσαούση)	1960	His Master's Voice	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝ ΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Πιάνο: ΠΟΡΤΟΚΑΛΗΣ ΜΗΝΑΣ
3. ΚΑΝΕΝΑ ΔΕΝ ΠΕΡΙΦΡΟΝΩ (Ζεϊμπέκικος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΣ	1960	His Master's Voice	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝ ΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Πιάνο: ΠΟΡΤΟΚΑΛΗΣ ΜΗΝΑΣ
4. Τσιφτετέλι	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	Recor (Αντιγραφές από ΝΙΝΑ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
5. Ρυθμικό Ταξίμι με Συρτάκι	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	Recor (Αντιγραφές από ΝΙΝΑ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
6. Ρώτησα τη συνείδησή μου	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Δούκισσα	-	FIDELITY (Singles)	-

7. Απόψε Ξαναγύρισε	Χάρης Λεμονόπουλος	Μιχαλάτος Φώτης	Δούκισσα	1966	FIDELITY (Singles)	-
8. ΟΣΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΙ ΑΝ ΜΑΘΕΙΣ (Χασαποσέρβικ ος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Δούκισσα	1966	FIDELITY (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
9. Αγάπη κι εγωισμός (Ζεϊμπέκικος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Δούκισσα	1966	FIDELITY (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
10. Αδικημένη μου καρδιά (Χασαποζεϊμπ έκικο)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Δούκισσα	1966	FIDELITY (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
11. Στα πρώτα βήματα (Bossa Nova)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Δούκισσα	1966	FIDELITY (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
12. Αν ξαναγύριζες κοντά μου (Τσιφτετέλι)	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Πάνος Γαβαλάς	1959	ΟΔΕΟΝ (ΕΛΛΑΔΟΣ) 78 ΣΤΡΟΦΕΣ & PARLOPHONE	-
13. Σόλο Μπουζούκι αρ. 1	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	ΚΕΡΑΥΝΟΡΗΘ Ν Ε (ΚΥΡ.ΚΕΡΑΥΝΟΣ) (ΚΥΠΡΟΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
14. Σόλο Πενιάς Νο 2	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	ΚΕΡΑΥΝΟΡΗΘ Ν Ε (ΚΥΡ.ΚΕΡΑΥΝΟΣ) (ΚΥΠΡΟΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
15. Ρυθμός Σέρβικος	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	ΚΕΡΑΥΝΟΡΗΘ Ν Ε (ΚΥΡ.ΚΕΡΑΥΝΟΣ) (ΚΥΠΡΟΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
16. Νταλκά Ταξίμ	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	ΚΕΡΑΥΝΟΡΗΘ Ν Ε (ΚΥΡ.ΚΕΡΑΥΝΟΣ) (ΚΥΠΡΟΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

17. Χασαποσέρβικ ο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	KERAVNOPHON E (ΚΥΡ.ΚΕΡΑΥΝΟΣ) (ΚΥΠΡΟΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
18. Το χρήμα μέσα στη ζωή (Ζεϊμπέκικος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Φώσκολος Παναγιώτης	1966	DECCA (Singes)	-
19. Φεύγει το σύννεφο (Καλαματιανό ς)	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Φώσκολος Παναγιώτης	1966	DECCA (Singes)	-
20. Έρημο Δεντρί (Συρτοτσιφτετ έλι)	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Φώσκολος Παναγιώτης	1966	DECCA (Singes)	-
21. Ομορφόπαιδο	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Παντελάκη Κική	1966	DECCA (Singes)	-
22. Βουζουκι Rhapsody part I	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	ATHENS RECORDING COMPANY (ΑΜΕΡΙΚΗΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
23. Βουζουκι Rhapsody part II	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	ATHENS RECORDING COMPANY (ΑΜΕΡΙΚΗΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
24. Ταξίμι Καμιλιέρικο (Ουσάκ)	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	HELLAS MUSIC (ΚΑΝΑΔΑΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
25. Σόλο Ζεϊμπέκικο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	HELLAS MUSIC (ΚΑΝΑΔΑΣ)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
26. Σόλο Μπουζούκι (1) Διπλοπενιές	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	1966	MUSIC BOX (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
27. Σόλο Μπουζούκι (2) Διπλοπενιές	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	1966	MUSIC BOX (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
28. Καρσιλαμάς	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA (USA)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

29. Χασάπικο αργό και γρήγορο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA (USA)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
30. Δεν σε συγχωρώ (λαϊκό τραγούδι)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Μουστάκας Αντώνης	1967	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	-
31. Συρτάκι Αλέγκρο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
32. Αργό Χασάπικο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
33. Ζεϊμπέκικο Χορό	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
34. Λαϊκά Μοτίβα σε 5/8	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
35. Τσιφτετέλι	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
36. Ρυθμικό Ταξίμι με συρτάκι	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
37. Αργό Χασάπικο Μινόρε	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
38. Χασαποσέρβικο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	1967	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
39. Καμηλιέριο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥ ΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

40. Ρούμπα σε λαϊκό μοτίβο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
41. Καρσιλαμάς	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
42. Χασάπικο Αργό και Γρήγορο	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Ορχηστρικό	-	NINA RECORD COMPANY "ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ"	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
43. Όπου κι αν πας θα 'ρθω κι εγώ	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Καζαντζή Μιμικά	1966	PHILIPS (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
44. Γιατί να βασανίζομαι	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Καζαντζή Μιμικά	1966	PHILIPS (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
45. Που θα πας	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Βογιατζής Γιάννης	1966	PHILIPS (Singles)	-
46. Αγάπη μου σ' ευχαριστώ	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Βογιατζής Γιάννης	1966	PHILIPS (Singles)	-
47. Έλα παρέα κάνε μου	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Δούκισσα	1967	PHILIPS (Singles)	-
48. Έλα παιδί μου όμορφο	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Δούκισσα	1967	PHILIPS (Singles)	-
49. Ζωή κι αγάπη	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Μιράντα Μόσχου	1967	PHILIPS (Singles)	-
50. Ο βρεγμένος τη βροχή δεν τη φοβάται	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Μιράντα Μόσχου	1967	PHILIPS (Singles)	-
51. Σαββάτο Δειλινό (Ζεϊμπέκικο)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Νίκος Ξανθόπουλος	1966	POLYDOR (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
52. Η παρέα λιγοστεύει (Χασάπικος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Νίκος Ξανθόπουλος	1966	POLYDOR (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

53. Άνθρωποι – Άνθρωποι (Ζεϊμπέκικος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Νίκος Ξανθόπουλος	1966	POLYDOR (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
54. Στο τέρμα μας θα φτάσουμε	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Νίκος Ξανθόπουλος	1966	POLYDOR (Singles)	-
55. Κάθε σπίτι κι ένα δράμα (Χασάπικος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Τζανετής Πάνος	1966	POLYDOR (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
56. Κλαις – Κλαις (Καρσιλαμάς)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Τζανετής Πάνος	1966	POLYDOR (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
57. Σήμερα έκλαψα εγώ	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Τζανετής Πάνος	1966	POLYDOR (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
58. Το σπίτι μας ερήμωσε (Ζεϊμπέκικος)	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Τζανετής Πάνος	1966	POLYDOR (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
59. Το καράβι της ζωής μας	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Νίκος Ξανθόπουλος	1966	POLYDOR (Singles)	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
60. Στο λιοπύρι λιώνω φως μου	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Νίκος Ξανθόπουλος	1966	POLYDOR (Singles)	-
61. Χωρίς τον ξενοδόχο λογαριάσαμε	Χάρης Λεμονόπουλος	Χάρης Λεμονόπουλος	Νίκος Ξανθόπουλος	1966	POLYDOR (Singles)	-
62. Θεσσαλονίκη μάνα μου	Χάρης Λεμονόπουλος	Πυθαγόρας	Νίκος Ξανθόπουλος	1966	POLYDOR (Singles)	-
63. THE ΒΟΥΖΟΥΚΙ OF HARRY LEMONOPOULOS	Χάρης Λεμονόπουλος	-	Στυλ Εύα	1967	GRECOPHON (USA)	-

Δ1. Δισκογραφίες με συνθέσεις άλλων καλλιτεχνών, στις οποίες συμμετείχε ο Χάρης Λεμονόπουλος

Με βάση τα μέχρι τώρα τεκμήρια και πηγές, ο Χάρης Λεμονόπουλος συμμετείχε με βιολί, κιθάρα, μπαγλαμά και μπουζούκι στις παρακάτω ηχογραφήσεις:

Τίτλος έργου	Συνθέτης	Στιχουργός	Ερμηνευτές	Έτος	Ορχήστρα
1. Δάκρυα Μάνας	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	Πόλυ Πάνου	1961	Βιολί: ΒΑΡΤΑΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΜΑΚΡΥΔΑΚΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ
2. Ήτανε Ξημερώματα	ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	Μάνος Γιάννης	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Κιθάρα: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
3. Θλιμένη Νάργκισ	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	Αγγελόπουλος Μανώλης	1961	Βιολί: ΒΑΡΤΑΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΜΑΚΡΥΔΑΚΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ
4. Κόκκινες Γαλάζιες Χάντρες	ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	Πόλυ Πάνου	1960	Βιολί: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Κιθάρα: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
5. Μάζεψες τα πράγματά σου	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	Αγγελόπουλος Μανώλης	1961	Βιολί: ΒΑΡΤΑΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΜΑΚΡΥΔΑΚΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ
6. Απόψε θέλω να ξεχάσω	ΜΑΡΓΙΟΛΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΠΟΛΥΚΡΕΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΤΖΟΒΑΡΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ	1960	Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
7. Βενετσιάνα	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Πόλυ Πάνου	1960	Βιολί: ΚΟΛΑΣΗΣ ΒΥΡΩΝ, Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Ντραμς: ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ ΜΑΡΚΟΣ
8. Ένα κάποιο χαμόγελο	ΜΟΥΖΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΜΠΑΞΕΒΑΝΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	1961	Βιολί: ΚΟΛΑΣΗΣ ΒΥΡΩΝ, Βιολοντσέλο: ΚΥΠΡΑΙΟΣ ΤΑΣΟΣ, Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

9. Έρωτά μου τελευταίε (Μπολερό)	ΒΕΛΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΟΥΡΚΑΚΟΣ ΝΙΚΟΣ	ΜΑΡΕΛΗ ΕΛΙΖΑ	1960	Βιολί: ΚΟΛΑΣΗΣ ΒΥΡΩΝ, Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Ντραμς: ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ ΜΑΡΚΟΣ
10. Κι αν στη φτωχιά ζήσαμε	ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ	ΤΡΑΪΦΟΡΟΣ ΜΙΜΗΣ	ΒΕΜΠΟ ΣΟΦΙΑ	1961	Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
11. Λεμονιά	Μουζάκης Γιώργος	Οικονομίδης Γιώργος	Μαρούδας Τώνης	1961	Βιολί: ΚΟΛΑΣΗΣ ΒΥΡΩΝ, Βιολοντσέλο: ΚΥΠΡΑΙΟΣ ΤΑΣΟΣ, Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ξυλόφωνο: ΔΙΑΚΟΓΙΩΡΓΗΣ ΤΑΣΟΣ
12. Μαριάννα	Μαργιολάς Γιώργος	Μαργιολάς Γιώργος	ΤΖΟΒΑΡΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ	1960	Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
13. Με βλέπει ο ήλιος	Μουζάκης Γιώργος	Οικονομίδης Γιώργος	ΜΠΑΞΕΒΑΝΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	1961	Βιολί: ΚΟΛΑΣΗΣ ΒΥΡΩΝ, Βιολοντσέλο: ΚΥΠΡΑΙΟΣ ΤΑΣΟΣ, Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ξυλόφωνο: ΔΙΑΚΟΓΙΩΡΓΗΣ ΤΑΣΟΣ
14. Μητέρα (Βαλς)	Μουζάκης Γιώργος	Μουζάκης Γιώργος	ΠΑΤΕΤΣΟΣ ΝΑΣΟΣ	1960	Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
15. Νοσταλγίες	Μουζάκης Γιώργος	ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ ΡΕΤΤΗ	ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΒΕΤΑ	1960	Βιολί: ΚΟΛΑΣΗΣ ΒΥΡΩΝ, Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπάγκος: ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ ΜΑΡΚΟΣ
16. Όλα τα 'χει η Μαριορή	ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΑΝΕΣΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΤΡΙΟ ΚΙΤΑΡΑ	1960	Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
17. Στείλε μου φιλιά με τον αγέρα	Μουζάκης Γιώργος	Λυμπερόπουλος Ηλίας	Μαρούδας Τώνης	1961	Βιολί: ΚΟΛΑΣΗΣ ΒΥΡΩΝ, Βιολοντσέλο: ΚΥΠΡΑΙΟΣ ΤΑΣΟΣ, Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μεταλλόφωνο: ΔΙΑΚΟΓΙΩΡΓΗΣ ΤΑΣΟΣ
18. Το Καραβάκι	Μουζάκης Γιώργος	Σπυρόπουλος Βασίλης	ΠΑΤΕΤΣΟΣ ΝΑΣΟΣ	1960	Κιθάρα: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
19. Συνομωσία (Ζεϊμπέκικος)	ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	Πόλυ Πάνου	1960	Μπαγλαμάς: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΝΕΣΤΟΣ
20. GYPSY MELODIES part I	Διασκευή του Χάρη Λεμονόπουλου	-	Ορχηστρικό	-	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

21. GYPSY MELODIES part II	Διασκευή του Χάρη Λεμονόπουλου	-	Ορχηστρικό	-	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
22. HUMORESQUE Part. I	DVORAK Διασκευή: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ	-	Ορχηστρικό	-	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
23. HUMORESQUE Part. II	DVORAK Διασκευή: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ	-	Ορχηστρικό	-	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
24. HUNGARIAN DANCE No 5	BRAHMS JOHANNES	-	Ορχηστρικό	-	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
25. ΚΛΑΣΣΙΚΟ ΖΕΙΒΕΚΙΚΟ	Διασκευή του Χάρη Λεμονόπουλου	-	Ορχηστρικό	-	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
26. ZORBAS DANCE	Μίκης Θεοδωράκης	-	Ορχηστρικό	-	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
27. ΑΓΑΠΗΣΑ ΚΑΙ ΜΙΣΗΣΑ (Ζεϊμπέκικος)	Πέτσας Παναγιώτης	Κοφινιώτης Κώστας	Κουκουλάκης Γιάννης	1960	Μπουζούκι: ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
28. Αγγελοκαμωμένη (Χασάπικος)	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ	Γκρέυ Καίτη	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Πιάνο: ΠΡΟΚΟΣ ΜΙΜΗΣ
29. ΑΓΙΑΖΙΝ (Ανατολίτικο)	ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Στράτος Διονυσίου	1960	Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
30. ΑΔΙΚΗΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΟΡΦΑΝΟΣ	ΒΑΛΛΙΑΝΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ	ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΣ ΚΩΣΤΑΣ (ΧΑΛΚΙΔΑΙΟΣ)	-	Κλαρίνο: ΛΑΓΙΟΣ ΔΗΜ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
31. Αθήνα	Χατζιδάκις Μάνος	Νίκος Γκάτσος	Καζαντζίδης Στέλιος	1961	Ακορντεόν: ΚΟΚΚΟΡΗΣ ΛΕΑΝΔΡΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπάσο: ΡΟΔΟΥΣΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Μπουζούκι:

					ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, Πιάνο: ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ ΜΑΝΟΣ
32. ΑΙΣΑ (Ανατολίτικο)	ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	Κουκουλάκης Ιωάννης	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Ντραμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, Πιάνο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ
33. ΑΚΟΥ ΜΙΚΡΗ ΜΟΥ ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ	Μανώλης Χιώτης	Μανώλης Χιώτης	Μανώλης Χιώτης	1949	Κιθάρα: ΧΡΥΣΙΝΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΤΑΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ
34. Αλέγκρο	Παπαϊωάννου Γιάννης	-	Ορχηστρικό	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπαγλαμάς: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ
35. Αλλού εσύ αλλού εγώ (Συρτός)	ΒΙΡΒΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΒΙΡΒΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	Γιώτα Λιδία	1961	Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΠΑΝΟΥ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

36. ΑΝ ΔΕΝ ΠΕΘΑΝΩ ΣΗΜΕΡΑ (Τσιφτετέλι)	ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	Γιώτα Λιδία	1960	Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
37. Ανάθεμά σε δεν πονείς	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ	Γκρέκα Άντζελα	1961	Ακορντεόν: ΣΤΑΣΟΥΛΑΚΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΚΟΝΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντέφι: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, Πιάνο: ΠΡΟΚΟΣ ΜΙΜΗΣ
38. Ανάθεμα τα μάτια σου	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	Αγγελόπουλος Μανώλης	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΣΑΛΕΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)
39. Ανεβαίνω Σκαλοπάτια (Ζεϊμπέκικος)	Καλδάρας Απόστολος	Καλδάρας Απόστολος	Ρεπάνης Αντώνης	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ ΤΑΣΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπαγλαμάς: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΛΔΑΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
40. Άνθρωπε Δυστυχησμένε	Μανώλης Χιώτης	Μανώλης Χιώτης	Στέλιος Καζαντζίδης	1961	Ακορντεόν: ΚΟΥΛΑΞΙΖΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπάσο: ΡΟΔΟΥΣΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ

41. Άνοιξε άνοιξε	Παπαϊωάννου Γιάννης	Παπαϊωάννου Γιάννης	Γκρέυ Καίτη	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπαγλαμάς: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ
42. ΑΠ' ΤΗ ΖΩΗ ΜΟΥ ΧΑΝΕΣΑΙ (Καλαματιανός)	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΡΟΔΙΤΗ ΕΦΗ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπουζούκι: ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
43. ΑΠ' ΤΗΣ ΖΕΑΣ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ (Χασάπικος)	Παπαϊωάννου Γιάννης	Παπαϊωάννου Γιάννης	Πόλυ Πάνου	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπαγλαμάς: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ
44. ΑΠ' ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΚΑΝΕ ΠΕΡΑ (Ζεϊμπέκικος)	Καζαντζίδης Στέλιος	ΒΙΡΒΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	Καζαντζίδης Στέλιος	1961	Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Κλαρίνο: ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ

45. Από μικρός στα βάσανα (Ζεϊμπέκικος)	ΚΑΡΑΝΤΖΗΣ Α	ΒΙΡΒΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	Στράτος Διονυσίου	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
46. Απόκληρος της κοινωνίας - Μαντουβάλα	-	-	Καζαντζίδης Στέλιος	1961	Ακορντεόν: ΚΟΥΛΑΞΙΖΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
47. Απόψε που 'χω συννεφιά	Καλδάρας Απόστολος	Καλδάρας Απόστολος	Πόλυ Πάνου	1961	Ακορντεόν: ΣΟΥΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
48. Αράπικα Κορμιά (Τσιφτετέλι)	Καζαντζίδης Στέλιος	Κολοκοτρώνης Χρήστος	Καζαντζίδης Στέλιος	1960	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
49. Αρρώστησα Μανούλα μου (Ζεϊμπέκικος)	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	1960	Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
50. Ας είχα την υγεία μου-Σήκω χόρεψε κουκλί μου	-	-	Καζαντζίδης Στέλιος	1961	Ακορντεόν: ΚΟΥΛΑΞΙΖΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ

51. ΑΣ ΜΕ ΓΛΙΤΩΣΕΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ (Ζεϊμπέκικος)	ΜΑΡΓΙΟΛΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΓΚΟΥΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΚΟΥΛΟΥΚΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ	1960	Ακορντεόν: ΧΑΛΚΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Κιθάρα: ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ ΚΩΣΤΑΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
52. ΑΣ ΠΑΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΛΗΑΜΠΕΛΟ (Καρσιλαμάς)	ΛΑΒΙΔΑΣ ΤΑΚΗΣ	ΛΑΒΙΔΑΣ ΤΑΚΗΣ	ΛΙΔΙΑ ΓΙΩΤΑ	1960	Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
53. Ας πεθάνω να γλιτώσω (Ζεϊμπέκικος)	Γαβαλάς Πάνος	ΔΑΛΕΖΙΟΣ ΝΙΚΟΣ	Γαβαλάς Πάνος	-	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
54. Άσπρα Πουλιά	ΜΑΛΛΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΣΟΦΟΣ ΘΑΝΟΣ	ΜΑΡΟΥΔΑΣ ΤΩΝΗΣ	1961	Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
55. Άσπρη μέρα δεν θα δω	ΓΙΑΚΟΒΛΕΦ ΝΙΚΥ	Πυθαγόρας	ΛΩ ΜΑΙΡΗ	1960	Κιθάρα: ΚΟΛΙΡΙΩΤΗΣ ΣΑΚΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, Πιάνο: ΓΙΑΚΟΒΛΕΦ ΝΙΚΥ
56. Αυτή είν' η τσιγγάνα	Χατζιδάκις Μάνος	Τραϊφόρος Μίμης	Σοφία Βέμπο	1960	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
57. Αυτή την όμορφη βραδιά	Καραπατάκης Βασίλης	Κανακάρης Θεόδωρος	Καραπατάκης Βασίλης	1960	Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
58. Αφερίμ (Τσιφτετέλι)	Καλδάρας Απόστολος	Καλδάρας Απόστολος	Αγγελόπουλος Μανώλης	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΛΔΑΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

59. Αφήνω γεια (Ζεϊμπέκικος)	Δερβενιώτης Θεόδωρος	Δερβενιώτης Θεόδωρος	Στράτος Διονυσίου	1961	Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΠΑΝΟΥ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
60. Αφήστε με αφήστε με (Ζεϊμπέκικος)	Παπαϊωάννο υ Γιάννης	Παπαϊωάννο υ Γιάννης	Ρεπάνης Αντώνης	1961	Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ
61. Αχ και να ' ταν τυχερό μου (Καρσιλαμάς)	Καλδάρας Απόστολος	Καλδάρας Απόστολος	ZAN NINH	1960	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
62. Αχ ναυτοπούλα	Βέλλας Ιωάννης	Βέλλας Ιωάννης	ΛΑΟΥΡΑ	1961	Κιθάρα: ΜΑΛΛΙΔΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ, Μπαγλαμάς: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
63. ΒΑΙ ΒΑΙ ΒΑΙ (Τσιφτετέλι)	Καλδάρας Απόστολος	Καλδάρας Απόστολος	Κουκουλάκη ς Ιωάννης	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μαράκες: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΛΔΑΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
64. ΒΑΛΕ ΜΩΡΟ ΜΟΥ ΧΑΙΜΑΛΙ (Τσιφτετέλι)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	Ρεπάνης Αντώνης	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
65. Βαρύς και Μόνος (Ζεϊμπέκικος)	Παπαϊωάννο υ Γιάννης	Παπαϊωάννο υ Γιάννης	ΠΟΥΛΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ	1961	Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπαγλαμάς: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ
66. Βγήκε απόψε το φεγγάρι (Ζεϊμπέκικος)	ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
67. Βρε παιδάκια μου ακούστε	Χατζιδάκης Μάνος	-	Ορχηστρικό	1966	Κιθάρα: ΦΑΜΠΑΣ Δ., Μπάσο: ΡΟΔΟΥΣΑΚΗΣ ΑΝ., Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Πιάνο: ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ ΜΑΝΟΣ, Τσέλο: ΚΑΤΣΙΚΑΚΗΣ Γ., Φυσσαρμόνικα: ΜΟΥΤΣΗΣ ΔΗΜΟΣ

68. Βρέχει ο ουρανός και βρέχομαι (Ζεϊμπέκικος)	ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΜΠΙΘΙΚΩΤΗΣ Σ ΓΡΗΓΟΡΗΣ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
69. ΒΡΟΧΗ ΣΤΑ ΔΕΙΛΙΝΑ	ΓΛΕΖΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ	ΚΙΝΔΥΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΜΠΙΘΙΚΩΤΗΣ Σ ΓΡΗΓΟΡΗΣ	1966	Κιθάρα: ΠΑΠΠΑΣ ΛΑΚΗΣ, Κιθάρα: ΦΑΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Μαντολίνο: ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μαντολίνο: ΜΑΡΙΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Μπαγλαμάς: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Μπουζούκι: ΞΑΠΛΑΝΤΕΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ (ΜΙΜΗΣ), Ντράμς: ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ ΜΑΡΚΟΣ, Τσέλο: ΤΑΧΙΑΤΗΣ ΣΩΤΗΡΗΣ
70. ΓΑΙΤΑΝΟΦΡΥΔΟΥΣΑ (Ζεϊμπέκικος)	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Πιάνο: ΠΡΟΚΟΣ ΜΙΜΗΣ
71. ΓΙΑΛΑ ΧΑΝΟΥΜΑΚΙ ΓΙΑΛΑ (Τσιφτετέλι)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΧΑΡΙΤΟΣ Α	ΜΑΡΚΑΚΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός), Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
72. ΠΟΥΛΑΛΑΜΠΑ (Οριεντάλ)	ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΚΑΠΛΑΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΠΟΛΥ ΠΑΝΟΥ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΠΑΝΟΥ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
73. ΓΚΡΕΜΙΣΤΕΙΤΕ ΣΙΔΕΡΑ (Ζεϊμπέκικος)	ΜΑΡΓΙΟΛΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΜΑΡΓΙΟΛΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	1960	Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΚΟΚΟΝΤΙΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ

74. ΓΡΑΜΜΑ ΘΑ ΣΤΕΙΛΩ ΣΤΟ ΘΕΟ (Ζειμπέκικος)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	1961	Μπουζούκι: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός), Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
75. Γυναίκες υπάρχουνε πολλές	Παπαδόπουλο ς Ιωάννης	Παπαδόπουλο ς Ιωάννης	ΔΟΥΚΙΣΣΑ	1960	Ακορντεόν: ΣΟΥΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
76. ΓΥΡΙΣΕ ΠΑΛΙ ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ	ΜΑΡΓΙΟΛΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΛΙΔΙΑ ΓΙΩΤΑ	1961	Βιολί: ΜΑΡΓΙΟΛΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Κλαρίνο: ΣΑΛΕΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπόγκος: ΑΤΤΑΛΙΔΗΣ ΣΤΡΑΤΟΣ, Μπουζούκι: ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΝΕΣΤΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ, Ντέφι: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
77. ΓΥΡΝΑ ΠΑΛΙ ΓΥΡΝΑ (Τσιφτετέλι)	ΑΤΤΑΛΙΔΗΣ ΣΤΡΑΤΟΣ	ΑΤΤΑΛΙΔΗΣ ΣΤΡΑΤΟΣ	ΛΙΔΙΑ ΓΙΩΤΑ	1960	Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΚΟΚΟΝΤΙΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
78. ΓΥΦΤΙΚΗ ΔΙΑΘΗΚΗ	ΚΑΛΔΑΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΚΑΛΔΑΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΛΙΔΙΑ ΓΙΩΤΑ	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ ΤΑΣΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΛΔΑΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντέφι: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
79. ΔΑΚΡΥΑ ΘΟΛΩΜΕΝΑ	ΚΑΛΔΑΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΚΑΛΔΑΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΣ	1961	Ακορντεόν: ΣΟΥΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
80. ΔΕΝ ΒΑΡΙΕΣΑΙ (Ζειμπέκικος)	ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ	ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ	ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1950	Ακορντεόν: ΔΕΡΕΜΠΕΗΣ Β, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΤΑΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ
81. ΔΕΝ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΚΑΡΔΙΕΣ ΠΟΥ Ν'ΑΓΑΠΑΝΕ	ΜΑΛΛΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΣΟΦΟΣ ΘΑΝΟΣ	ΤΡΙΟ ΚΙΤΑΡΑ	1961	Μπάσο: ΡΟΔΟΥΣΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

82. Δεν έχω πλούτη να σου χαρίσω (Ζεϊμπέκικος)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπαγλαμάς: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός), Μπουζούκι: ΓΚΟΥΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
83. Δεν θέλω μάνα μου να κλαις (Ζεϊμπέκικος)	ΧΡΥΣΙΝΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ	ΖΗΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΣ	1960	Ακορντεόν: ΣΟΥΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
84. Δεν θέλω πια να μου μιλάς (Χασάπικος)	Βαμβακάρης Μάρκος	Βαμβακάρης Μάρκος	ΠΟΛΥ ΠΑΝΟΥ	1960	Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ ΜΑΡΚΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
85. Δεν θυμώνω	Μουζάκης Γιώργος	ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΠΑΠΑΔΟΥΚΑΣ ΠΑΝΟΣ, ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΒΕΤΑ	1960	Βιολί: ΚΟΛΑΣΗΣ ΒΥΡΩΝ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
86. Δεν κρύβεται ο πόνος μου	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΔΑΛΕΖΙΟΣ ΝΙΚΟΣ	Σωτηρία Μπέλλου	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΣΑΛΕΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)
87. Δεν μ' ενδιαφέρει (Τσιφτετέλι)	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΓΚΡΕΚΑ ΑΝΤΖΕΛΑ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΛΑΥΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντέφι: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
88. Δεν με θαμπώνουν οι ουρανοξύστες (Ζεϊμπέκικος)	Καζαντζίδης Στέλιος	ΒΡΙΒΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	Καζαντζίδης Στέλιος	1961	Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Κλαρίνο: ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
89. Δεν με πόνεσε κανείς (Καρδιά μου καημένη)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)

90. Δεν με χωράει ο τόπος	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΡΕΠΑΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΝΕΣΤΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ
91. Δεν μου γουστάρεις (Ζεϊμπέκικος)	ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ	ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ	ΓΙΑΝΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΓΙΑΣ	1950	Ακορντεόν: ΔΕΡΕΜΠΕΗΣ Β, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ
92. Δεν ξέρω πια τι έγινες (Χασάπικος)	ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΖΗΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΤΡΑΤΟΣ	1960	Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
93. ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΩ	ΜΑΡΚΕΑΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ	ΜΟΥΡΚΑΚΟΣ ΝΙΚΟΣ	ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΗ	1960	Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
94. Δεν ξεχνιέται η πρώτη αγάπη	ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΓΚΟΥΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	1960	Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
95. Δεν σε θέλω βρε γκρινιάρη (Χασάπικος)	ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ	1949	Κιθάρα: ΧΡΥΣΙΝΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΤΑΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΧΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ
96. Δεν σε ρωτώ ποια ήσουνα (Ζεϊμπέκικος)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	1961	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΝΕΣΤΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)
97. Δεν φάνηκες ακόμη (Χασάπικος)	ΜΠΙΘΙΚΩΤΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ ΝΙΚΟΣ	ΜΠΙΘΙΚΩΤΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	1960	Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, Πιάνο: ΜΕΡΤΙΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
98. Δεν φταις εσύ ούτε κι εγώ (Ζεϊμπέκικος)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κλαρίνο: ΣΟΥΚΑΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ, Μπουζούκι: ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΝΕΣΤΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
99. Δίνω μια και τρώω δέκα	ΛΑΒΙΔΑΣ ΤΑΚΗΣ	ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΚΩΣΤΑ	ΚΙΑΜΟΣ ΘΑΝ	-	Μπουζούκι: ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Δ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ

100. Διπρόσωπος (Ζεϊμπέκικος)	Βαμβακάρης Μάρκος	Βαμβακάρης Μάρκος	ΚΑΜΠΑΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	1961	Ακορντεόν: ΣΤΑΣΟΥΛΑΚΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΚΕΡΟΜΥΤΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ, Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΚΟΝΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Ντράμς: ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, Πιάνο: ΠΡΟΚΟΣ ΜΙΜΗΣ
101. ΔΙΩΞΕ ΜΕ (Τσιφτετέλι)	ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΓΙΩΤΑ ΛΙΔΙΑ	1961	Βιολί: ΚΟΡΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Κλαρίνο: ΠΑΝΟΥ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπάσο: ΔΕΔΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
102. ΔΟΛΙΟ ΜΟΥ ΠΑΙΔΙ (Ζεϊμπέκικος)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΚΑΙΤΗ ΓΚΡΕΥ	1960	Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΜΠΙΘΙΚΩΤΣΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός), Μπουζούκι: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
103. ΔΩΣ ΜΟΥ ΤΗΝ ΠΕΤΡΑ	ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ ΜΑΝΟΣ	-	ΟΡΧΗΣΤΡΙΚΟ	1966	Κιθάρα: ΦΑΜΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Μπάσο: ΡΟΔΟΥΣΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Πιάνο: ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ ΜΑΝΟΣ, Τσέλο: ΚΑΤΣΙΚΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Φυσσαρμόνικα: ΜΟΥΤΣΗΣ ΔΗΜΟΣ
104. ΔΥΟ ΓΕΡΟΥΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΦΗΝΕΙΣ	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΧΡΥΣΟΧΟΙΔΗΣ Τ.	ΚΑΙΤΗ ΓΚΡΕΥ	1960	Κιθάρα: ΠΕΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Μπαγλαμάς: ΜΠΙΘΙΚΩΤΣΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ, Μπάσο: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΣΠΥΡΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ , Μπουζούκι: ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός), Μπουζούκι: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
105. ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ ΑΓΑΠΗΘΗΚΑΝ	ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΓΙΩΤΑ ΛΙΔΙΑ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Μπαγλαμάς: ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Μπουζούκι: ΚΑΡΑΜΠΕΣΙΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ
106. ΕΓΩ ΓΥΡΕΥΑ ΧΡΗΜΑ (Τσιφτετέλι)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΜΠΑΚΑΛΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ (Θεσσαλός)	ΚΑΙΤΗ ΓΚΡΕΥ	1960	Ακορντεόν: ΚΟΙΝΟΥΣΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Κλαρίνο: ΣΟΥΚΑΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ, Μπουζούκι: ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΝΕΣΤΟΣ, Μπουζούκι: ΛΕΜΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΗΣ